

Økonomiseminar
Kommunescenarier 2040
– utfordringsbildet for Rana på mellomlang og lang sikt

Rana kommune

Tirsdag 15. oktober 2024

Håvard Moe, seniorrådgiver, KS Konsulent as

Kort om Håvard

- Begynte i KS Forskning i august 2000
- Rådgiver KS-Konsulent as fra september 2003
 - Jobber særlig med spørsmål knyttet til kommuneøkonomi, omstilling, strategi, Kommunekompass, ledelse- og organisasjonsutvikling, samt administrative og politiske analyser.
 - 23 år i KS-Konsulent as
 - Prosjektleder for KOMØK siden 2008 www.komok.no
- Ledererfaring fra Oslo kommune
- Utdannet cand.mag UiO (sosiologi, historie, statsvitenskap) og Master of Management BI (strategi, økonomi, ledelse og scenarier).

havard.moe@ks.no

48 14 88 13

@havardmoe

Håvard Moe

The background of the image is a solid light blue color. Overlaid on this background are numerous light blue circles of varying sizes, scattered across the left side of the image, creating a bokeh or bubble effect.

Brytningstid

Kommune-Norge 2024?

2023

2021

2019

2016

2013

2010

2006

2003

KS KONSULENT

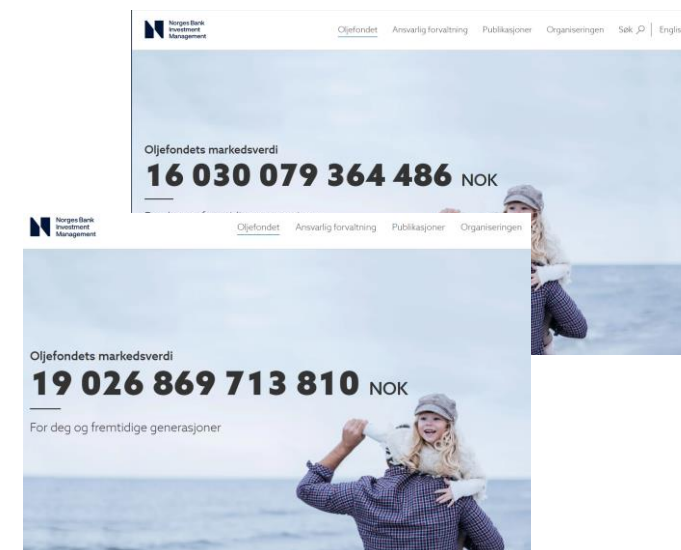
Nåsituasjon frem mot 2024

- Begynnelsen av 2000-tallet var de gyldenen tiår i kommune-Norge
 - Oljeformuen økte kraftig så de økonomiske rammevilkårene i kommunesektoren var (svært) gode
 - Teknologiutviklingen skjøt virkelig fart ut over 2010-tallet og muliggjorde effektivisering og optimalisering av driftssystemer og støttefunksjoner
 - Kraftig vekst i andel ansatte med høyere utdanning muliggjorde økt kvalitet
 - Relativt god tilgang på arbeidskraft (men stadig mer presset ettersom etterkrigsgenerasjonen begynte å pensjonere seg)

2015:

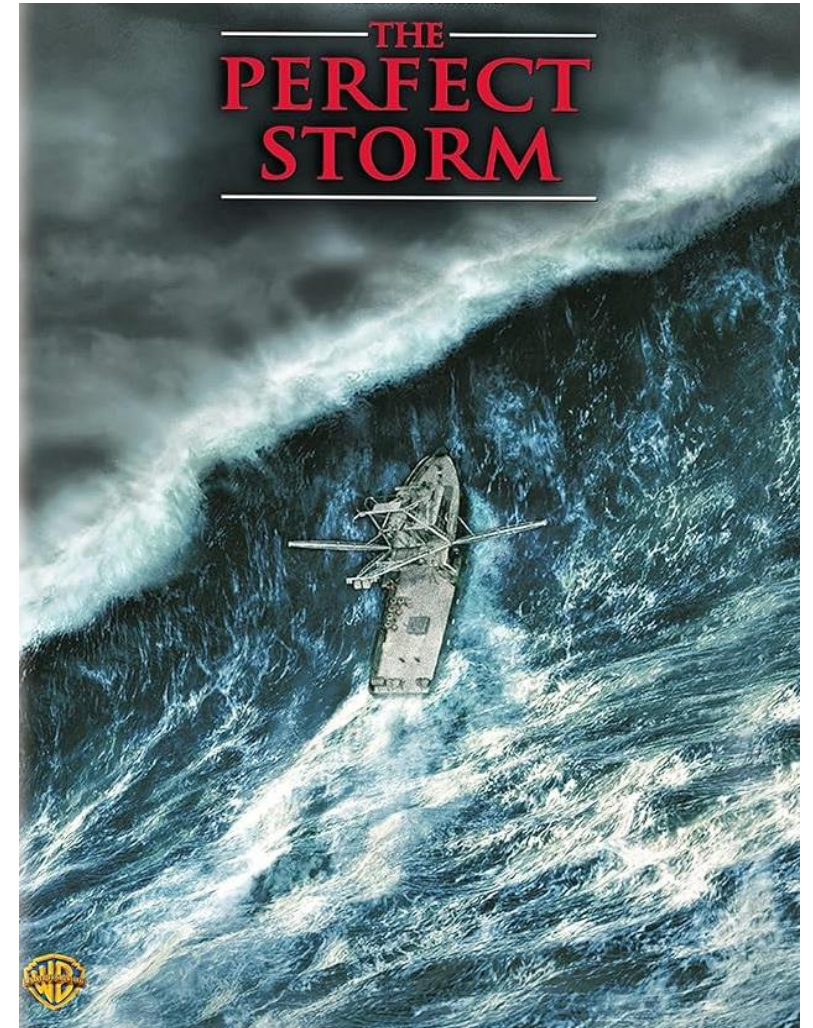

2024:

I 2024/25 treffer «alt» samtidig:

- Lønns- og prisvekst
- Fallende skatteinngang
- Renteøkningene begynner å få effekt
- Økning i sosialhjelp
 - både norske og flyktninger
- Eldrebølgen «treffer»
- Enorm mangel på arbeidskraft
- Sentralisering og fallende folketall i 50% av kommunene gir reduserte inntekter

Kommune-Norge 2040?

2037

2033

2031

2029

2027

2026

2025

2024

KS KONSULENT

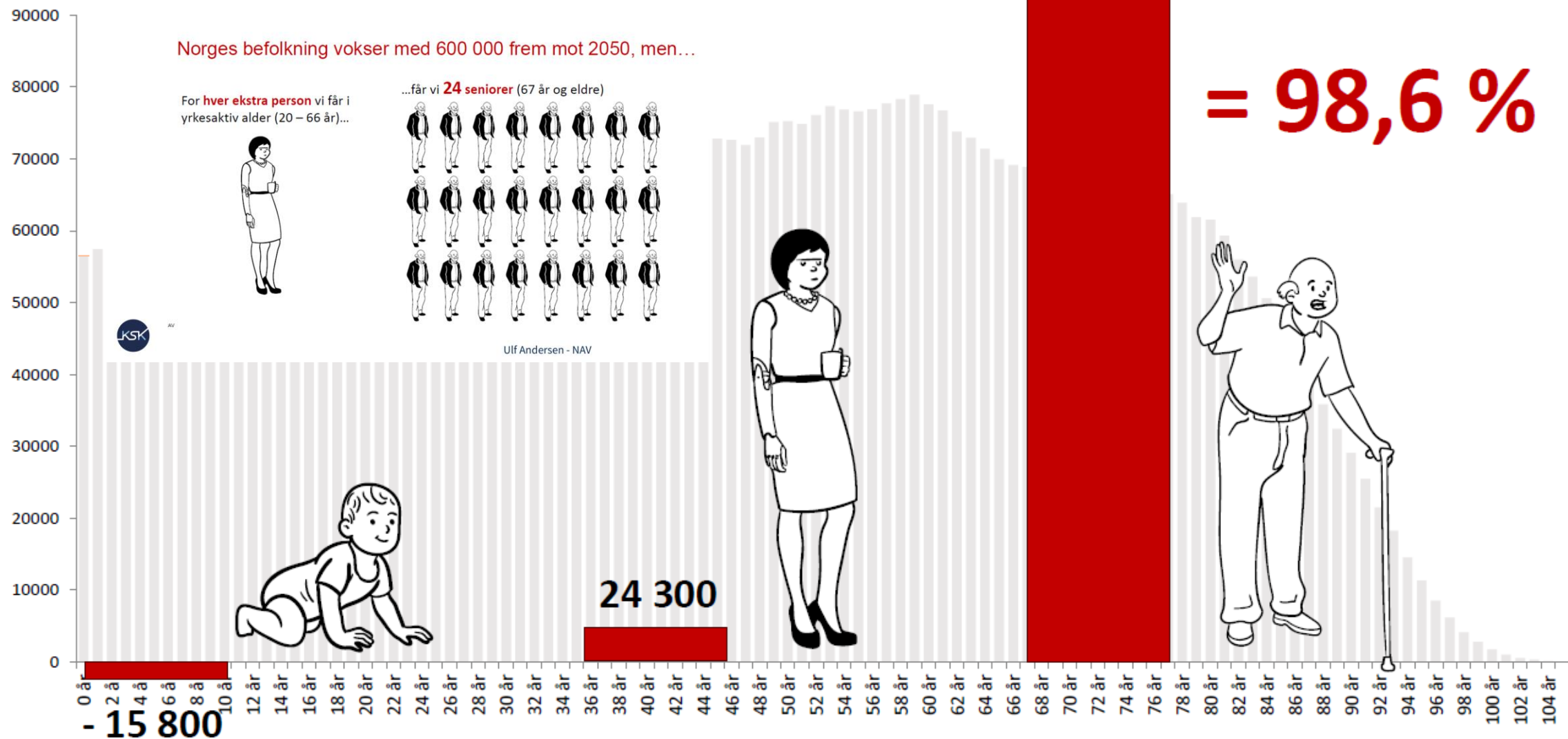
Drivkreftene som utfordre kommune-Norge

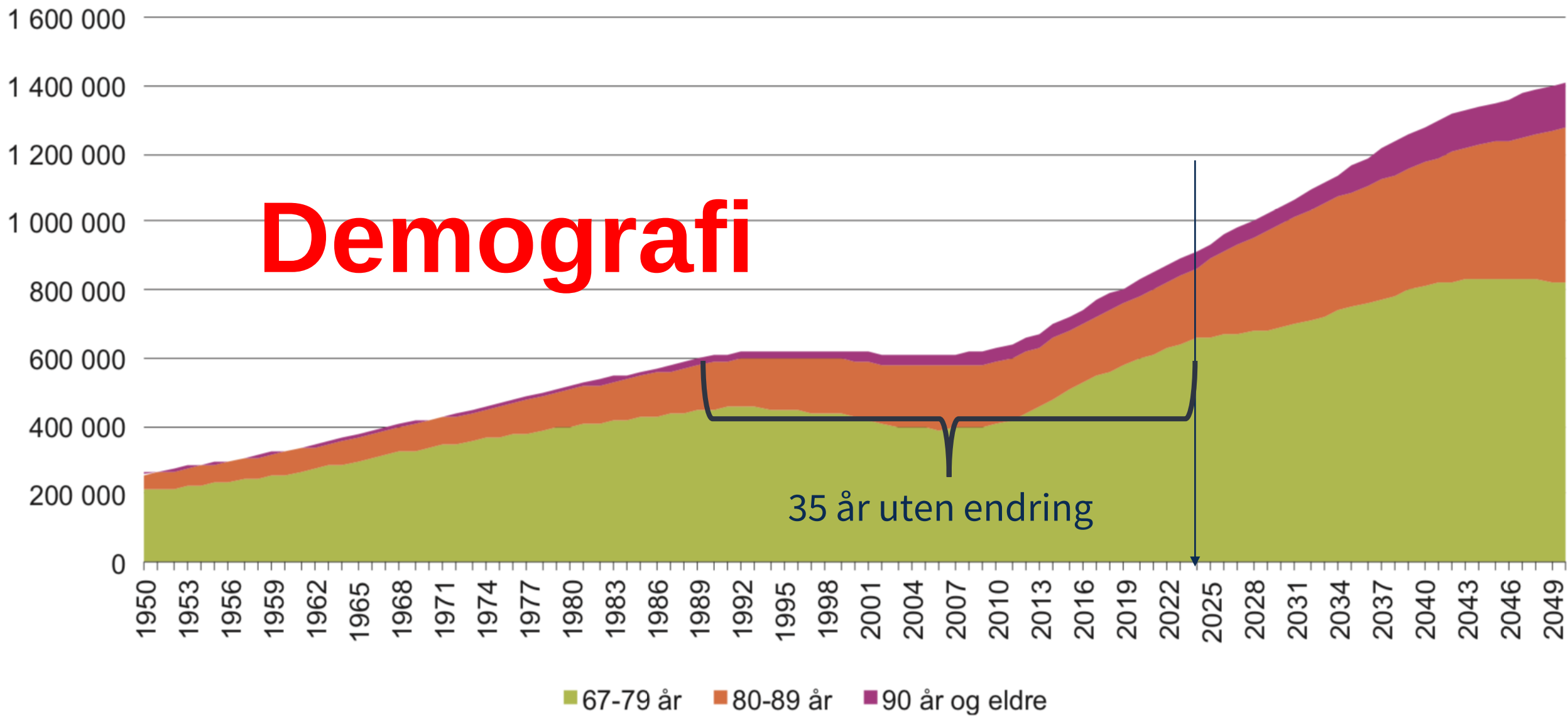
Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Norge vil vokse til
6 millioner
innbyggere i 2050

Befolkningen i Norge

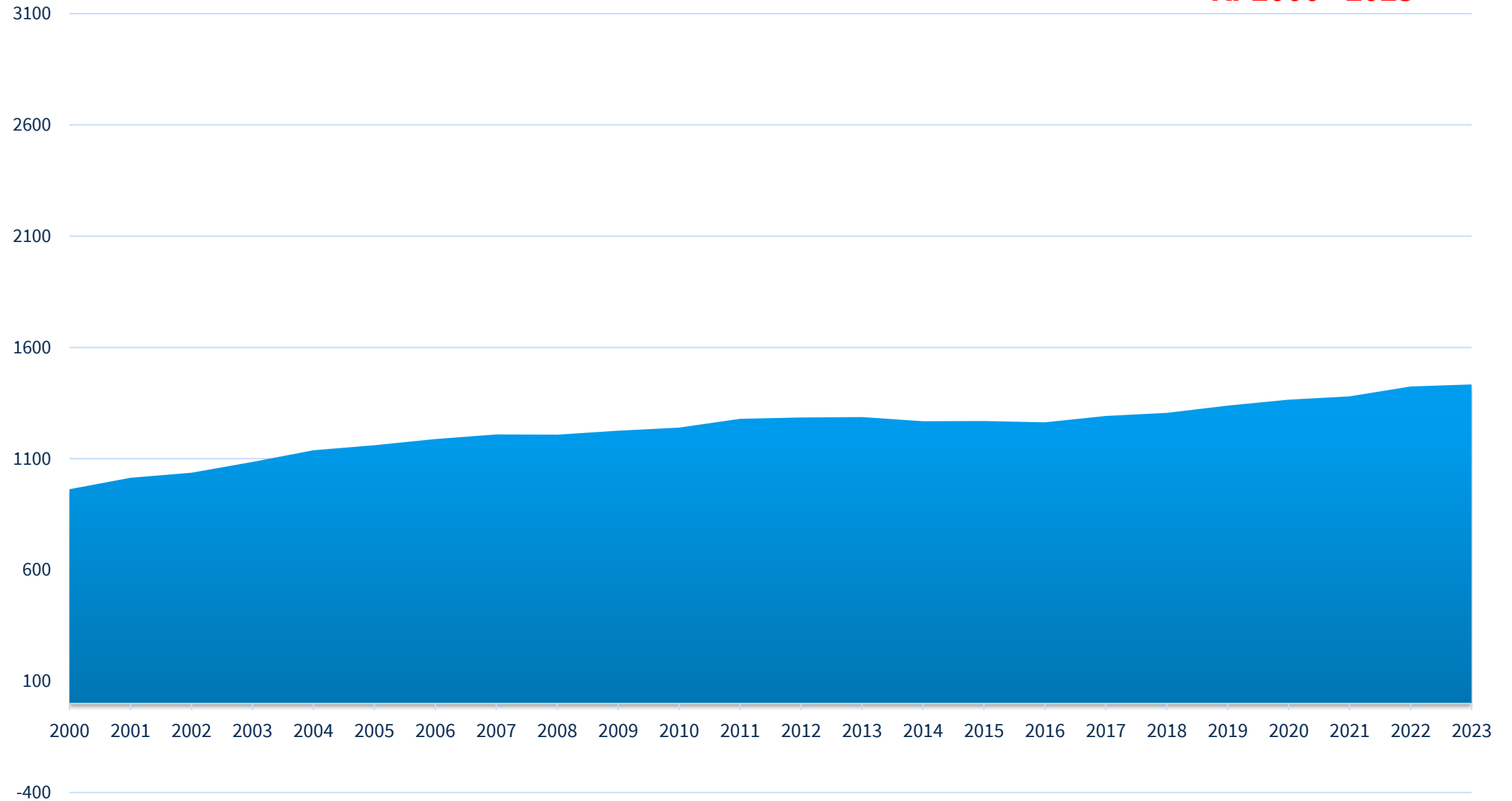

Demografi

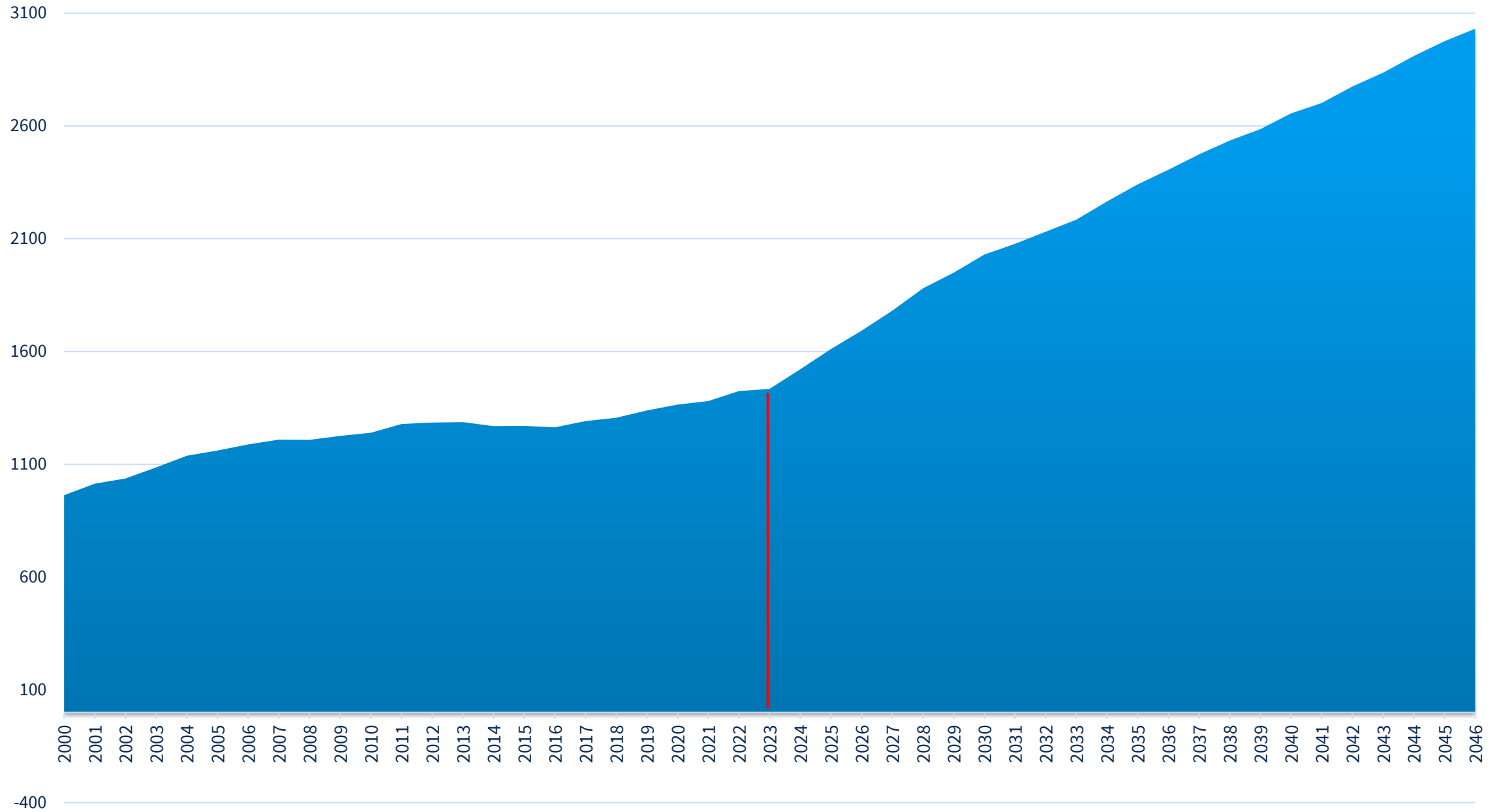

Antall innbyggere 80+ i Rana

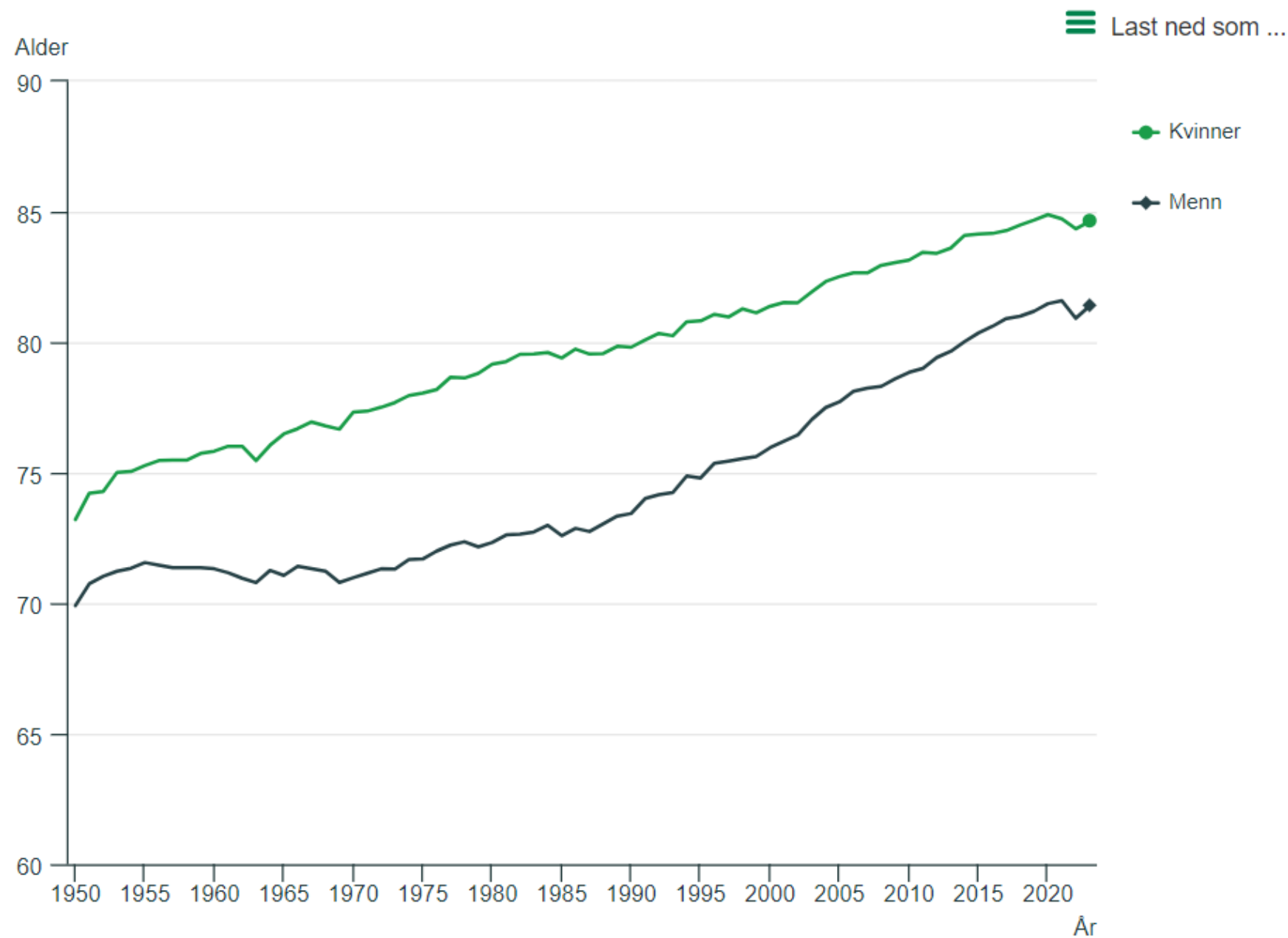
År 2000 - 2023

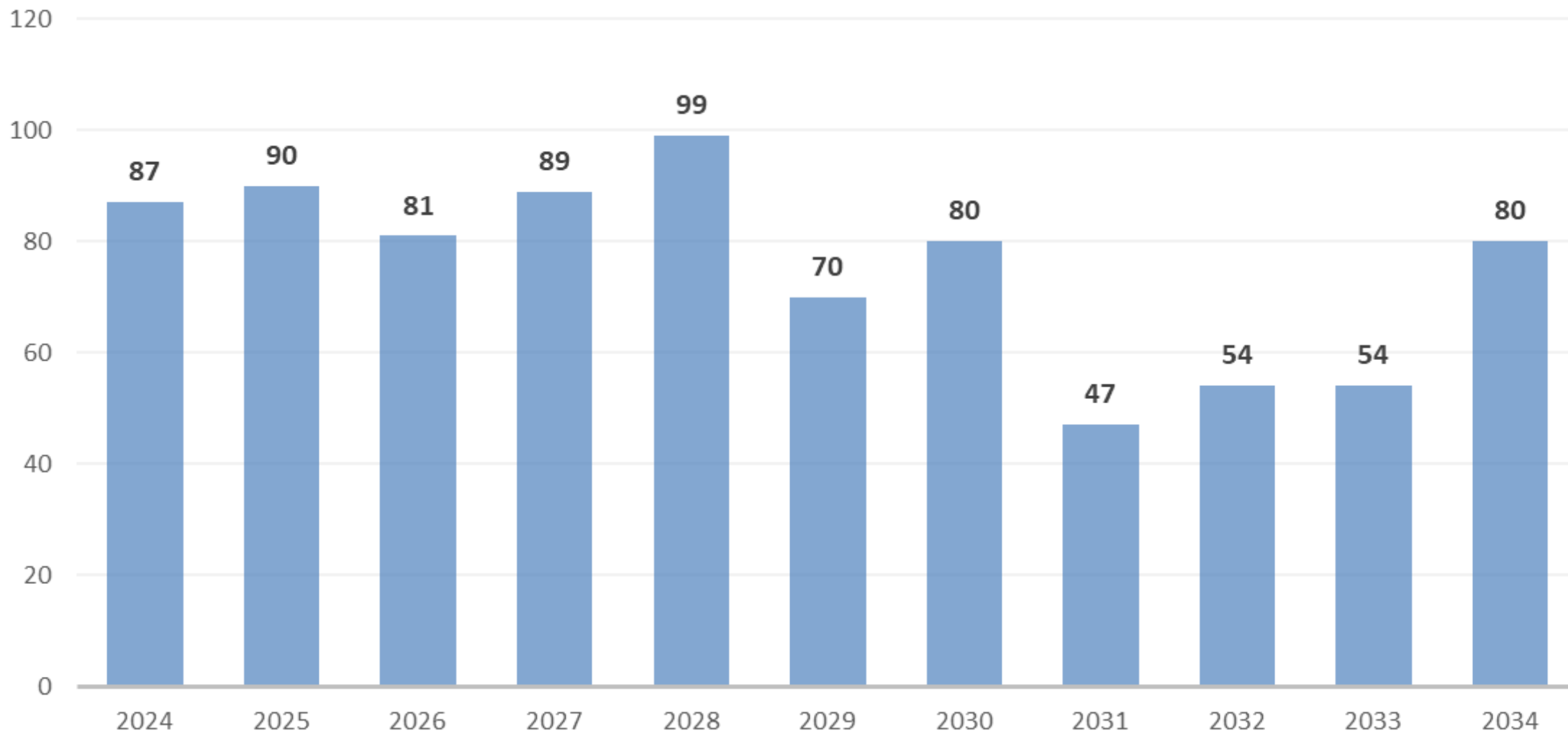
Antall innbyggere 80+ i Rana

Forventet levealder - Norge

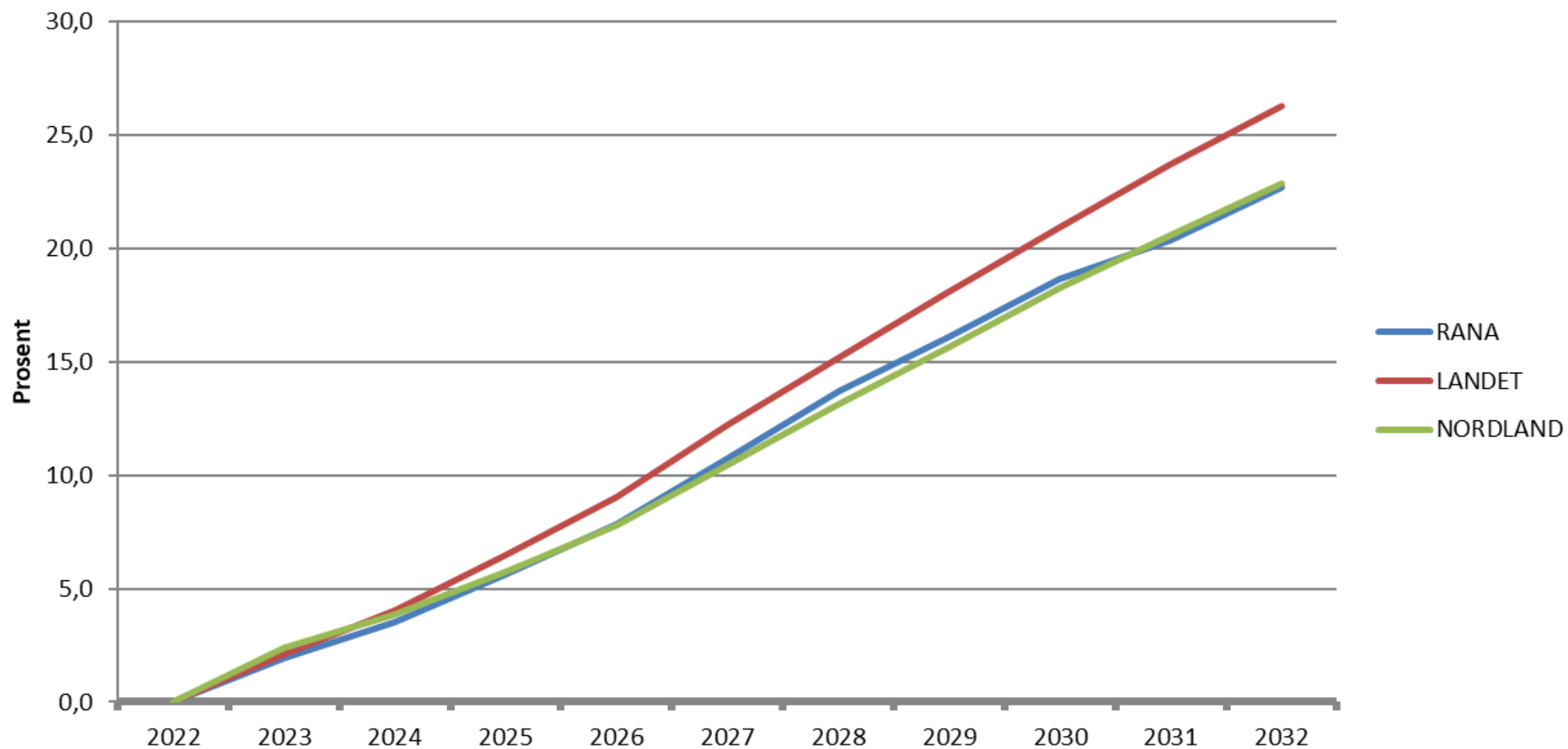

Årlig endring 80+ i Rana kommune fra foregående år
N=1434 (2023)

Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

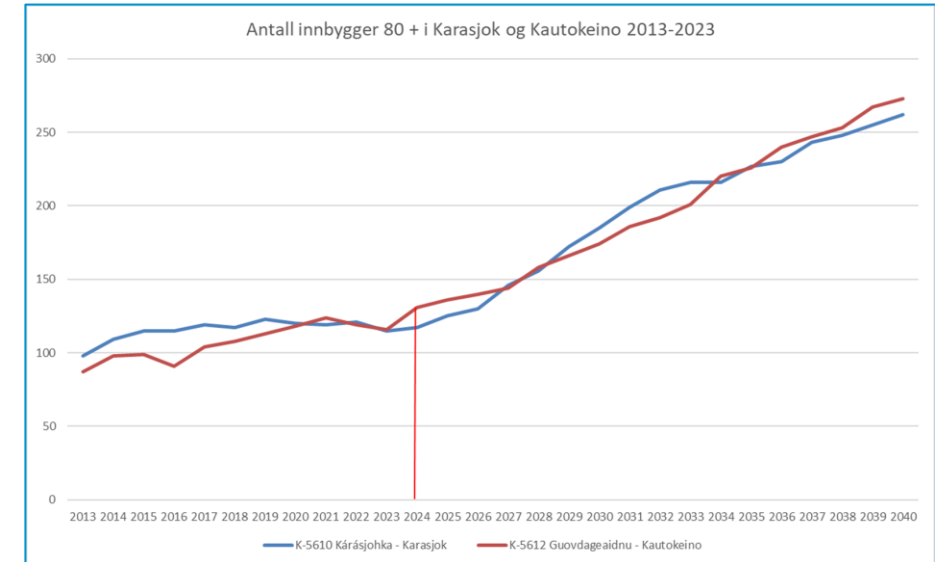
(målt ved inngangen til det enkelte år)

Etterspørselen etter HO/PLO-tjenester vokser - dramatisk

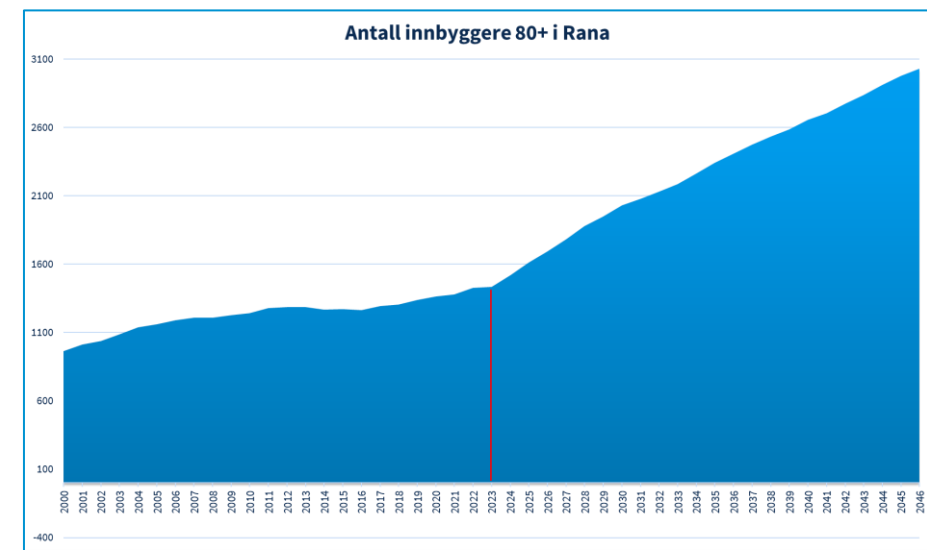
Kautokeino

År	Søknader	% økning	Innvilget	% Innvilget	Avsalg	% Avslag
2020	95		88	92,6	7	7,4
2021	101	6,3	92	91,1	9	8,9
2022	163	61,4	149	91,4	14	8,6
2023	190	16,6	181	95,3	9	4,7

Karasjok

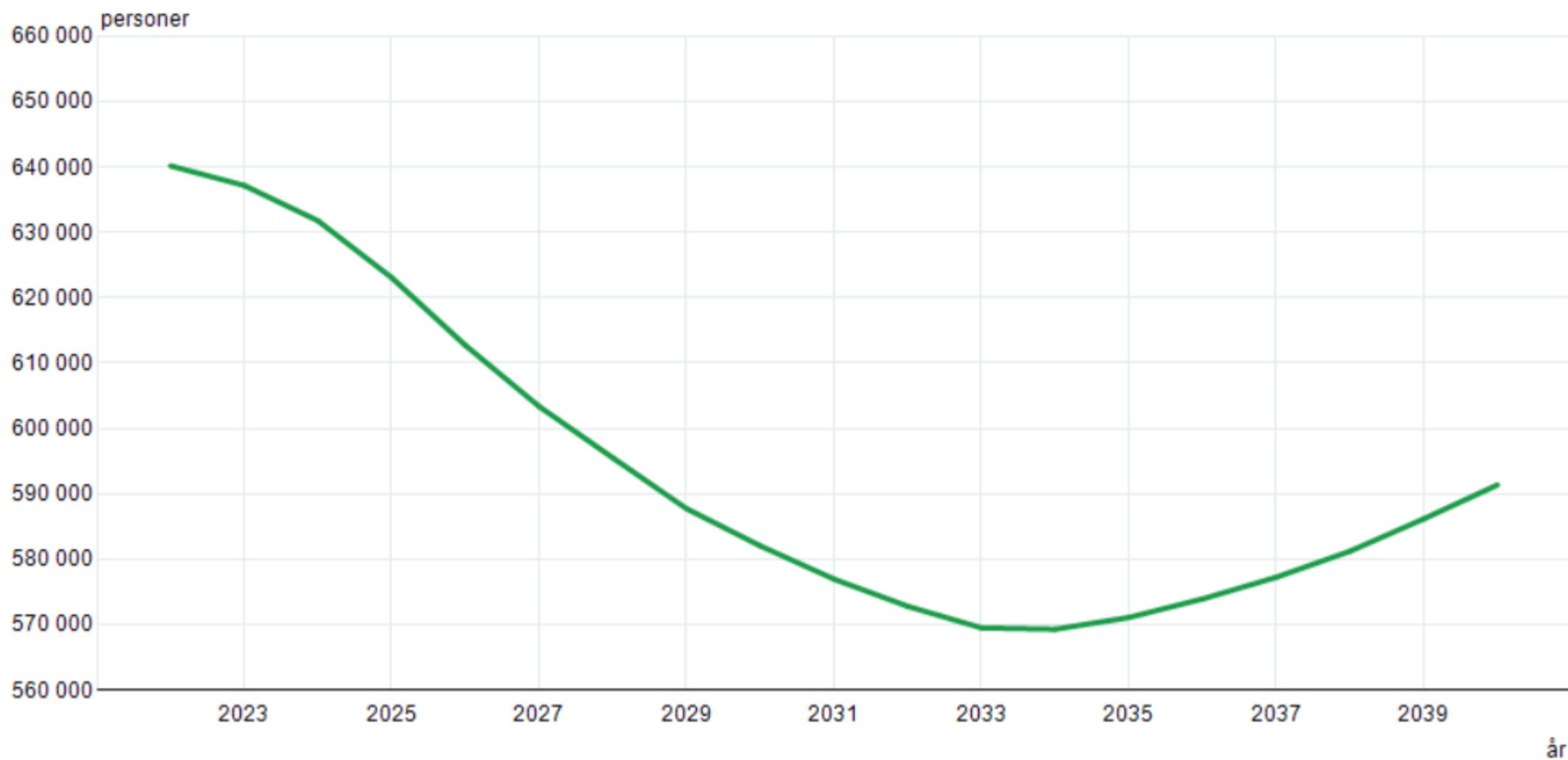
År	Søknader	% økning	Innvilget	% Innvilget	Avsalg	% Avslag
2020	121		92	76	23	19
2021	118	-2,5	102	86,4	15	12,7
2022	154	30,5	102	66,2	35	22,7
2023	197	27,9	152	77,2	35	17,8

Færre barn og unge

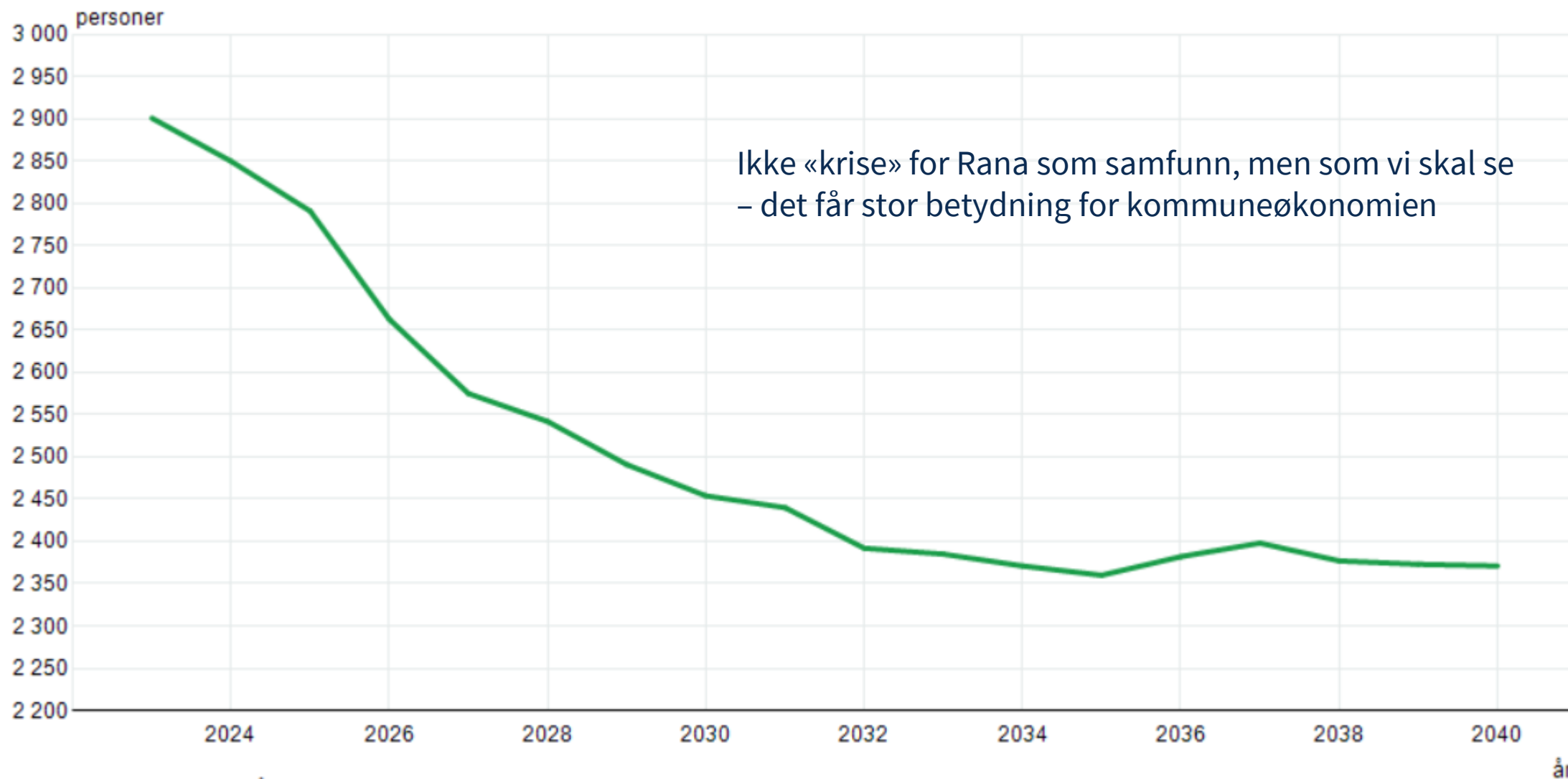

12881: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Folkemengde, 6-15 år, Hele befolkningen Hovedalternativ (MMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Rana, 6-15 år.

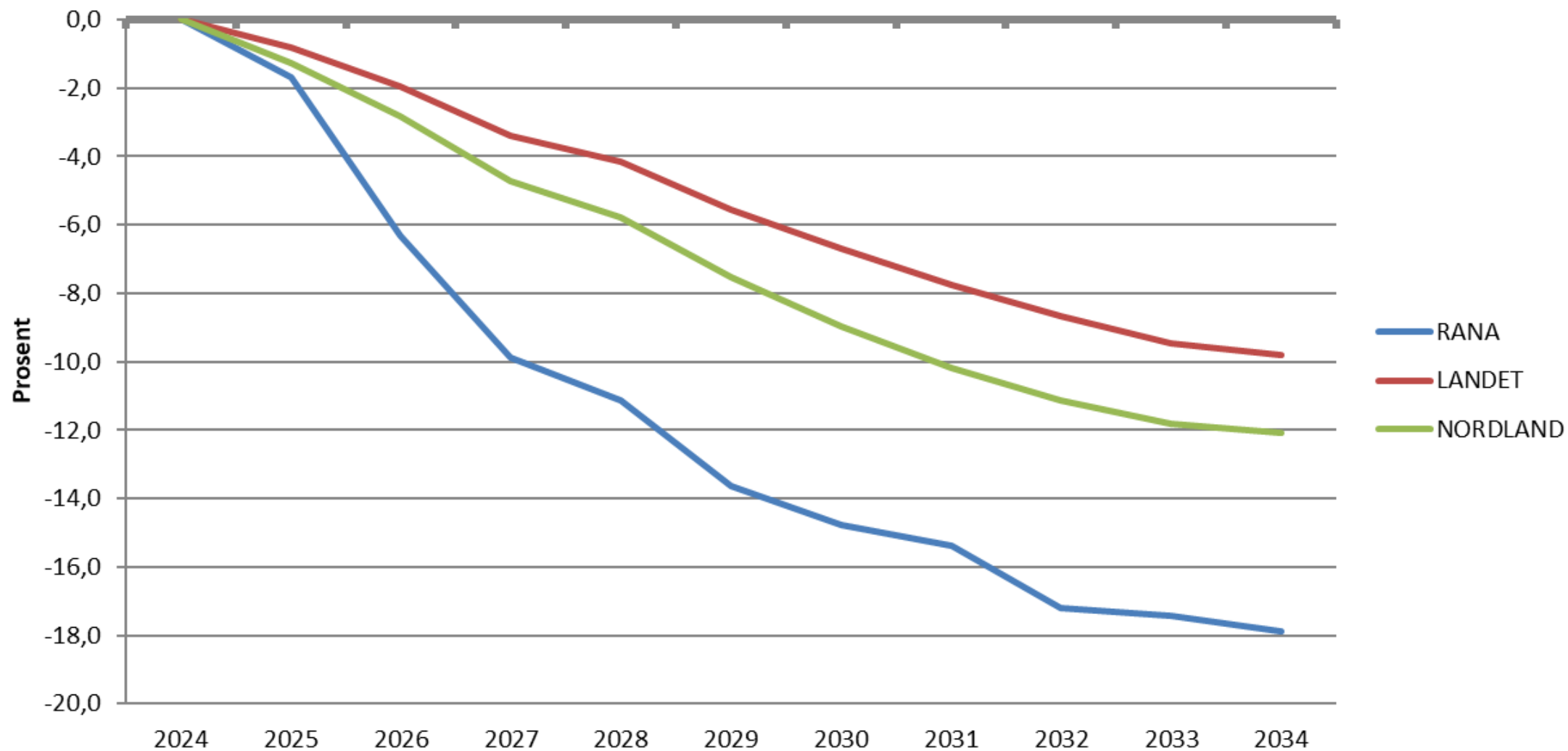

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Hva skjer?

- Demografisk «bølger»
 - 1945-generasjonen blir 80 år 2025 og barnebarna deres forlater skolepliktig alder
- Redusert og utsatt fertilitet
 - Gjennomsnittsalderen for en førstegangsfødende har nå rundet 30 år
 - Barnekullene blir stadig mindre
- Sentralisering

Rekordlav fruktbarhet for tredje år på rad

PUBLISERT:
11. mars 2020

I 2019 ble det født 54 500 barn i Norge, som er 600 færre enn i 2018. Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,53 barn per kvinne. Dette innebærer at vi for tredje året på rad registrerer rekordlav fruktbarhet i Norge.

Foto: Dan P. Neegaard

«Ingen» vil ha mange barn lenger. Det overrasker ikke trebarnsmor Ida Kathrine Gravensteen.

Aftenposten
422 006 liker/klikk på side

Rekordlav fruktbarhet i 2022

Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,41 barn per kvinne i 2022. Det er kraftig nedgang fra 1,55 året før, og det laveste som noen gang er målt i Norge.

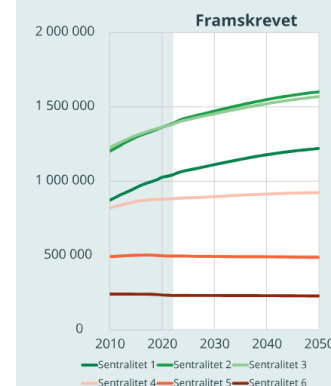
Publisert: 7. mars 2023

Forfatter: Linn Krokedal

I 2022 ble det født 51 500 barn i Norge. Det er 4 500 færre enn året før, og 1 500 færre enn i 2020, viser nye tall fra [statistikken Føde](#).

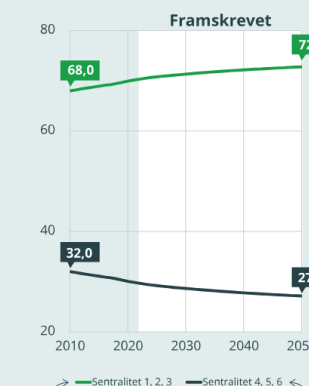
Norges befolkning sentraliseres, liten eller ingen vekst i distriktene

Folkemengde etter sentralitetsklasser¹
Hovedalternativet (MMMM)
Personer

¹ Sentralitetsindeksen kan deles inn i 6 klasser, fra de mest sentrale kommunene (1) til de minst sentrale (6).

Andel av befolkningen
Hovedalternativet (MMMM)
Prosent

De 76 mest sentrale kommunene
De 280 minst sentrale kommunene

Kilde: www.ssb.no/regfram

Drivkreftene som utfordre kommune-Norge

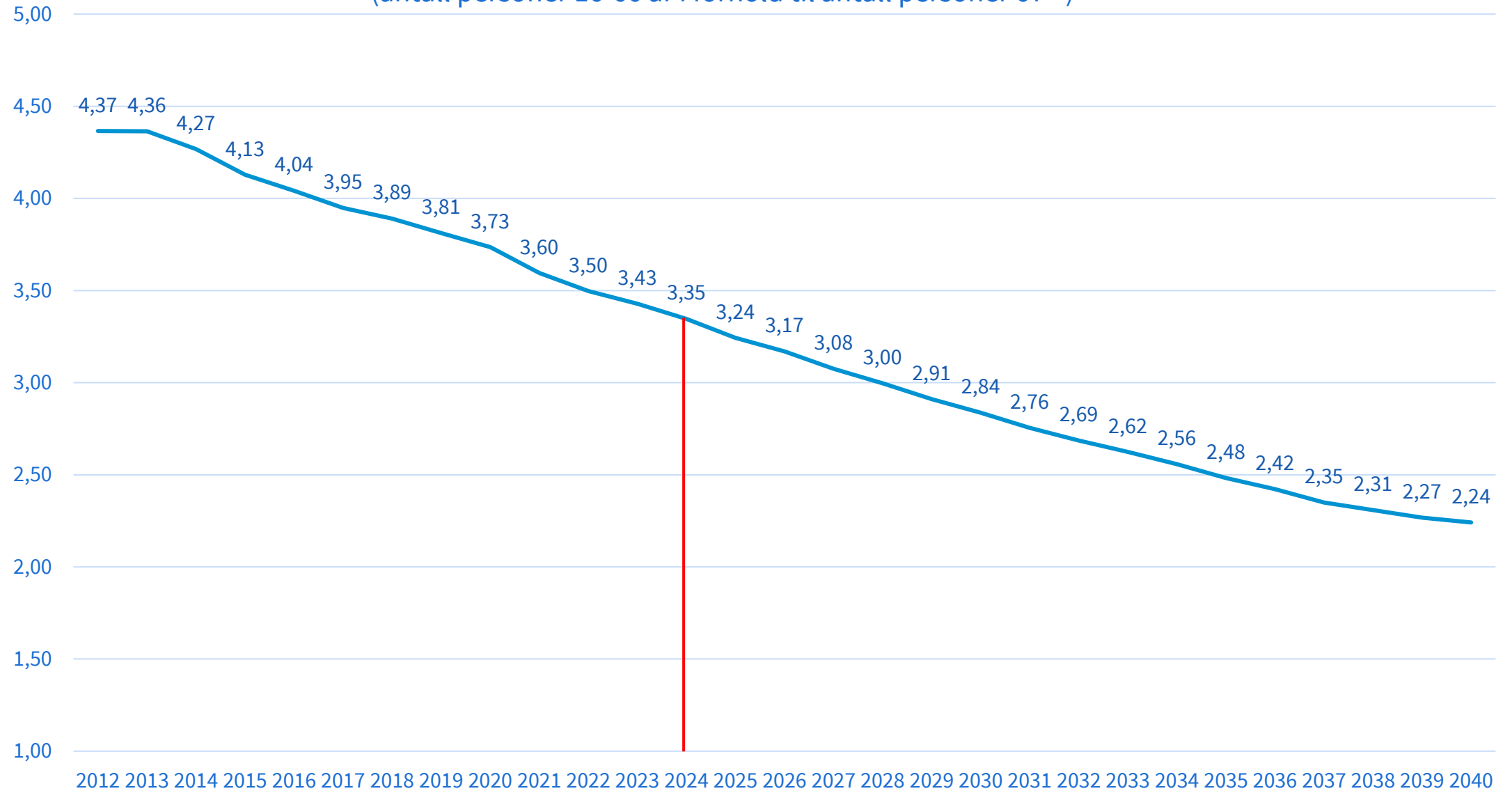

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

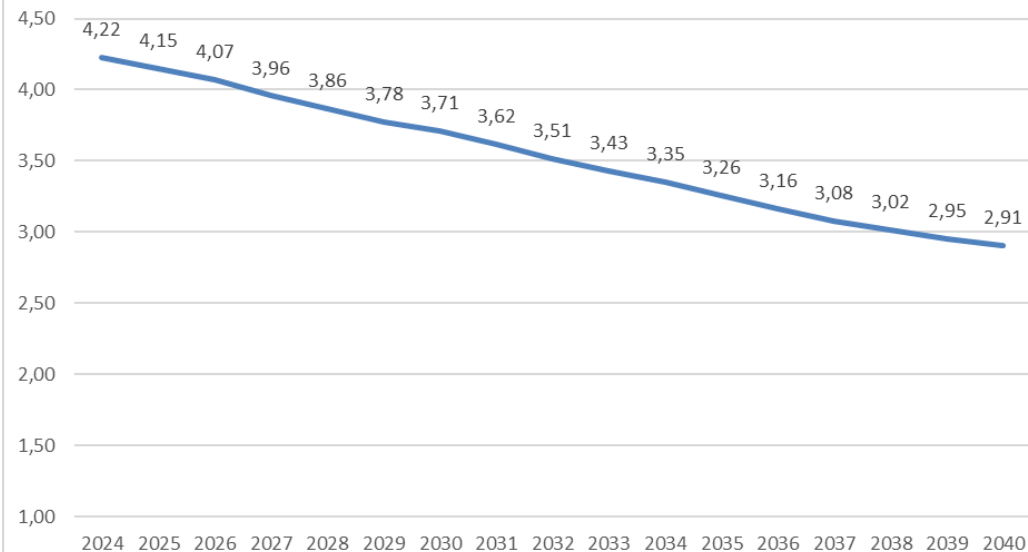

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

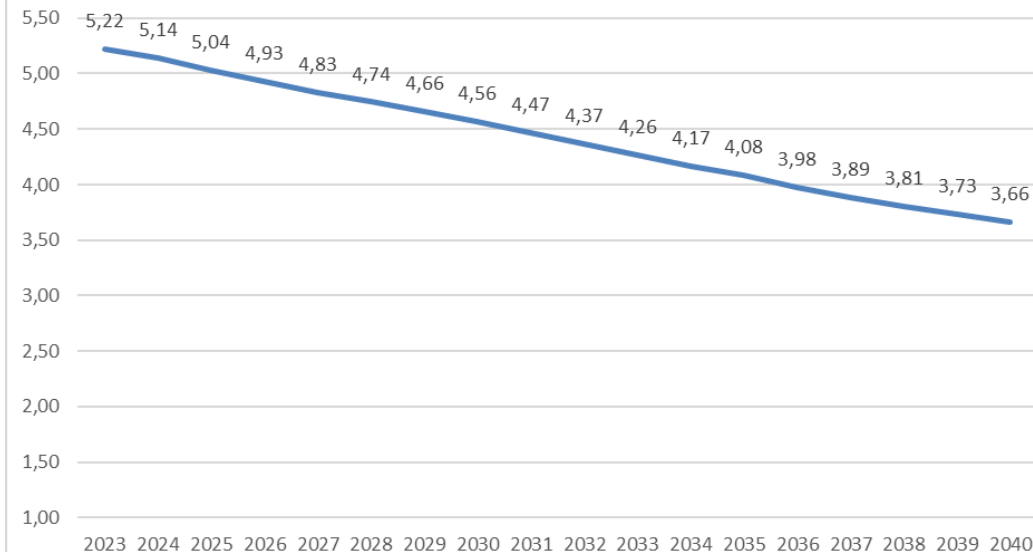
Alderbæreevne Rana (antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

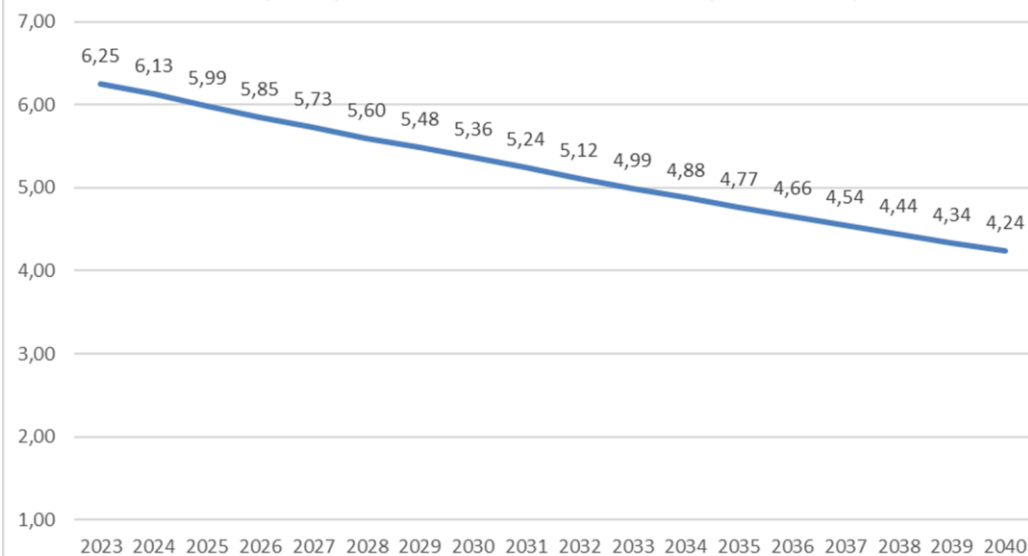
Alderbæreevne Bodø
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

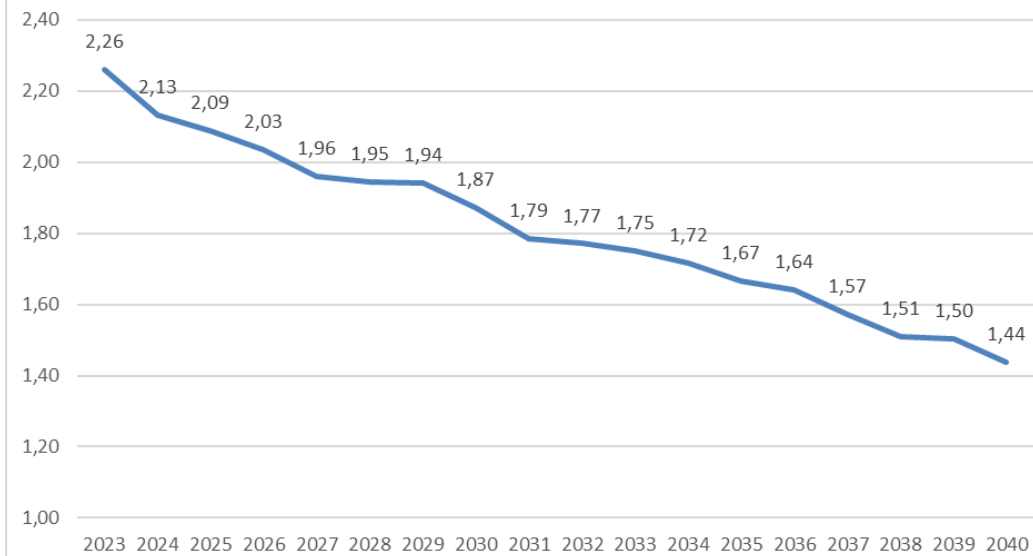
Alderbæreevne Trondheim
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Oslo
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

Alderbæreevne Lierne
(antall personer 16-66 år i forhold til antall personer 67 +)

SSB: Norge vil mangle 28 000 sykepleiere i 2035

Krise for lærerutdanningen i Nord-Norge

Publisert Fredag 26.01.2024 - 15:10 Oppdatert Fredag 26.01.2024 - 15:28

Faresignalene har vært søkertallene for ulike lære kritisk.

Selv går jeg andreåret i arktiske universitet, i Tromsø. Det er i skrivende stund studieplasser, er det bare mastergraden, og får jobb gjelde alle.

• Grunnskolelærere
• Grunnskolelærere
• Grunnskolelærere
• Grunnskolelærere
• Grunnskolelærere
• Samlet: 170 pl

Søkertallene til lærerutdanning stuper: - Stor bekymring

Lytt til saken • 5 minutter

Antallet som søker på lærerutdanning er nær halvert på ti år. - Dramatisk, sier Utdanningsforbundet. - Stor bekymring, sier statsråden.

Lave søkertall: - Må få flere

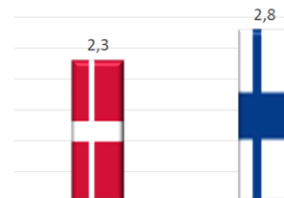
1 av 5 i yrkesaktiv alder står på utsiden av arbeidslivet vårt

#NAV

Og dessverre: ingen har høyere sykefravær enn Norge...

Sysselsatte midlertidig fraværende i prosent av sysselsatte i alt. P

17% av alle 20-29 år

120 000
unge voksne

59 000 (50%) mottar trygd
60 000 (50%) mottar ingenting

45 000 har innvandrerbakgrunn

1 ikon = 1%

Kun trygd (8%)
Ingenting (9%)

Kommunal Rapport

Kommunene brukte minst 1,9 milliarder kroner på helsevikarer

Med 311,7 millioner kroner i inntekt fra kommuner er Ecura Care AS den største leverandøren av vikarer til pleie og omsorg. – Vi redder liv, sier daglig leder Petter Nyhagen i Ecura Care.

BERIT ALMENDINGEN
480 33 259

HANNE WIEN
995 15 493

ROBERT FAULI
974 08 212

Norske kommuner brukte minst 1.916.723.163 kroner på helsevikarer fra vikarbyråer i 2023, ifølge de foreløpige tallene fra leverandørdatabasen til Kommunal Rapport. Tallene gjelder vikarer til institusjoner og hjemmetjeneste og selskaper som opererte i Norge i 2023.

MER OM

› NYHETER | HELSE

– Oslo trenger ikke fortelle oss hva vi skal gjøre

Legeforeningen vil utrede avvikling av Helseplattformen

Her er kommunene på vikartoppen

MEST LEST

Siste døgnet

› NYHETER

Anmelder ansatt og folkevalgt for vedvarende underslag i 13 år

Her er kommunene på vikartoppen

Røyrvik, Hol, Vevelstad og Hamarøy brukte mest per innbygger på helsevikarer fra bemanningsbyråer i fjor. – Vi er fanget i vikarbyråspiralen, sier kommunalsjef.

BERIT ALMENDINGEN
480 33 259

HANNE WIEN
995 15 493

ROBERT FAULI
974 08 212

– Vi har rekrutteringsutfordringer. Vi har ved flere anledninger forsøkt å lyse ut stillinger, men får ikke nok søkere, sier kommunalsjef for oppvekst og helse, Milda Svestad, i Røyrvik kommune.

Røyrvik i Trøndelag brukte mest per innbygger på helsevikarer fra bemanningsbyråer i fjor. Det viser de foreløpige tallene fra Leverandørdatabasen til Kommunal Rapport.

51 millioner kroner i Hol

Hol ligger som nummer to når det gjelder utgifter per innbygger på vikarbyråer innen helse. Kommunen med 4.500 innbyggere betalte hele 51 millioner kroner til vikarbyråer i fjor. Det er 11.399 kroner per innbygger.

Lokker sykepleiere med 200.000 mer i lønn

Distriktskommunen Røyrvik sliter med å skaffe helsepersonell, og har enorme utgifter til vikarbyrå. Nå jekker de opp lønna i hundretusenklassen.

En del av det er å gi sykepleiere et lønnsløft på 200.000 kroner. For helsefagarbeidere øker de lønna med 100.000.

Reitan forklarer at kommunen betaler 1,6 millioner per sykepleier når de leier inn. For en helsefagarbeider er det snakk om nesten 1,3 millioner.

STORE UNDERSKUDD: I Røyrvik har de store underskudd, og mye av pengene går til vikarbyrå.

FOTO: DAN ROBERT LARSEN / NRK

✉ Lena Erikke Hatland
Journalist

✉ Håvard Grønli
Journalist

Publisert i dag kl. 05:25

https://www.nrk.no/trondelag/royrvik-i-trondelag-sliter-med-a-skaffe-helsepersonell-_oker-lonna-i-hundretusenklassen-1.17066809

Nadia (14) ansatt for å løse krise i barnehagen

<https://www.nrk.no/buskerud/nore-barnehage-har-ansatt-ungdommer-for-a-leke-med-barna-pa-ettermiddagen-1.17056600>

Har ansatt ungdom i barnehagen: – I verste fall måtte vi ha kuttet ned på åpningstiden

Det er mangel på ansatte i norske barnehager.

«Foreldreopprøret 2024» slår alarm. Men i Nore barnehage ble «lekeressurser» løsningen på tynn bemanning og en hektisk hverdag.

Paradigmeskifte;
Vi må ta struktur- og samarbeidsdebattene ut i fra hva vi får tak i av kvalifisert personell – ikke hva vi har råd til

Slår alarm om barnehagekrise: Få fagfolk, høyt sykefravær og mangel på vikarer

De minste, mest avsideliggende kommunene vil få store utfordringer for å kunne opprettholde dagens tjenesten i eksempel eldreomsorgen, spås det i Perspektivmeldingen 2021.

Illustra

› PUBLISERT 14.02.2021 19:39

Perspektivmeldingen: Store utfordringer for de minste kommunene

Den mye omtalte eldrebølgen vil stille særlig de minste og minst sentrale kommunene foran store

› PUBLISERT 15.08.2023 08:26

Stadig vanskeligere å rekruttere ansatte til kommunene

Behovet for flere kompetente ansatte i kommunesektoren øker raskere enn tilgangen på arbeidskraft. Spesielt utfordrende er det å finne folk i helsesektoren.

› PUBLISERT 11.02.2021 13:45

Perspektivmeldingen: Opp mot én av tre må jobbe i helse og omsorg i 2060

Behovet for arbeidskraft i helse og omsorg kan vokse med nesten 260.000 årsverk fram mot 2060.

NTB

Det er i regjeringens nye perspektivmelding det økte behovet kommer fram.

Perspektivmeldingen legges fram fredag, men finansminister Jan Tore Sanner (H) deler allerede nå noen av hovedfunnene med NTB:

- Hvis det legges til grunn en liten forbedring i kvaliteten i årene som kommer, vil det ifølge framskjningner fra

MER OM

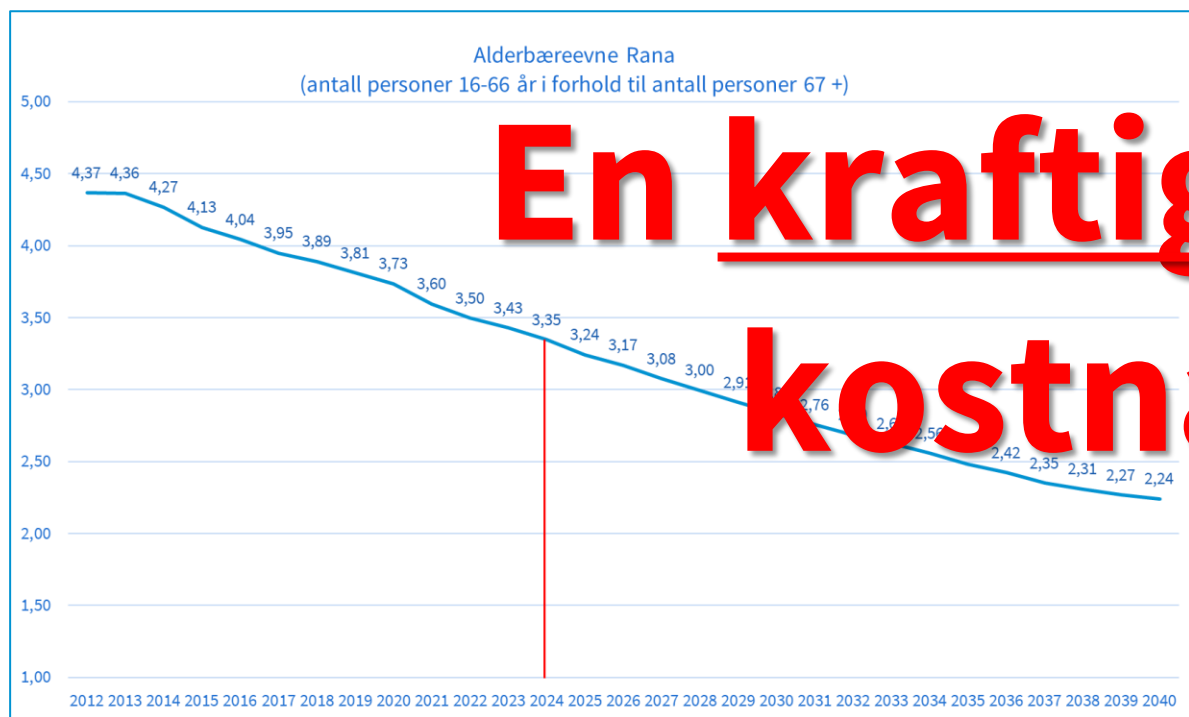
› NYHETER

Miljøministeren vurderer å åpne lommeboka

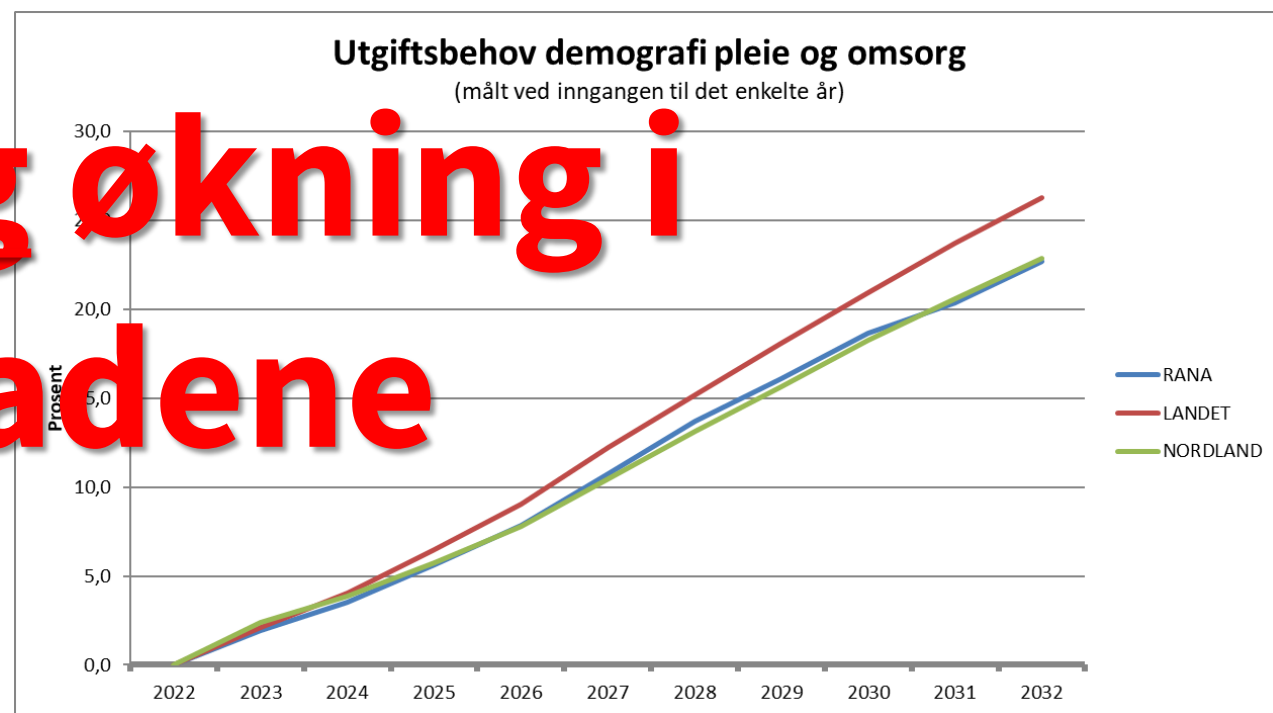
Barnevernet begikk grove brudd – Oslo kommune likevel frifunnet

Nå vil KS følge lov om offentlige anskaffelser

Hva blir konsekvensen av dette for driftsbudsjettet? (økte lønnskostnader, overtid, vikarbyrå, etc)

**En kraftig økning i
kostnadene**

Behov for omstilling?

Kommunal Rapport

På kommunehøring i Stortinget

I løpet av de nærmeste ukene legger Stortinget føringer for størrelsen på og fordelingen av kommune-kronene for neste år.

KS-delegasjonen, med områdedirektør **Helge Eide** i spissen, innledet høringen. Eide kunne fortelle at tre av fire kommuner ligger an til et merforbruk i år. Størst er merforbruket innen pleie- og omsorg.

Tertialrapportering per 30.04.2024
Stavanger kommune

Sammendrag

Stavanger kommune sin økonomi står under press. Samlet har tjenesteområdene et merforbruk per 30. april på kr 135 mill., noe som utgjør 3,6 prosent over vedtatt budsjett. Inntektene øker ikke som forutsatt og avviksprognoen for året viser et merforbruk på kr 442 mill. dersom det ikke gjennomføres kostnadsreducerende tiltak.

<https://www.kommunal-rapport.no/nyheter/apner-lommeboka-i-ar-og-neste-ar-lover-forslag-til-okte-tilskudd-for-jul/786681>

Statsbudsjettet 2025

Åpner lommeboka i år og neste år – lover forslag til økte tilskudd før jul

Konklusjon:

Rana kommune (og alle andre kommuner) må omstille kraftig de neste årene for å møte fremtiden

Drivkreftene som utfordre kommune-Norge

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

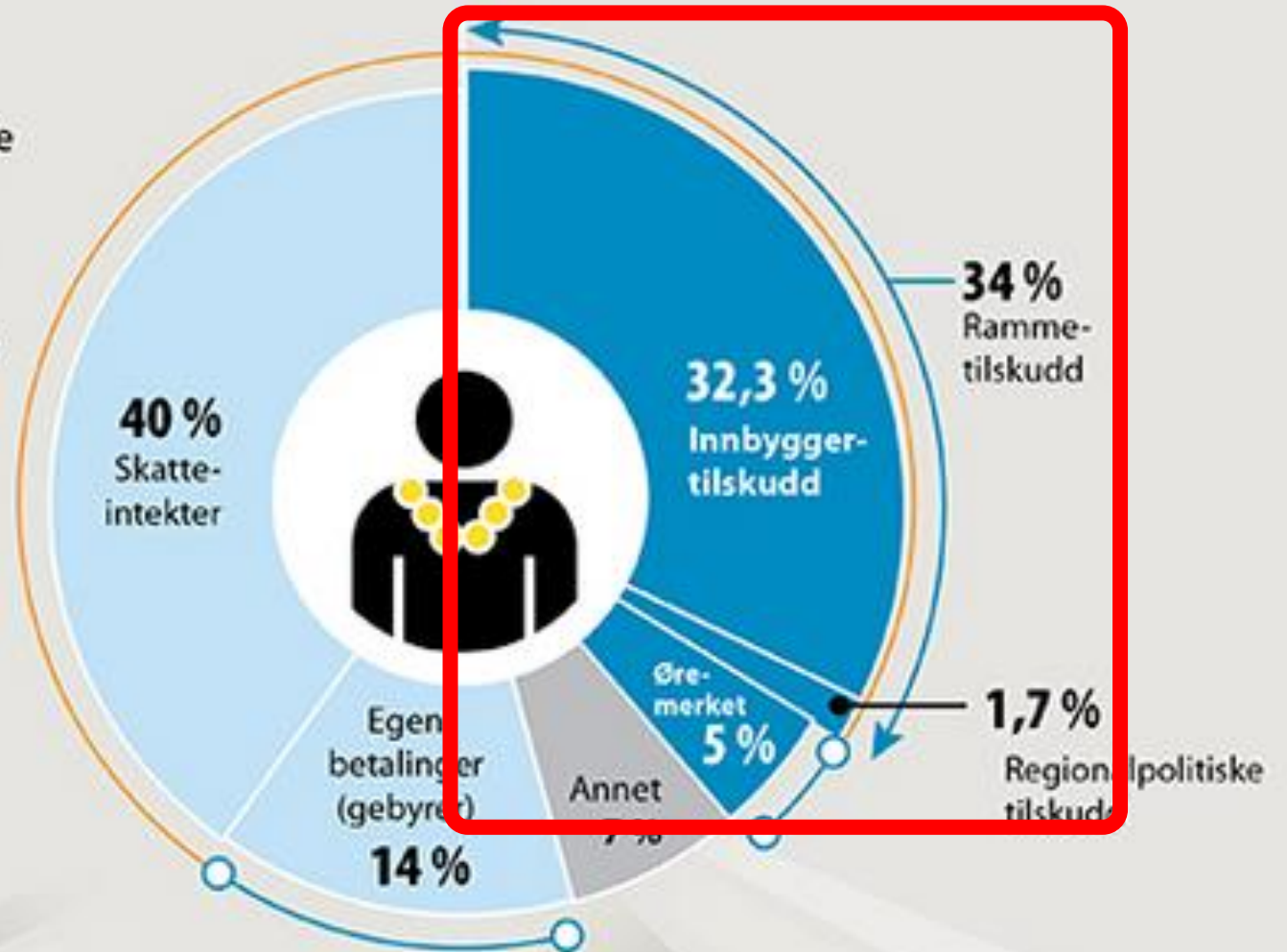
Økonomisk handlingsrom – stadig mer presset økonomi

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

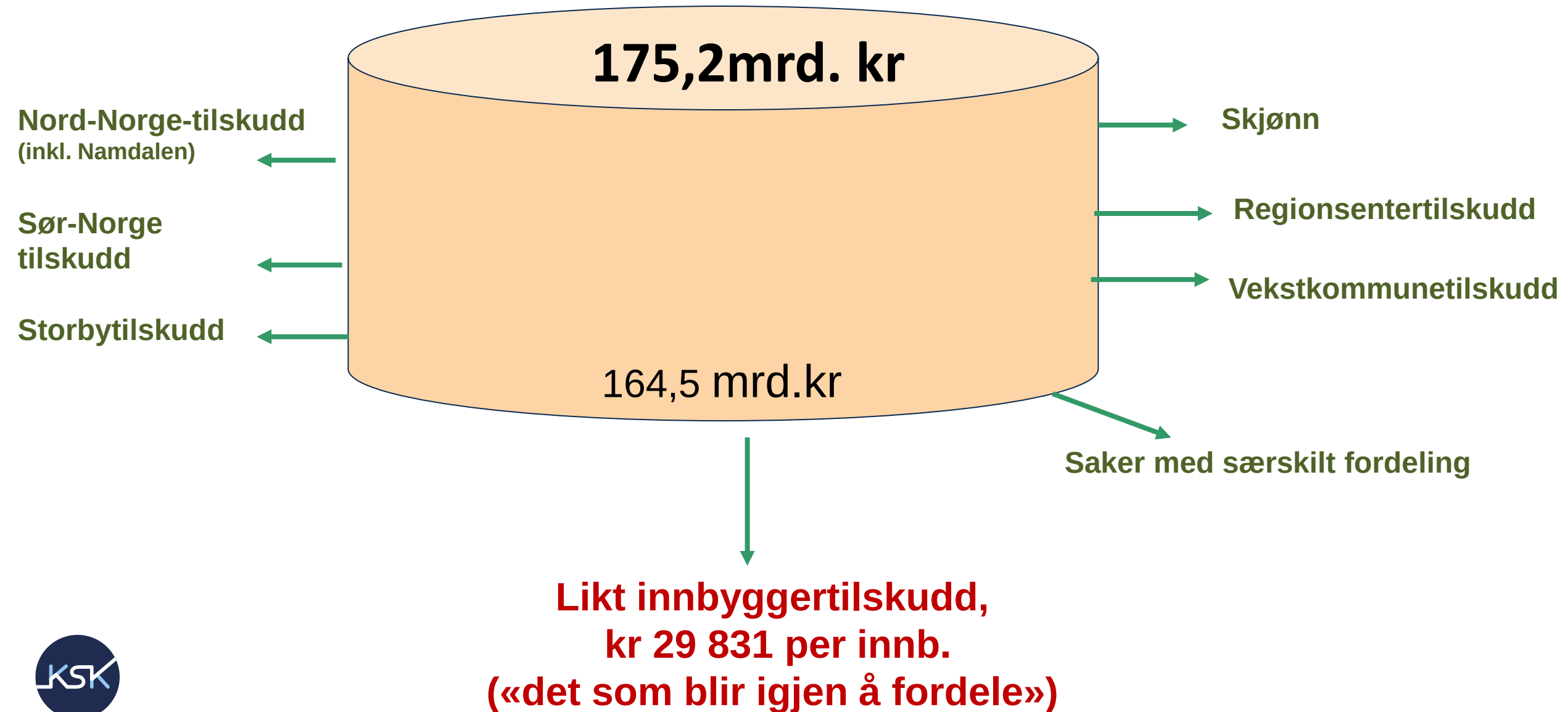
RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

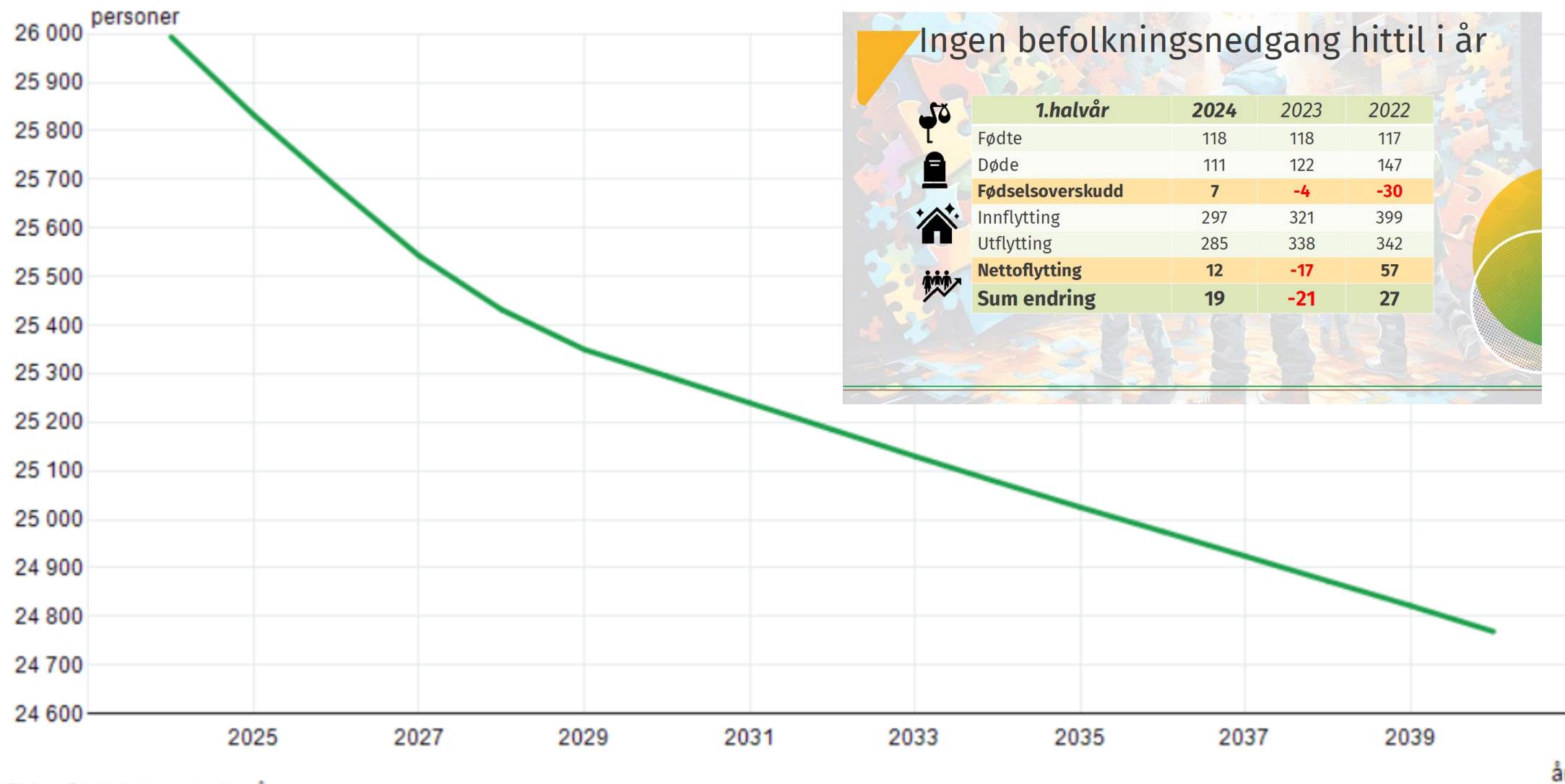

Rammetilskudd til kommunene 2024

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2024

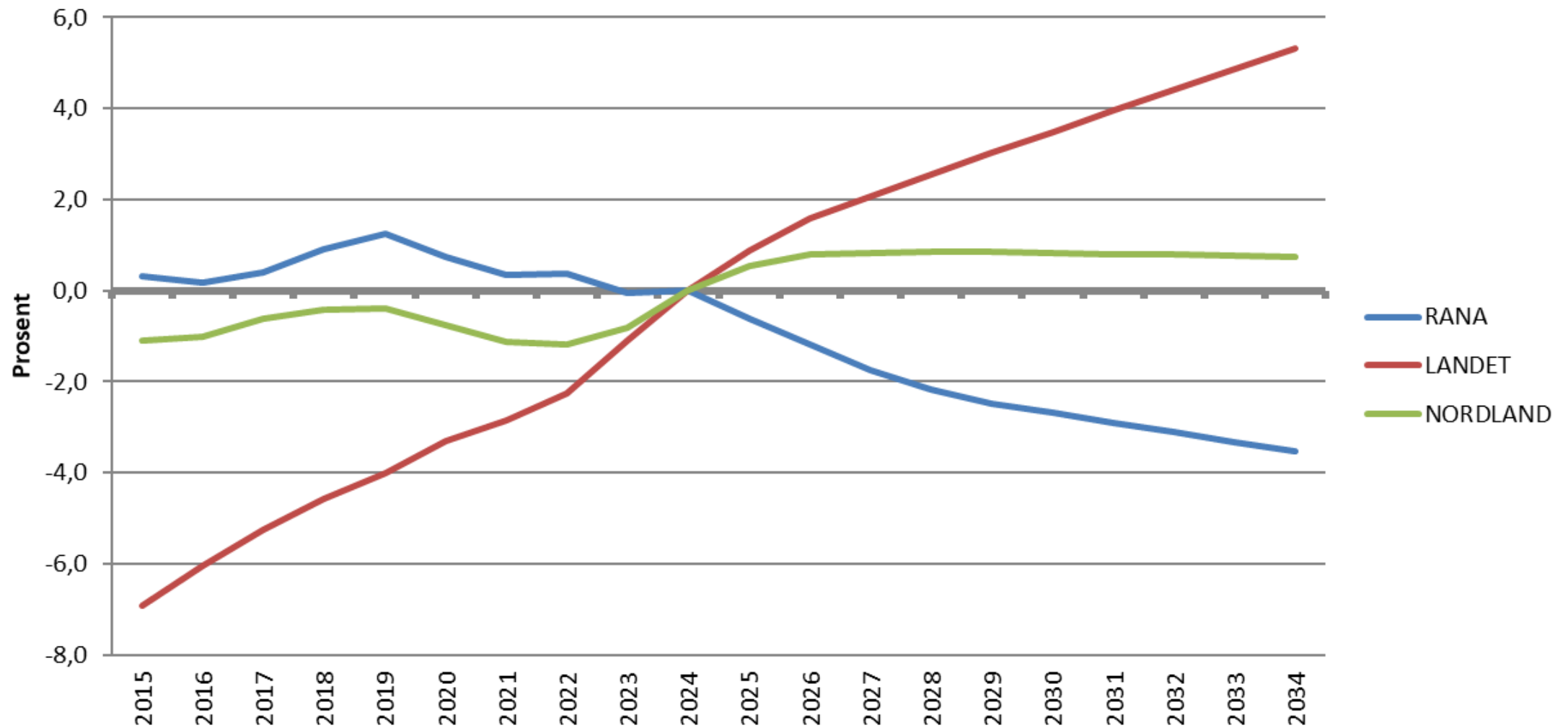
14288: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Rana - Raane.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utvikling i folketall per 1.1

(2022 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode/ kommunens egen fremskriving)

Folketallsutvikling er (svært) viktig for kommuneøkonomien!

- Samlet (frie inntekter) gir pluss/minus én innbygger i gjennomsnitt ca kr 71 000 i økt/reduert rammetilskudd
- Jo større kommunen er – jo mer betydning har det
 - I små kommuner betyr basistilskuddet, småkommunetilskuddet, havbruksfond, kraft, etc relativt sett mye mer

Folketallet vil krympe i 40 prosent av kommunene fram mot 2050

Byene og områdene rundt fortsetter å vokse, mens svært mange distriktskommuner vil se et synkende folketall fram mot 2050. Disse kommunene vil få en befolkning med særlig høy alder.

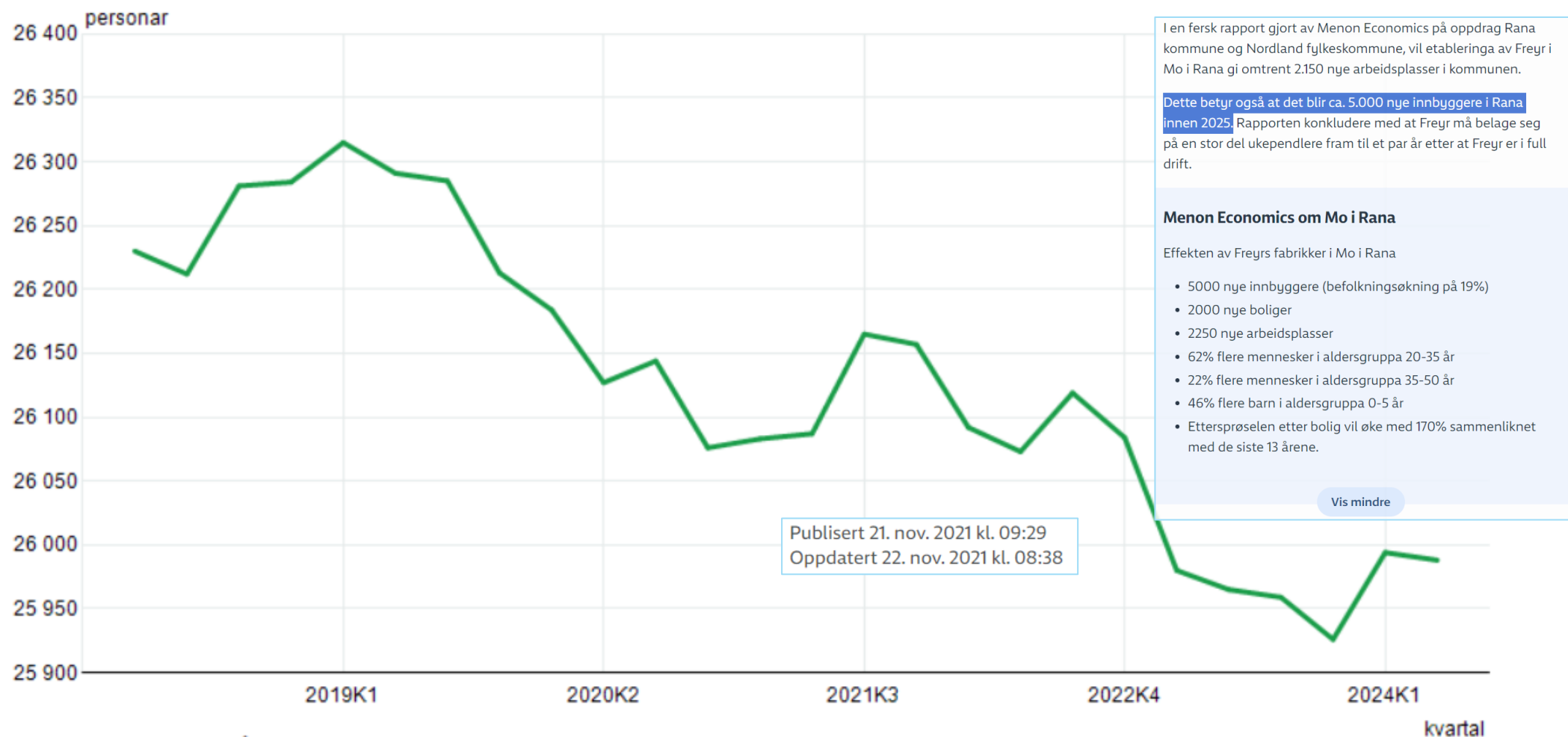
Publisert: 5. juli 2022

<https://www.ssb.no/befolkning/befolkningsframskrivinger/statistikk/regionale-befolkningsframskrivinger/artikler/folketallet-vil-krympe-i-40-prosent-av-kommunene-fram-mot-2050>

Trass både Freyr og flyktninger så går folketallet i Rana ned

01222: Befolkning og kvartalsvise endringer, etter kvartal. Rana - Raane, Befolkning ved inngangen av kvartalet.

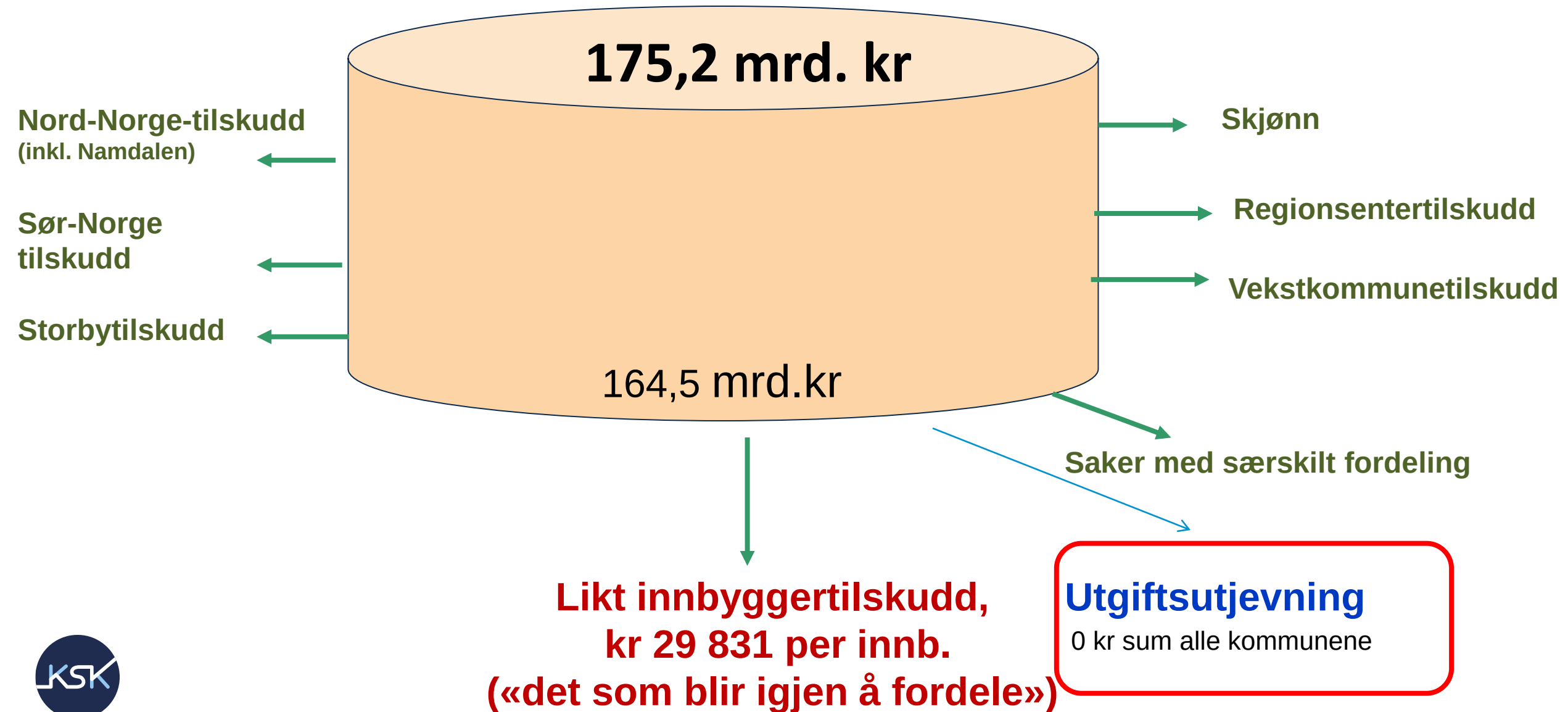

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Rammetilskudd til kommunene 2024

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2024

Utgiftsbehv	HELE LANDET		RANA			Bruk av folketall 1.7.2022	
	Vekt	Antall	Antall	Utgifts- behovs- indeks	Pst. utslag	Tillegg/ fradrag i utgiftsutj	
						kr per innb	1000 kr
0-1 år	0,0057	109 740	485	0,9233	-0,04 %	-27	-718
2-5 år	0,1361	228 507	955	0,8731	-1,73 %	-1 086	-28 348
6-15 år	0,2645	643 155	2 958	0,9608	-1,04 %	-651	-17 004
16-22 år	0,0236	453 296	2 112	0,9734	-0,06 %	-39	-1 032
23-66 år	0,1049	3 138 464	14 738	0,9810	-0,20 %	-125	-3 264
67-79 år	0,0567	639 203	3 444	1,1256	0,71 %	448	11 692
80-89 år	0,0767	196 967	1 125	1,1932	1,48 %	932	24 330
over 90 år	0,0385	46 460	298	1,3400	1,31 %	823	21 488
Basistillegg	0,0159	275	0,5925	0,4508	-0,87 %	-549	-14 333
Sone	0,0100	21 404 993	113 700	1,1097	0,11 %	69	1 801
Nabo	0,0100	9 740 388	46 563	0,9987	0,00 %	-1	-22
Landbrukskriterium	0,0021	1	0,0037	0,7798	-0,05 %	-29	-759
Innvandrere 6-15 år ekskl Skand	0,0071	48 588	171	0,7352	-0,19 %	-118	-3 086
Flyktninger uten integreringstils	0,0084	177 206	432	0,5093	-0,41 %	-259	-6 766
Dødlighet	0,0454	40 709	199	1,0212	0,10 %	61	1 583
Barn 0-15 med enslige forsørge	0,0188	107 249	495	0,9642	-0,07 %	-42	-1 104
Lavinntekt	0,0118	285 349	750	0,5491	-0,53 %	-334	-8 734
Uføre 18-49 år	0,0064	121 768	698	1,1975	0,13 %	79	2 075
Opphopningsindeks	0,0095	234	0,3110	0,2780	-0,69 %	-431	-11 260
Aleneboende 30 - 66 år	0,0193	515 435	2 344	0,9501	-0,10 %	-61	-1 582
PU over 16 år	0,0486	20 146	120	1,2444	1,19 %	747	19 498
Ikke-gifte 67 år og over	0,0454	388 016	2 179	1,1732	0,79 %	494	12 909
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,0165	41 008	199	1,0134	0,02 %	14	362
Innbyggere med høyere utdannir	0,0181	1 533 254	5 858	0,7982	-0,37 %	-230	-5 996
1 Kostnadsindeks	1,0000			0,99496	-0,50 %	-317	-8 267

Nytt (revidert) i inntektssystem fra 2025

PU-kriteriet vektes ned

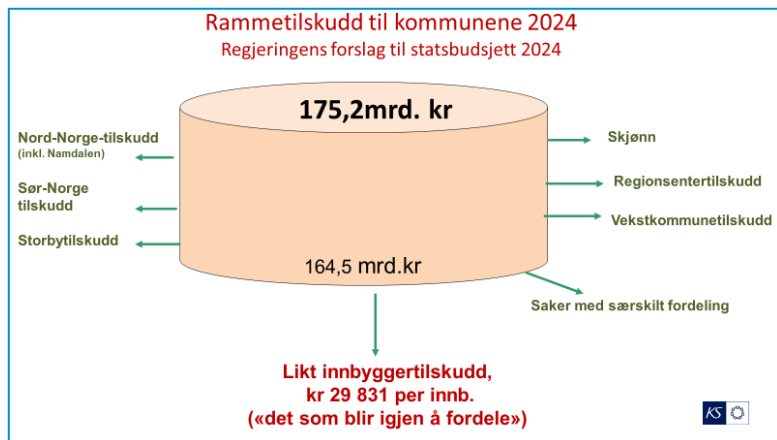
Tabell 15.6 Delkostnadsnøkkelen for pleie og omsorg: Dagens nøkkel, forslaget til Inntektssystemutvalet og forslaget til departementet.

Kriterium	Dagens nøkkel	Forslaget til utvalet	Forslaget til departementet
Innbyggjarar 0–66 år	0,1431	0,2356	0,2581
Innbyggjarar 67–79 år	0,1101	0,1292	0,1163
Innbyggjarar 80–89 år	0,2025	0,2064	0,1558
Innbyggjarar 90 år og over	0,1068	0,1018	0,1082
Personar med psykisk utviklingshemming 16 år og over	0,1406	0,0494	0,0595
Ikkje-gifte 67 år og over	0,1313		
Aleinebuande 67 år og over		0,1145	0,1464
Dødelegheit	0,1313	0,1292	0,1241
Reiseavstand innan sone	0,0112	0,0116	0,0090
Reiseavstand til nabokrets	0,0112	0,0116	0,0090
Gradert basiskriterium	0,0119	0,0107	
Basiskriteriet			0,0136
Sum	1,0000	1,0000	1,0000

Virkning revidert inntektssystem ny kostnadsnøkkel og tabell C – Rana «taper» 14 mill (med høy andel eldre- høy andel PU)

			Innbyggere i alt per 1.7.2023	Kostnadsnøkkel og tabell C	
			Antall	1000 kr	Kr per innb.
Fylke	Kn	Kommune	1	3A	3B
18 Nordland	1851	Lødingen	2 024	-3 246	-1 604
18 Nordland	1839	Beiarn	1 035	-1 655	-1 599
18 Nordland	1811	Bindal	1 371	-1 958	-1 428
18 Nordland	1827	Dønna	1 391	-1 972	-1 418
18 Nordland	1867	Bø	2 617	-3 641	-1 391
18 Nordland	1826	Hattfjelldal	1 287	-1 462	-1 136
18 Nordland	1840	Saltødal	4 695	-5 317	-1 132
18 Nordland	1875	Hamarøy	2 718	-2 501	-920
18 Nordland	1806	Narvik	21 560	-16 645	-772
18 Nordland	1824	Vefsn	13 404	-10 293	-768
18 Nordland	1871	Andøy	4 585	-3 299	-720
18 Nordland	1834	Lurøy	1 877	-1 293	-689
18 Nordland	1832	Hemnes	4 490	-2 852	-635
18 Nordland	1825	Grane	1 460	-925	-633
18 Nordland	1833	Rana	25 947	-14 441	-557
18 Nordland	1804	Bodø	53 401	-29 167	-546
18 Nordland	1813	Brønnøy	7 813	-4 241	-543
18 Nordland	1838	Gildeskål	1 955	-940	-481
18 Nordland	1837	Meløy	6 183	-2 389	-386
18 Nordland	1848	Steigen	2 674	-910	-340
18 Nordland	1870	Sortland	10 667	-2 852	-267
18 Nordland	1820	Alstahaug	7 414	-1 716	-231
18 Nordland	1868	Øksnes	4 553	-1 047	-230
18 Nordland	1812	Sømna	1 976	-245	-124
18 Nordland	1860	Vestvågøy	11 553	-1 096	-95
18 Nordland	1818	Herøy (Nordland)	1 844	-128	-69
18 Nordland	1866	Hadsel	8 199	926	113
18 Nordland	1853	Evenes	1 330	172	129

Økonomiske konsekvenser av demografiendringer

«Inntekten» pr innbygger
etter utgiftsutjevningen
(det virkelige tilskuddet pr
innbygger)

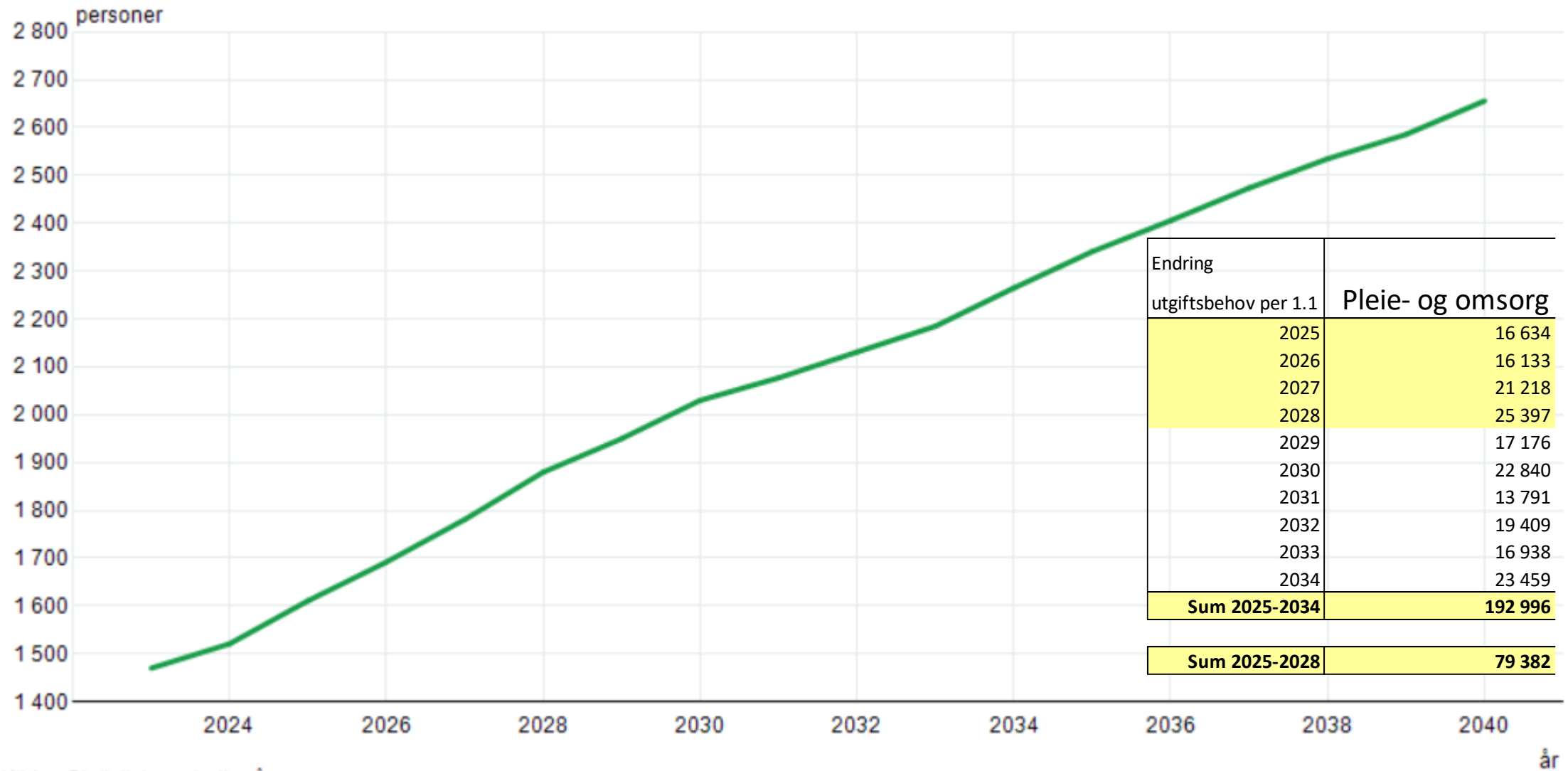

KOSTNADSNØKKEL 2024

med strukturkriterium

Kostnadsnøkkel	Kostnads- nøkkel 2024	Enhets- beløp kr
Innbyggere 0-1	0,0058	18 912
Innbyggere 2-5	0,1348	211 085
Innbyggere 6-15	0,2527	140 590
Innbyggere 16-22	0,0241	19 024
Innbyggere 23-66	0,1081	12 325
Innbyggere 67-79	0,0605	33 867
Innbyggere 80-89	0,0806	146 423
Innbyggere 90 år og over	0,0403	310 379
Basiskriteriet	0,0163	21 243 027
Sone (bosatt spredt)	0,0103	
Nabo	0,0103	
Landbrukskriteriet	0,0019	
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandi	0,0067	49 341
Flyktninger uten integreringstilskud	0,0078	15 750
Dødelighetskriteriet	0,0474	416 634
Antall barn 0-15 år med enslige fo	0,0168	56 051
Lavinntektskriteriet	0,0105	13 167
Uføre 18-49 år	0,0060	17 631
Opphopningsindeks	0,0088	
Aleneboende	0,0180	12 496
PU 16 år og over	0,0507	900 504
Ikke gifte 67 år og over	0,0474	43 711
Andel barn 1 år uten kontanstøtte	0,0163	142 229
Antall innbyggere med høyere utda	0,0179	4 177
Sum	1,0000	

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Rana, 80 år eller eldre.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

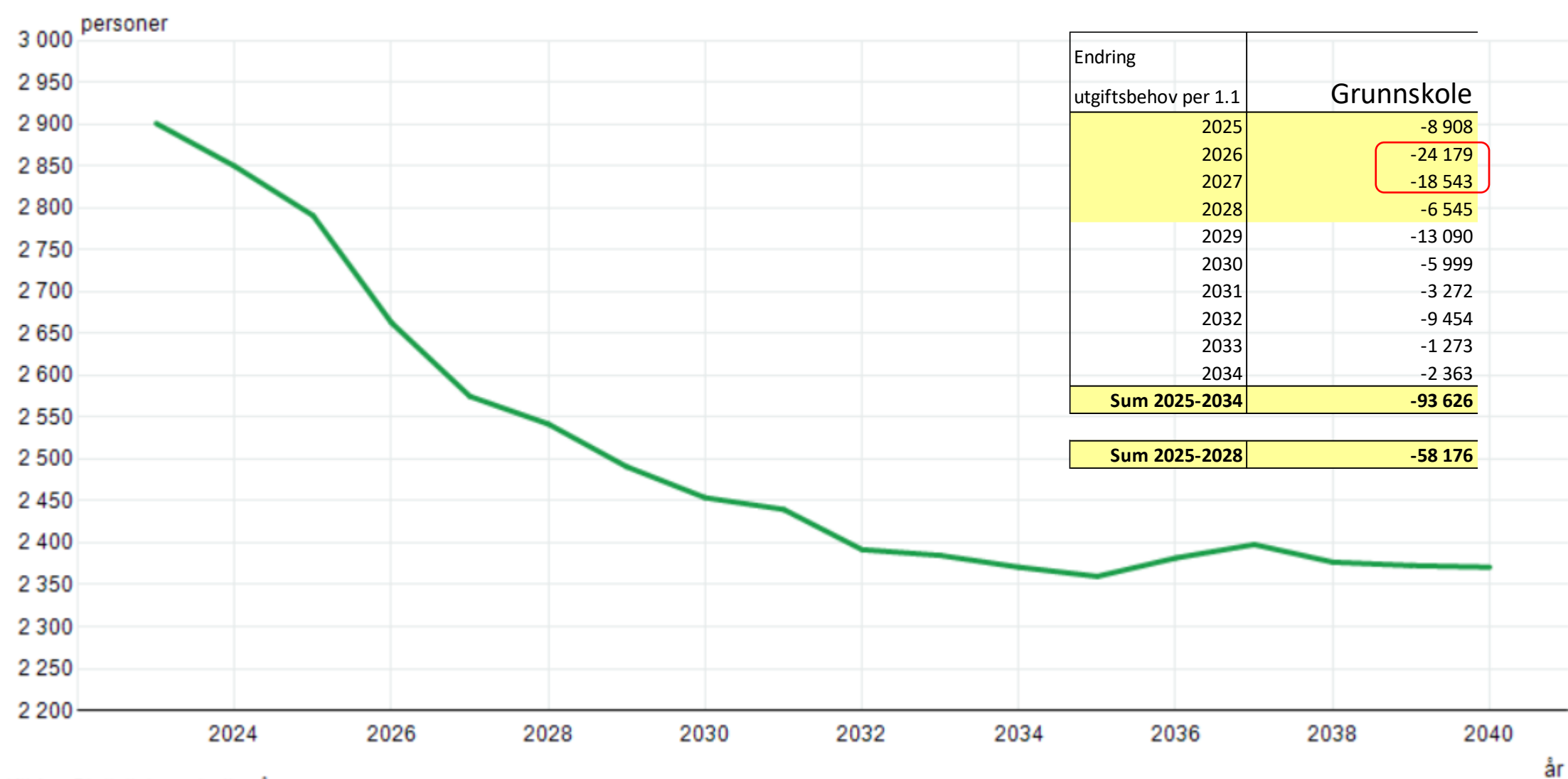

NB: Inntektssystemet gir NETTOutjevning

- Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = Rammeoverføringen fra staten
- Staten forutsetter at kommunen flytter **krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Rana, 6-15 år.

Framskrevet utvikling 2022 - 2040

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endringer i utgiftsbehov 2025, 2028 og frem mot 2034 basert på fremskrevet demografi

1833 RANA

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2023 kroner og endring fra 1.1.2024)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM RANA
2025	16 634	-8 908	-8 981	-1 298	-24	-1 395	-3 972
2026	16 133	-24 179	7 257	-660	-187	-1 840	-3 477
2027	21 218	-18 543	4 663	-1 108	146	-1 399	4 975
2028	25 397	-6 545	-7 777	-914	188	-1 158	9 192
2029	17 176	-13 090	1 046	-1 024	488	-1 088	3 509
2030	22 140	-9 999	-1 171	-829	591	-772	13 671
2031	13 791	-5 272	-272	-1 180	550	-508	9 652
2032	19 409	-9 454	-272	-1 110	521	-900	8 205
2033	16 938	-1 273	-272	-1 104		-531	14 045
2034	23 459	-2 363	157	-1 285		-448	20 051
Sum 2025-2034	192 996	-93 626	-6 085	-10 513	3 077	-9 998	75 851
Sum 2025-2028	79 382	-58 176	-4 839	-3 980	123	-5 792	6 718

Hvordan er den politiske viljen til å gjennomføre dette?

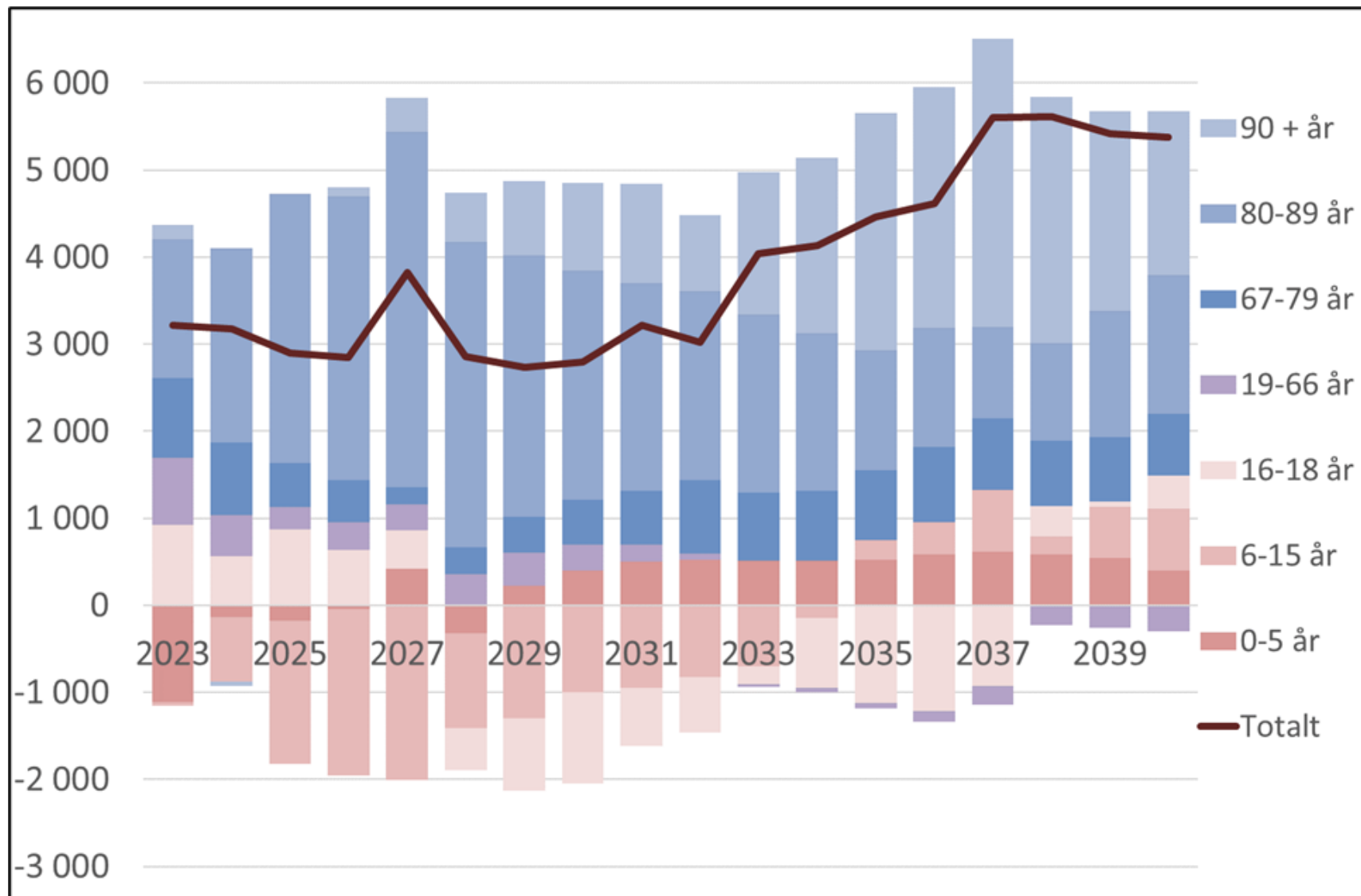
LDIP 2034

Økonomiplan 2028

Og når Rana har gjort dette så har Rana fortsatt ikke spart en krone! Da er bare prioriteringen mellom de ulike sektorene i budsjettet som i dag

Effekten av netto endringer i utgiftsutjevningen

Fra kommuneproposisjonen for 2025:

«Regjeringen legger opp til en vekst i frie inntekter for kommunesektoren på 6,4 mrd. kroner for neste år. Deler av veksten, 3,9 mrd. kroner, er knyttet til økte demografi- og pensjonskostnader for kommunene.»

Det står ikke eksplisitt, men dette er **NETTO** endring (den svarte linjen i diagrammet – ikke de blå søylene).

Styrer mot underskudd på 325 millioner kroner – skylder på «yngrebølge»

Bodø har brukt for mye penger over år, og fortsetter med det. I tillegg er sparepengene brukt opp. – Dette skjer til tross for at de ansatte står på for å kutte kostnader.

✉ Sondre Skjelvik
Journalist

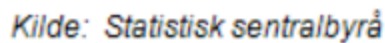
Publisert i går kl. 17:02
Oppdatert i går kl. 17:04

https://www.nrk.no/nordland/bodo-kommune_-styrer-mot-underskudd-pa-325-millioner-kroner-1.17075465

Hvordan håndtere vekst og reduksjon i tjenestebehov?

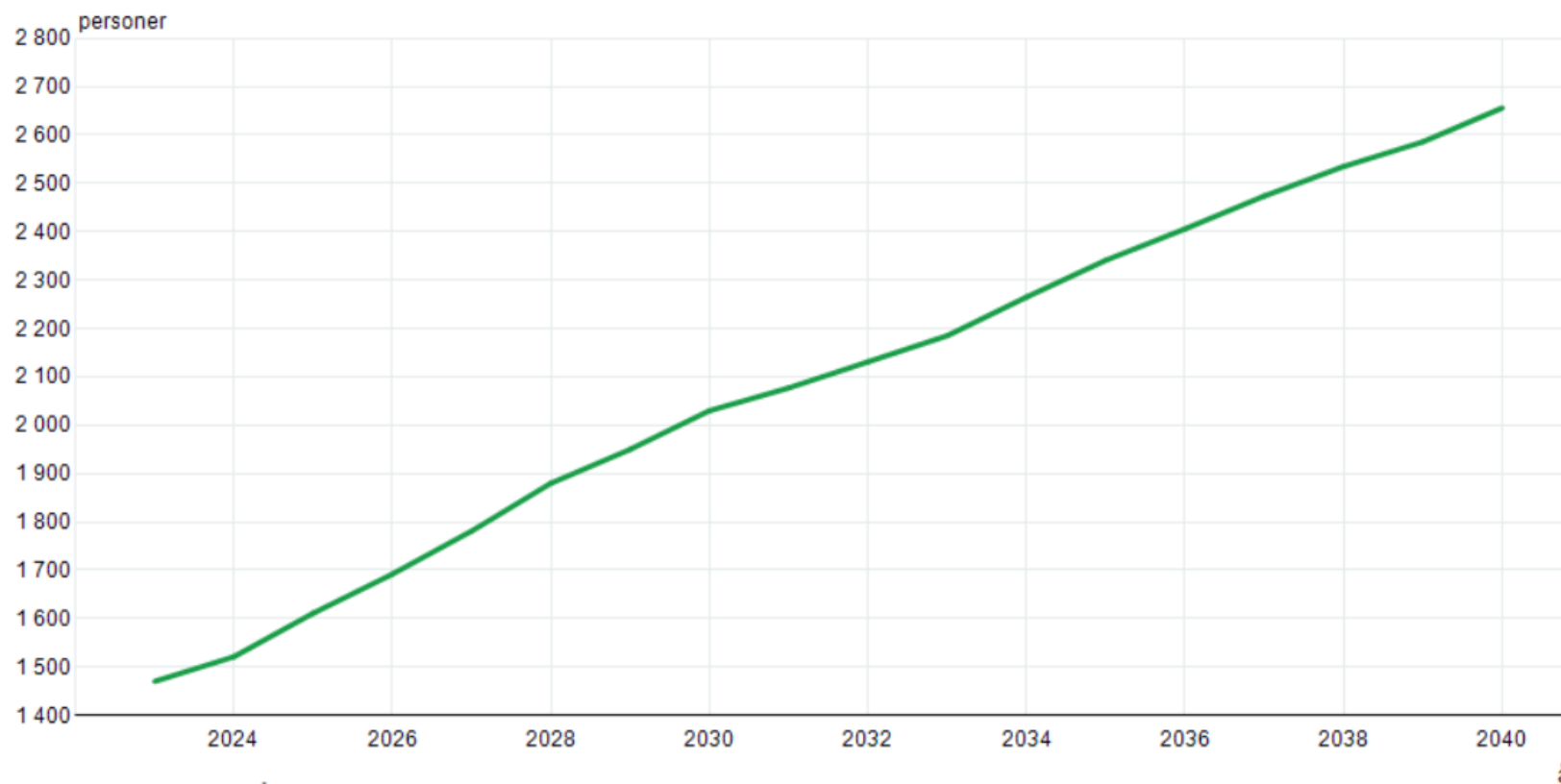

Rana, 6-15 år.

Det er like vanskelig (eller vanskeligere) å bygge opp en tjeneste økonomisk smart, enn bygge den ned

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Rana, 80 år eller eldre.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

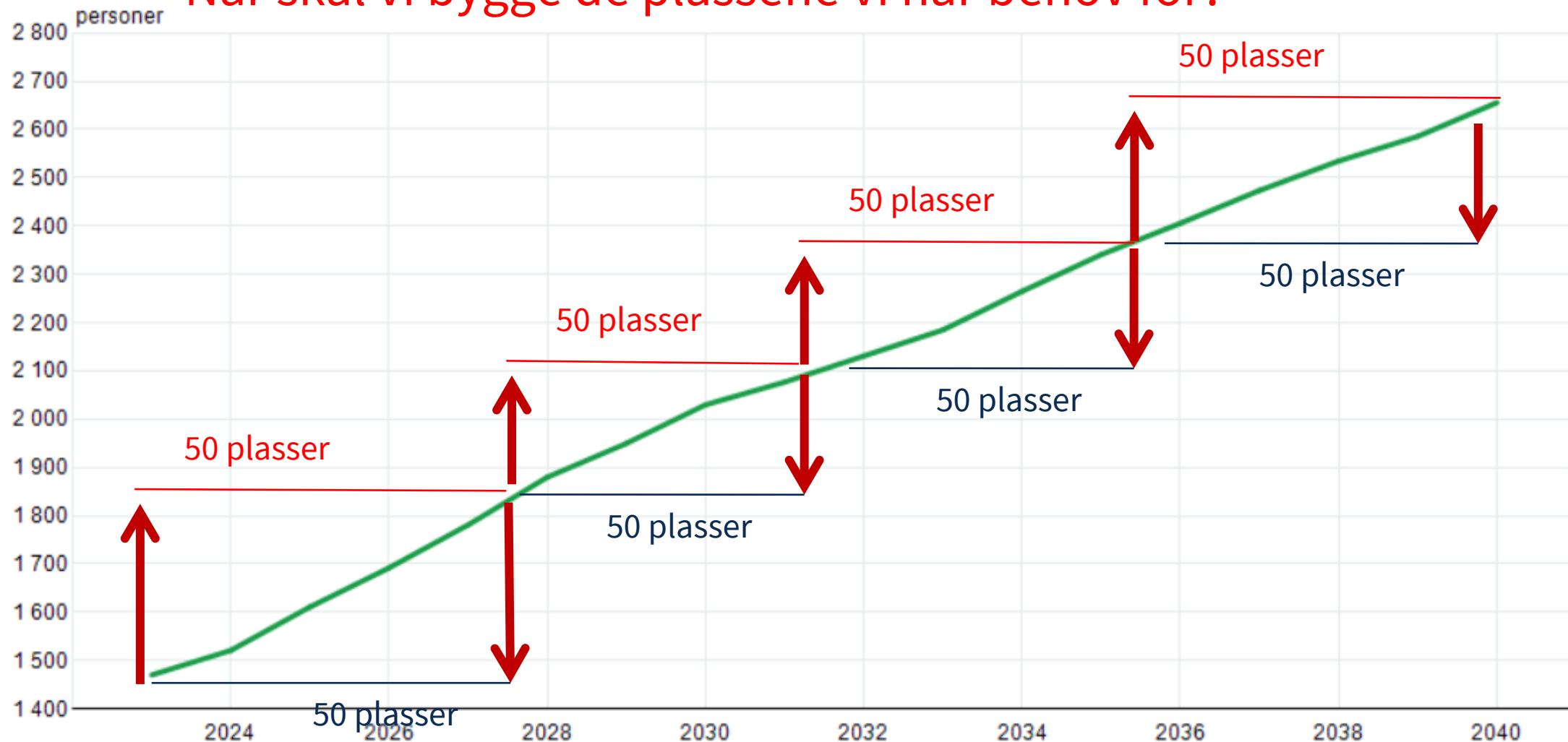

Skal man ha dagens nivå på heldøgns omsorg så må det bygges ca **200 nye** plasser i løpet av 20 år

Vokse med behovet, i forkant eller etterkant?

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Rana, 80 år eller eldre.

Når skal vi bygge de plassene vi har behov for?

Kommunenenes største utfordring

«Danse» med demografien

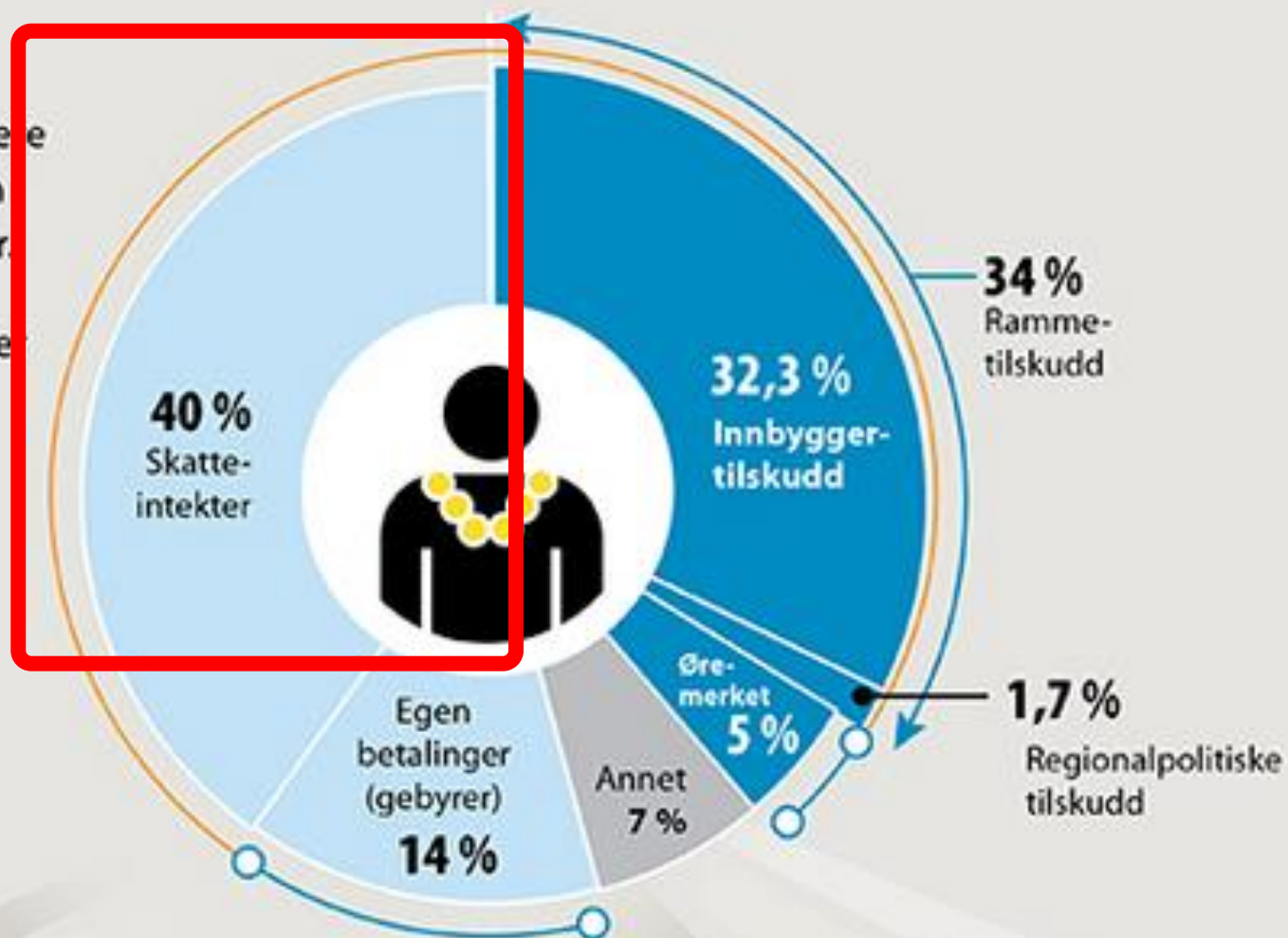

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

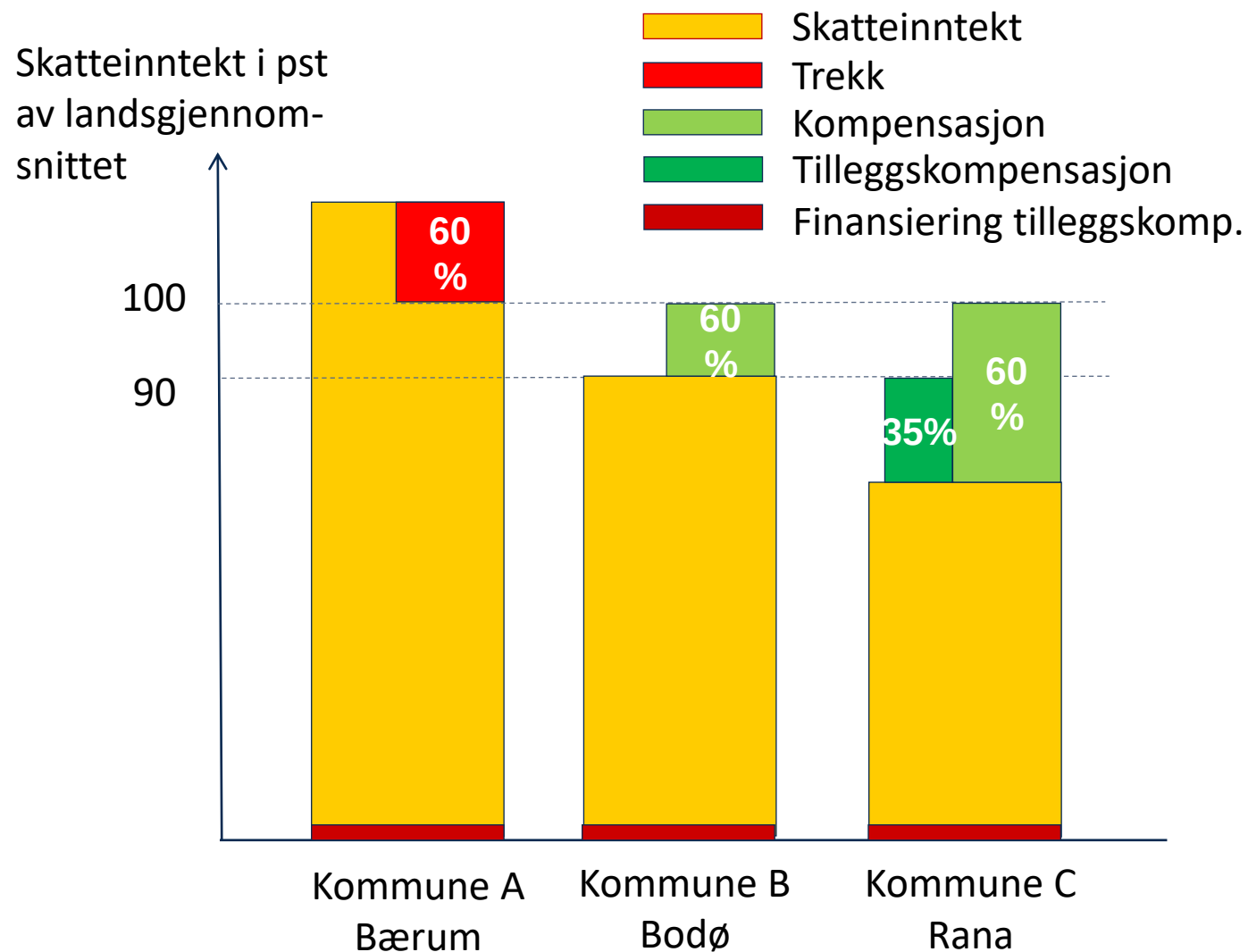
Rana er en «skattessvak» kommune

Nr	Kommunenavn	Skatter 2023			Netto utjevn. 23	netto skatteu	Nto skatteutj.
1) Finansieringstrekk for perioden		Jan-Des			Jan-Des (kol 5+9)	Jan-Des	Des
		1000 kr	kr pr innb	Pst av landsgj.	1000 kr	pst av landsgj	2023 2) 1000 kr
		1	2	3	10	13	14
301	Oslo	38 429 655	54 200	141 %	-7 108 981	115,2 %	-427 712
1 804	Bodø	1 898 217	35 641	93 %	59 058	95,8 %	9 735
1 806	Narvik	701 564	32 608	85 %	77 361	94,4 %	10 049
1 811	Bindal	47 903	34 438	90 %	2 584	94,6 %	136
1 812	Sømna	58 096	29 490	77 %	12 918	94,0 %	-173
1 813	Brønnøy	273 881	35 172	92 %	10 829	95,3 %	1 043
1 815	Vega	38 165	31 308	82 %	5 888	94,2 %	-146
1 816	Vevelstad	13 899	30 615	80 %	2 492	94,1 %	-22
1 818	Herøy	63 080	34 301	89 %	3 654	94,6 %	-273
1 820	Alstahaug	219 492	30 067	78 %	43 868	94,1 %	2 715
1 822	Leirfjord	60 790	26 780	70 %	20 731	93,6 %	942
1 824	Vefsn	407 349	30 531	80 %	74 297	94,1 %	5 270
1 825	Grane	39 700	27 304	71 %	12 555	93,7 %	662
1 826	Hattfjelldal	32 965	25 794	67 %	12 868	93,5 %	223
1 827	Dønna	55 279	39 740	104 %	-1 879	100,1 %	-979
1 828	Nesna	52 425	29 403	77 %	11 841	94,0 %	128
1 832	Hemnes	147 410	33 059	86 %	14 123	94,5 %	1 884
1 833	Rana	829 549	31 930	83 %	110 145	94,3 %	11 967
1 834	Lurøy	95 291	51 453	134 %	-15 516	112,3 %	-1 419
1 835	Træna	14 629	32 948	86 %	1 453	94,5 %	-143
3 023	Nesodden	798 975	39 316	103 %	-22 270	99,7 %	-424
3 024	Bærum	8 391 560	64 613	168 %	-2 113 599	126,1 %	-97 854
3 025	Asker	4 905 321	50 165	131 %	-743 676	111,0 %	-36 124
3 026	Aurskog-Høland	526 544	29 342	77 %	120 203	94,0 %	2 573

Skatteutjevningen

(skatt på formue og inntekt inkl. naturressursskatt)

Rana er en «skattessvak» kommune

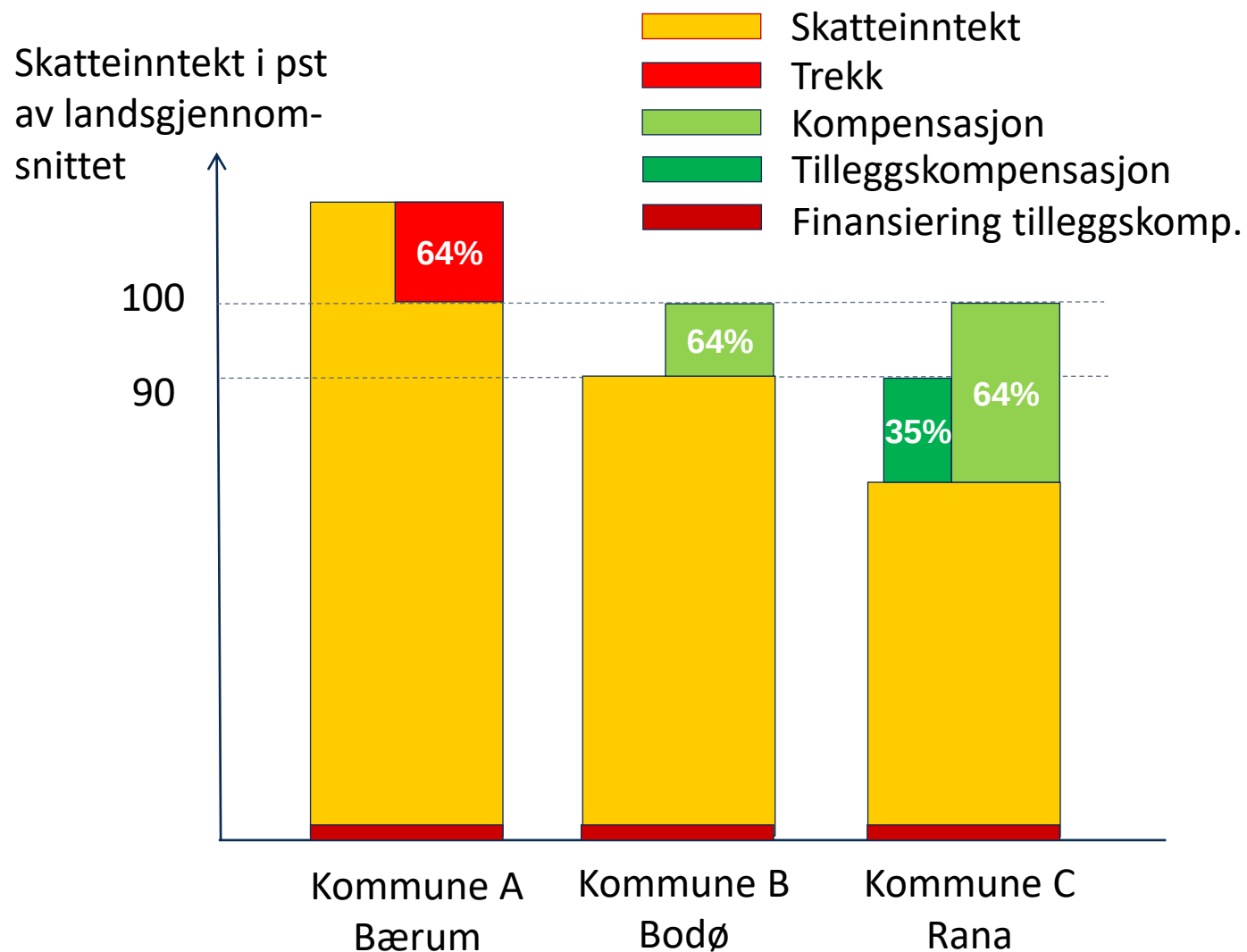
Nr	Kommunenavn	Skatter 2023			Netto utjevn. 23	netto skatteu	Nto skatteutj.
1) Finansieringstrekk for perioden		Jan-Des			Jan-Des (kol 5+9)	Jan-Des	Des
	kr -515,47	1000 kr	kr pr innb	Pst av landsgj.	1000 kr	pst av landsgj	2023 2) 1000 kr
		1	2	3	10	13	14
301	Oslo	38 429 655	54 200	141 %	-7 108 981	115,2 %	-427 712
1 804	Bodø	1 898 217	35 641	93 %	59 058	95,8 %	9 735
1 806	Narvik	701 564	32 608	85 %	77 361	94,4 %	10 049
1 811	Bindal	47 903	34 438	90 %	2 584	94,6 %	136
1 812	Sømna	58 096	29 490	77 %	12 918	94,0 %	-173
1 813	Brønnøy	273 881	35 172	92 %	10 829	95,3 %	1 043
1 815	Vega	38 165	31 308	82 %	5 888	94,2 %	-146
1 816	Vevelstad	13 899	30 615	80 %	2 492	94,1 %	-22
1 818	Herøy	63 080	34 301	89 %	3 654	94,6 %	-273
1 820	Alstahaug	219 492	30 067	78 %	43 868	94,1 %	2 715
1 822	Leirfjord	60 790	26 780	70 %	20 731	93,6 %	942
1 824	Vefsn	407 349	30 531	80 %	74 297	94,1 %	5 270
1 825	Grane	39 700	27 304	71 %	12 555	93,7 %	662
1 826	Hattfjelldal	32 965	25 794	67 %	12 868	93,5 %	223
1 827	Dønna	55 279	39 740	104 %	-1 879	100,1 %	-979
1 828	Nesna	52 425	29 403	77 %	11 841	94,0 %	128
1 832	Hemnes	147 410	33 059	86 %	14 123	94,5 %	1 884
1 833	Rana	829 549	31 930	83 %	110 145	94,3 %	11 967
1 834	Lurøy	95 291	51 453	134 %	-15 516	112,3 %	-1 419
1 835	Træna	14 629	32 948	86 %	1 453	94,5 %	-143
3 023	Nesodden	798 975	39 316	103 %	-22 270	99,7 %	-424
3 024	Bærum	8 391 560	64 613	168 %	-2 113 599	126,1 %	-97 854
3 025	Asker	4 905 321	50 165	131 %	-743 676	111,0 %	-36 124
3 026	Aurskog-Høland	526 544	29 342	77 %	120 203	94,0 %	2 573

Nytt i revidert inntektssystem fra 2025

Skatteutjevningen øker til 64%

I tillegg endres:

- Kommunenenes andel av Formuesskatten halveres

Rana tjener 19,6 mill
mill på endring i
skatteutjevning
(økt symmetrisk
utjevning og
reduksjon i
utbytteskatt og
formuesskatt)

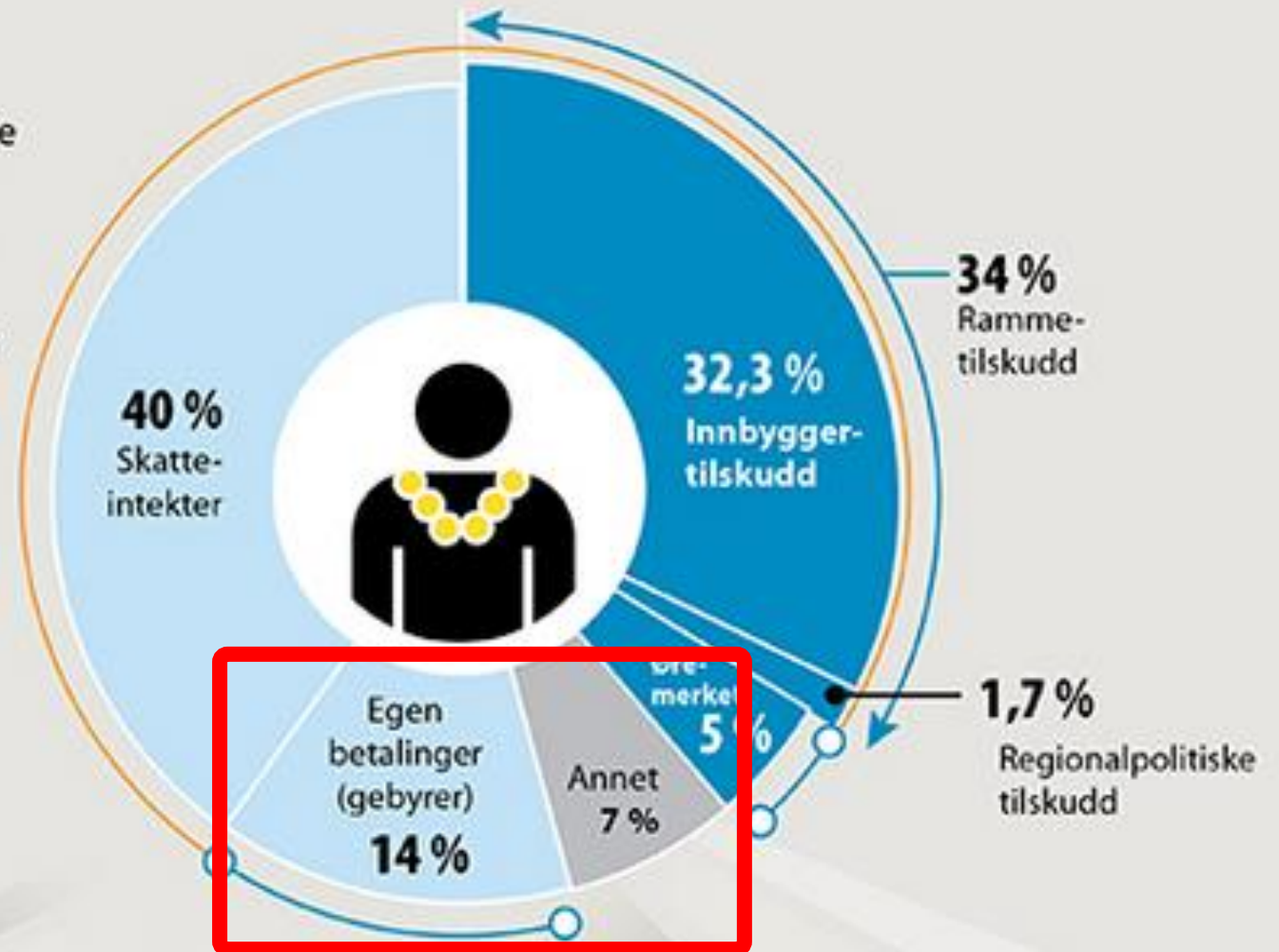
			Innbyggere i alt per 1.7.2023	Skatt og inntekstutjevningen	
			Antall	1000 kr	Kr per innb.
Fylke	Kn	Kommune	1	5A	5B
18 Nordland	1837	Meløy	6 183	8 980	1 452
18 Nordland	1875	Hamarøy	2 718	3 808	1 401
18 Nordland	1845	Sørfold	1 852	2 479	1 338
18 Nordland	1832	Hemnes	4 490	5 420	1 207
18 Nordland	1859	Flakstad	1 221	1 245	1 019
18 Nordland	1874	Moskenes	975	958	983
18 Nordland	1838	Gildeskål	1 955	1 740	890
18 Nordland	1833	Rana	25 947	19 557	754
18 Nordland	1839	Beiarn	1 035	739	714
18 Nordland	1822	Leirfjord	2 317	1 579	681
18 Nordland	1816	Vevelstad	476	317	667
18 Nordland	1857	Værøy	676	439	649
18 Nordland	1826	Hattfjelldal	1 287	832	647
18 Nordland	1853	Evenes	1 330	856	644
18 Nordland	1815	Vega	1 226	778	634
18 Nordland	1828	Nesna	1 805	1 143	633
18 Nordland	1806	Narvik	21 560	13 481	625
18 Nordland	1812	Sømna	1 976	1 221	618
18 Nordland	1825	Grane	1 460	900	616
18 Nordland	1840	Saltdal	4 695	2 783	593
18 Nordland	1813	Brønnøy	7 813	4 153	532
18 Nordland	1836	Rødøy	1 139	590	518
18 Nordland	1871	Andøy	4 585	2 369	517
18 Nordland	1804	Bodø	53 401	27 411	513
18 Nordland	1820	Alstahaug	7 414	3 598	485
18 Nordland	1851	Lødingen	2 024	948	468
18 Nordland	1868	Øksnes	4 553	2 124	466
18 Nordland	1860	Vestvågøy	11 553	5 338	462
18 Nordland	1824	Vefsn	13 404	6 156	459
18 Nordland	1841	Fauske	9 603	4 234	441
18 Nordland	1848	Steigen	2 674	1 174	439
18 Nordland	1867	Bø	2 617	1 119	428
18 Nordland	1811	Bindal	1 371	580	423
18 Nordland	1870	Sortland	10 667	4 241	398
18 Nordland	1818	Herøy (Nordland)	1 844	607	329
18 Nordland	1865	Vågan	9 737	2 496	256
18 Nordland	1866	Hadsel	8 199	1 753	214

Slik får kommunene inntektene sine

FRIE INNTEKTER er midler kommunene fritt kan disponere uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

RAMMETILSKUDET er penger som fordeles fra staten til kommunene.

- Fra innbyggerene
- Fra staten
- Frie inntekter
- Bundet

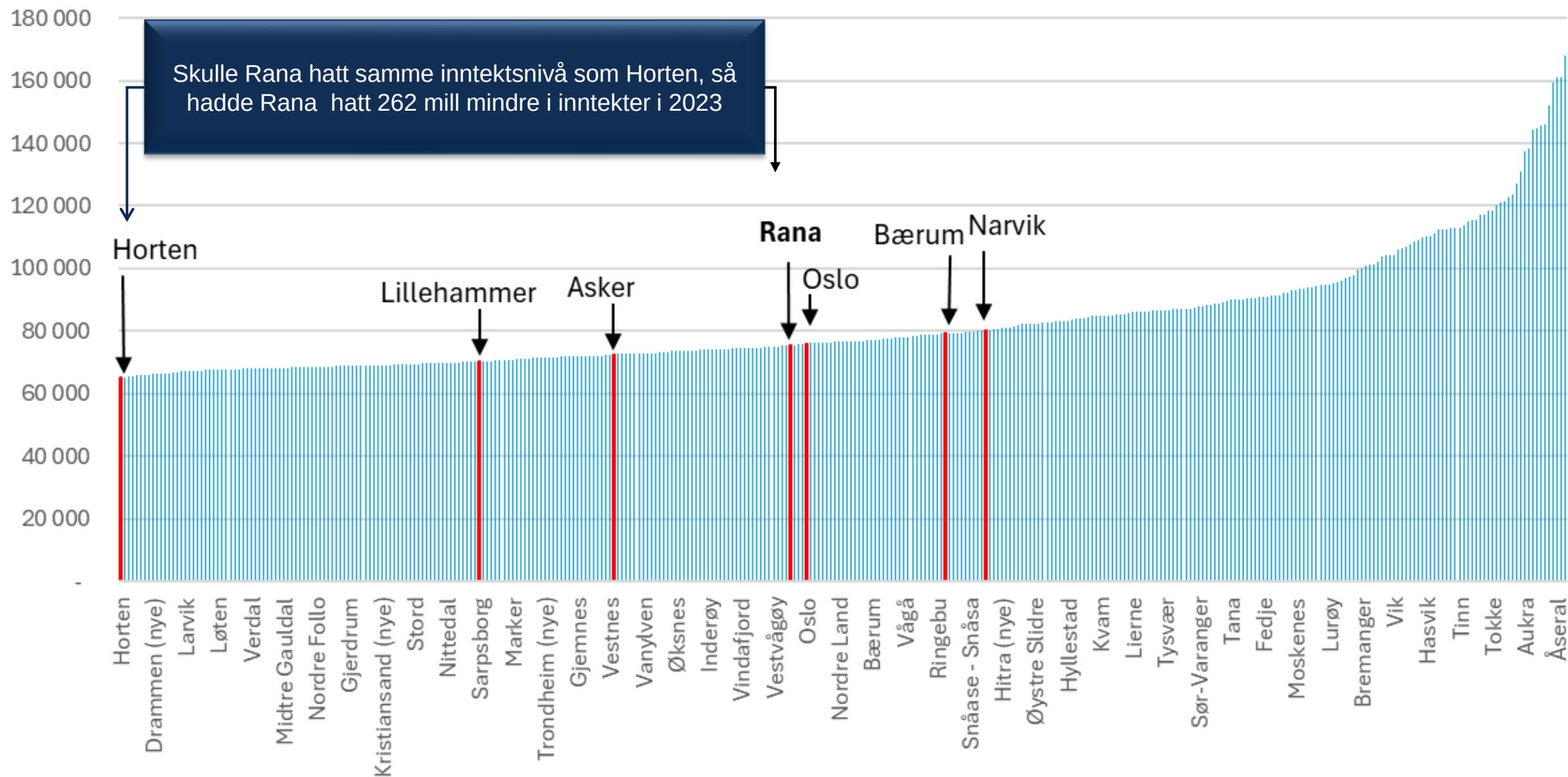
Lokale inntekter (som ikke utjevnes)

Knr.	Kommune	Eiendoms- skatt KOSTRA	Konsesjonskraft og hjemfallsinntekter	Havbruks- fond 2023	Renteinnt. utbytte og eieruttak KOSTRA	Netto gevinst finansielle ømløpsmidler KOSTRA	Kroner per innbygger i "lokale inntekter" kr per innb
		1000 kr	1000 kr	1000 kr	1000 kr	1000 kr	
1547	Aukra	250 498	0	7 870	36 764	49 529	80 770
1804	Bodø	218 772	28 639	6 219	130 012	509	7 203
1806	Narvik (nye)	153 215	779	11 860	64 809	0	10 721
1811	Bindal	16 960	5 853	14 812	4 858	0	30 541
1812	Sømna	4 331	0	2 078	5 053	0	5 818
1813	Brønnøy	35 113	585	7 573	25 468	0	8 827
1820	Alstahaug	23 673	0	5 888	19 403	0	6 707
1822	Leirfjord	8 363	0	1 298	3 764	0	5 914
1824	Vefsn	58 165	20 120	865	26 908	0	7 949
1825	Grane	10 533	2 246		5 677	0	12 693
1832	Hemnes	62 546	20 088		8 954	0	20 540
1833	Rana	107 893	37 997	1 730	111 655	0	9 980
1834	Lurøy	8 670	0	18 804	12 722	-2	21 704
1838	Gildeskål	23 595	17 204	16 207	2 082	24 878	30 648
1839	Beiarn	11 869	6 517		3 244	20 197	21 061
1840	Saltdal	15 901	5 356	2 206	5 493	0	6 227
1841	Fauske - Fuosko	47 091	5 512	2 384	14 678	0	7 278
1845	Sørfold	43 072	34 827	9 740	3 283	0	49 280
3801	Horten	0	0		45 280	0	1 636
4221	Valle	40 141	47 078		19 924	0	90 799
4222	Bykle	60 266	111 000		25 699	0	197 955
4618	Ullensvang (nye)	113 606	343 463	4 759	67 327	1 291	47 466
5035	Stjørdal	0	284		53 310	29 029	2 184

Utgiftskorrigerte frie inntekter 2023

ink eiendomsskatt, kraft, havbruk, reg.pol, diff arb.avgift

Effekt - revidert inntektssystem fra 2025

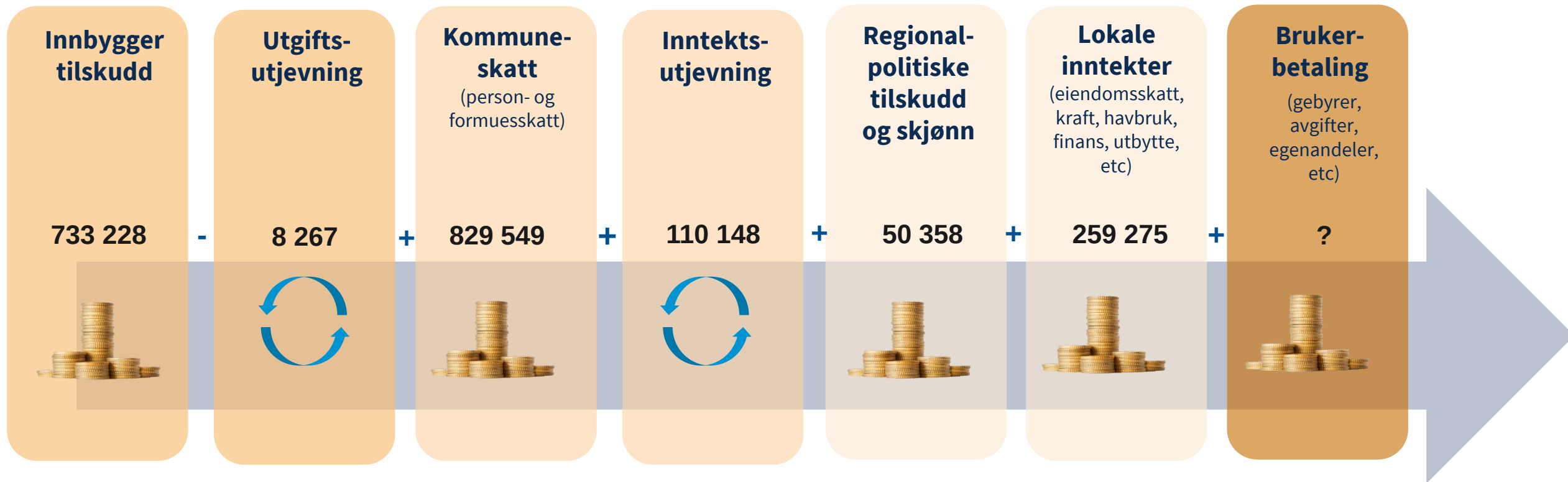
Anslag på fordelingsvirkninger av forslag til endringer i inntektssystemet og toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester

			Innbyggere i alt per 1.7.2023	Kostnadsnøkkel og tabell C		Regionalpolitiske tilskudd		Skatt og inntektsutjevningen		Toppfinansieringsordningen		Vekst fordelt etter inntektsnivå, tapskompensasjon		Samlet med vekst og tapskompensasjon	
			Antall	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.	1000 kr	Kr per innb.
Fylke	Knr	Kommune	1	3A	3B	4A	4B	5A	5B	6A	6B	8A	8B	9A	9B
18 Nordland	1834	Lurøy	1 877	-1 293	-689	168	89	-8 025	-4 275	-254	-135	56	30	-9 348	-4 98
18 Nordland	1827	Dønna	1 391	-1 972	-1 418	124	89	-769	-553	-69	-50	124	89	-2 562	-1 84
18 Nordland	1839	Beiarn	1 035	-1 655	-1 599	93	89	739	714	241	233	31	30	-552	-53
18 Nordland	1811	Bindal	1 371	-1 958	-1 428	123	89	580	423	775	565	42	30	-439	-32
18 Nordland	1867	Bø	2 617	-3 641	-1 391	234	89	1 119	428	914	349	638	244	-736	-28
18 Nordland	1851	Lødingen	2 024	-3 246	-1 604	181	89	948	468	1 740	860	427	211	50	2
18 Nordland	1840	Saltdal	4 695	-5 317	-1 132	420	89	2 783	593	1 031	220	1 438	306	355	7
18 Nordland	1871	Andøy	4 585	-3 299	-720	410	89	2 369	517	-541	-118	1 512	330	451	9
18 Nordland	1806	Narvik	21 560	-16 645	-772	-3 324	-154	13 481	625	2 852	132	6 298	292	2 661	12
18 Nordland	1813	Brønnøy	7 813	-4 241	-543	699	89	4 153	532	-1 116	-143	2 258	289	1 753	22
18 Nordland	1848	Steigen	2 674	-910	-340	239	89	1 174	439	-227	-85	353	132	629	23
18 Nordland	1824	Vefsn	13 404	-10 293	-768	1 198	89	6 156	459	2 369	177	3 861	288	3 291	24
18 Nordland	1825	Grane	1 460	-925	-633	131	89	900	616	-168	-115	464	318	402	27
18 Nordland	1804	Bodø	53 401	-29 167	-546	4 774	89	27 411	513	-3 706	-69	16 686	312	15 998	30
18 Nordland	1826	Hattfjelldal	1 287	-1 462	-1 136	115	89	832	647	789	613	263	205	538	41
18 Nordland	1870	Sortland	10 667	-2 852	-267	954	89	4 241	398	-908	-85	3 148	295	4 582	43
18 Nordland	1833	Rana	25 947	-14 441	-557	2 320	89	19 557	754	-2 104	-81	7 401	285	12 732	49
18 Nordland	1832	Hemnes	4 490	-2 852	-635	401	89	5 420	1 207	-739	-165	134	30	2 364	52
18 Nordland	1838	Gildeskål	1 955	-940	-481	175	89	1 740	890	24	13	58	30	1 057	54
18 Nordland	1818	Herøy (Nordland)	1 844	-128	-69	165	89	607	329	381	206	258	140	1 283	69
18 Nordland	1868	Øksnes	4 553	-1 047	-230	407	89	2 124	466	622	137	1 260	277	3 366	73
18 Nordland	1860	Vestvågøy	11 553	-1 096	-95	1 033	89	5 338	462	-284	-25	3 782	327	8 773	75
18 Nordland	1812	Sømna	1 976	-245	-124	177	89	1 221	618	-200	-101	593	300	1 546	78
18 Nordland	1865	Vågan	9 737	2 994	308	871	89	2 496	256	-883	-91	3 001	308	8 479	87
18 Nordland	1866	Hadsel	8 199	926	113	733	89	1 753	214	1 551	189	2 207	269	7 169	87
18 Nordland	1820	Alstahaug	7 414	-1 716	-231	663	89	3 598	485	2 515	339	2 272	306	7 331	98

Inntektssystemet - Oppsummert

Rana

Brutto driftsinntekter= 2 693 349 000

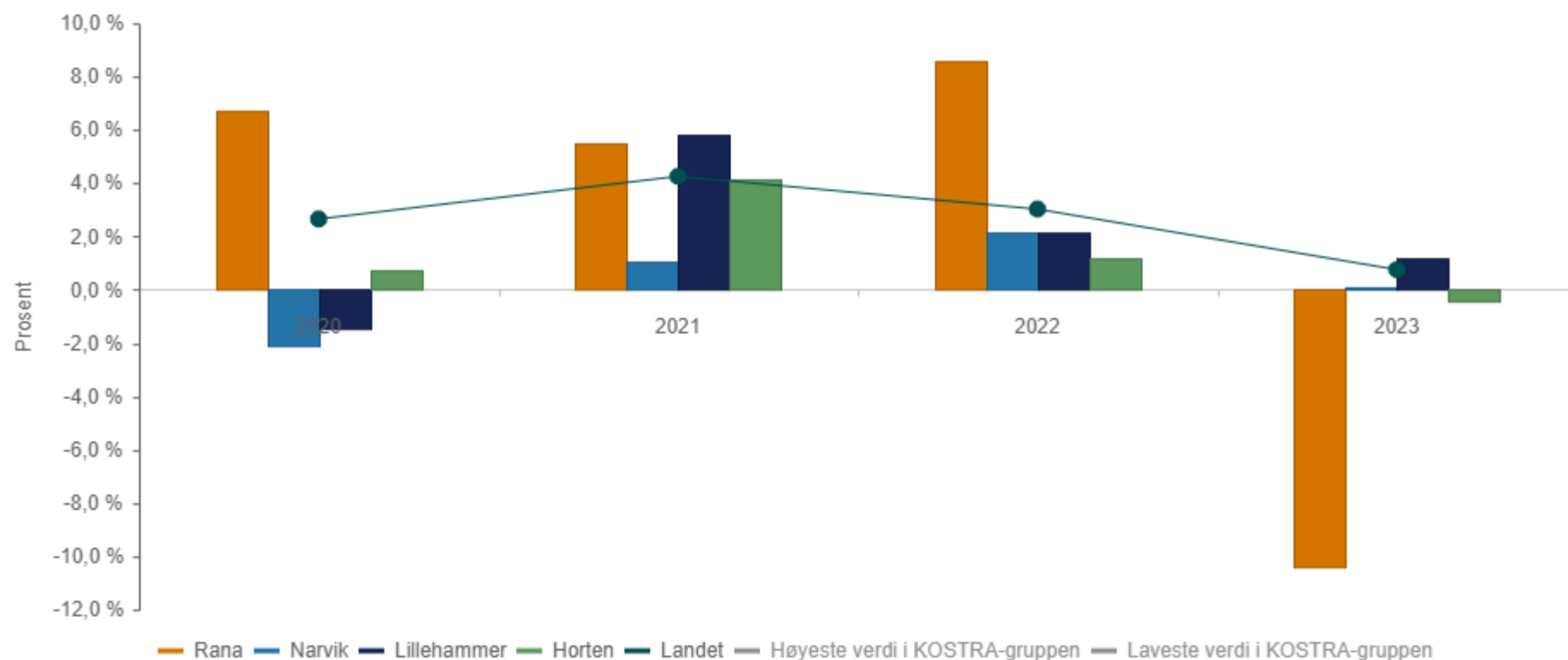
Nå-situasjonen i Rana kommune

Kommunaløkonomisk bærekraft (KØB-Indeks)

Netto driftsresultat, Disposisjonsfond, Gjeldsgrad

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (B)

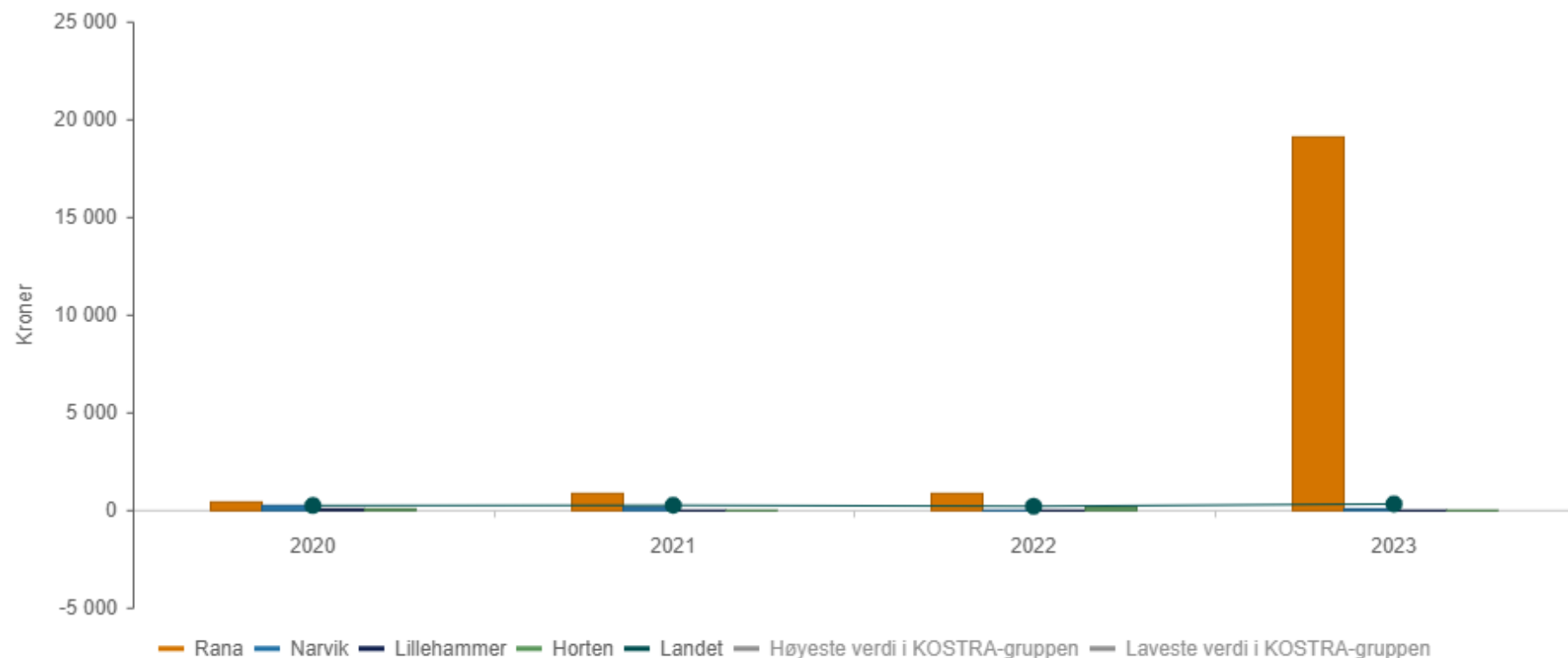

	2020	2021	2022	2023
Rana	6,7 %	5,5 %	8,6 %	-10,4 %
Narvik	-2,1 %	1,0 %	2,2 %	0,1 %
Lillehammer	-1,4 %	5,8 %	2,2 %	1,2 %
Horten	0,7 %	4,2 %	1,2 %	-0,4 %
Landet	2,7 %	4,3 %	3,0 %	0,8 %

Netto driftsutgifter per innbygger (285) tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde (B)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

**) Graf er justert med utgiftsbehov

	2020	2021	2022	2023
Rana	440	833	907	19 084
Narvik	228	189	-28	88
Lillehammer	61	-18	-14	2
Horten	48	13	159	-12
Landet	217	230	181	296

Det gikk bra i Norge i 2021 og 2022

Skatteveksten i 2022 - et resultat av avregninger for inntektsåret 2021

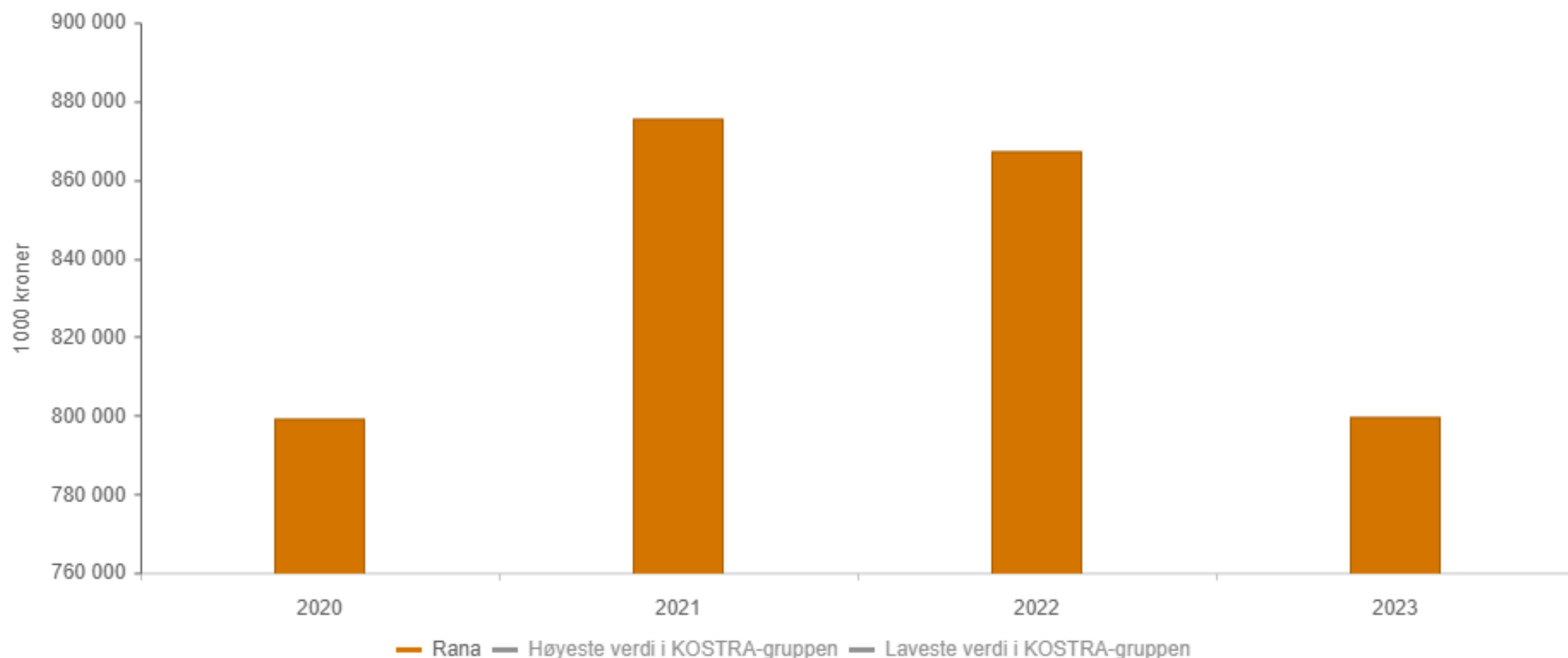
Kommunenes og fylkeskommunenes skatteinntekter økte med over 12 prosent eller snaut 30 mrd. kroner fra 2021 til 2022. Dette står i sterk kontrast til opprinnelig skatteanslag for 2022 som la til grunn en nedgang på 2,5 prosent eller om lag 6 mrd. kroner.

Skattevekst betydelig utover skatteanslag i både nasjonalbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett har nærmest vært regelen de siste 10 årene. Merskatteveksten har likevel vært særlig høy de siste to årene. Det spesielle er også at skatteveksten i både 2021 og 2022, så rart det enn høres ut, kan føres tilbake til samme inntektsår, nærmere bestemt inntektsåret 2021. Forklaringen for merskatteveksten disse to årene er likevel forskjellig.

Skatt på inntekt og formue Beløp (1000 kr)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

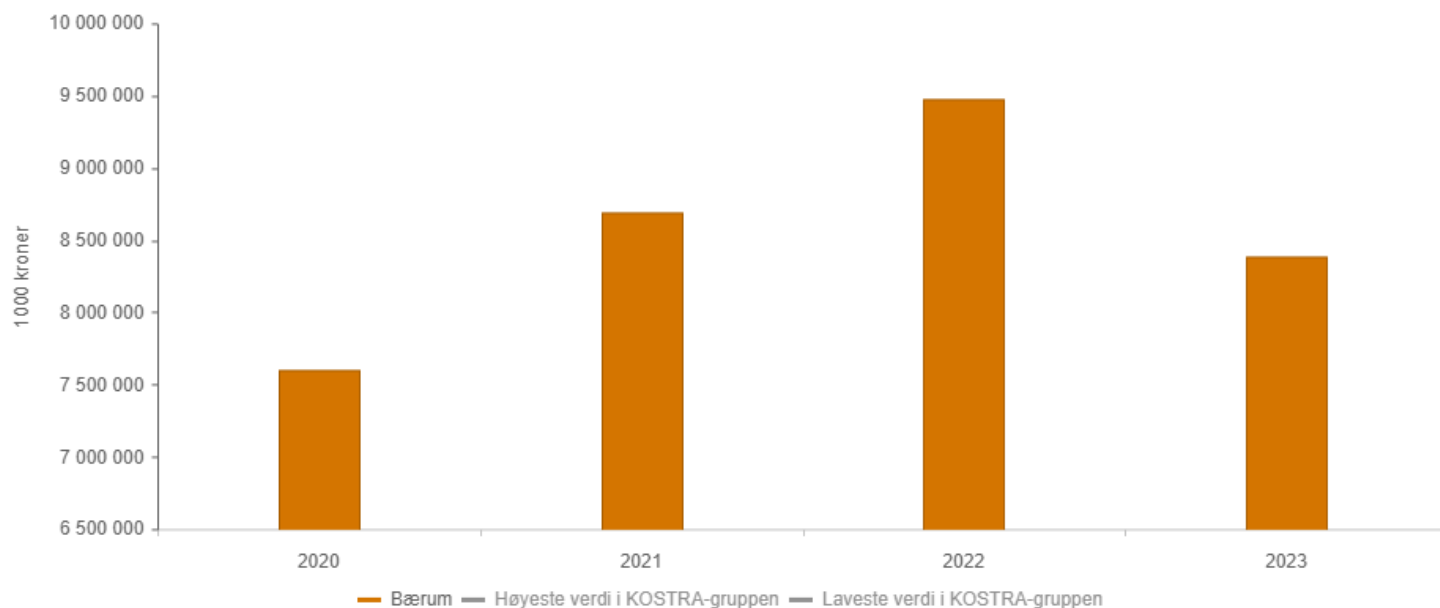

	2020	2021	2022	2023
Rana	799 211	875 744	867 254	799 621

KS anslår en redusert skatteinngang på 4-5 milliarder for kommunesektoren samlet i 2024

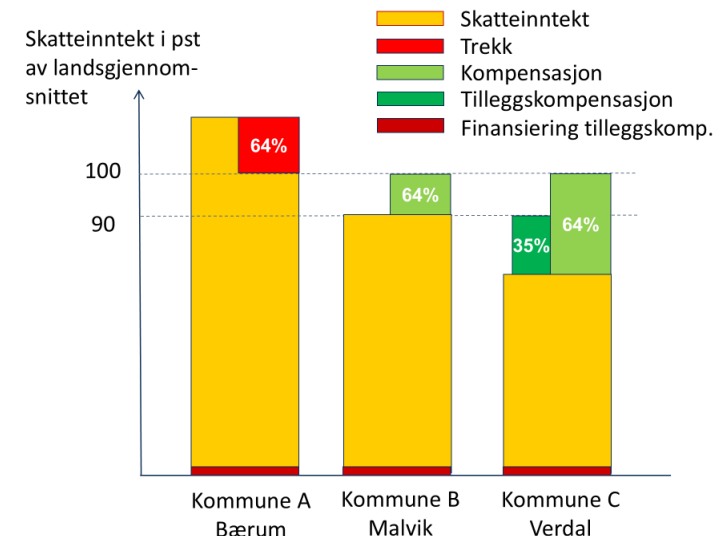
Skatt på inntekt og formue Beløp (1000 kr)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

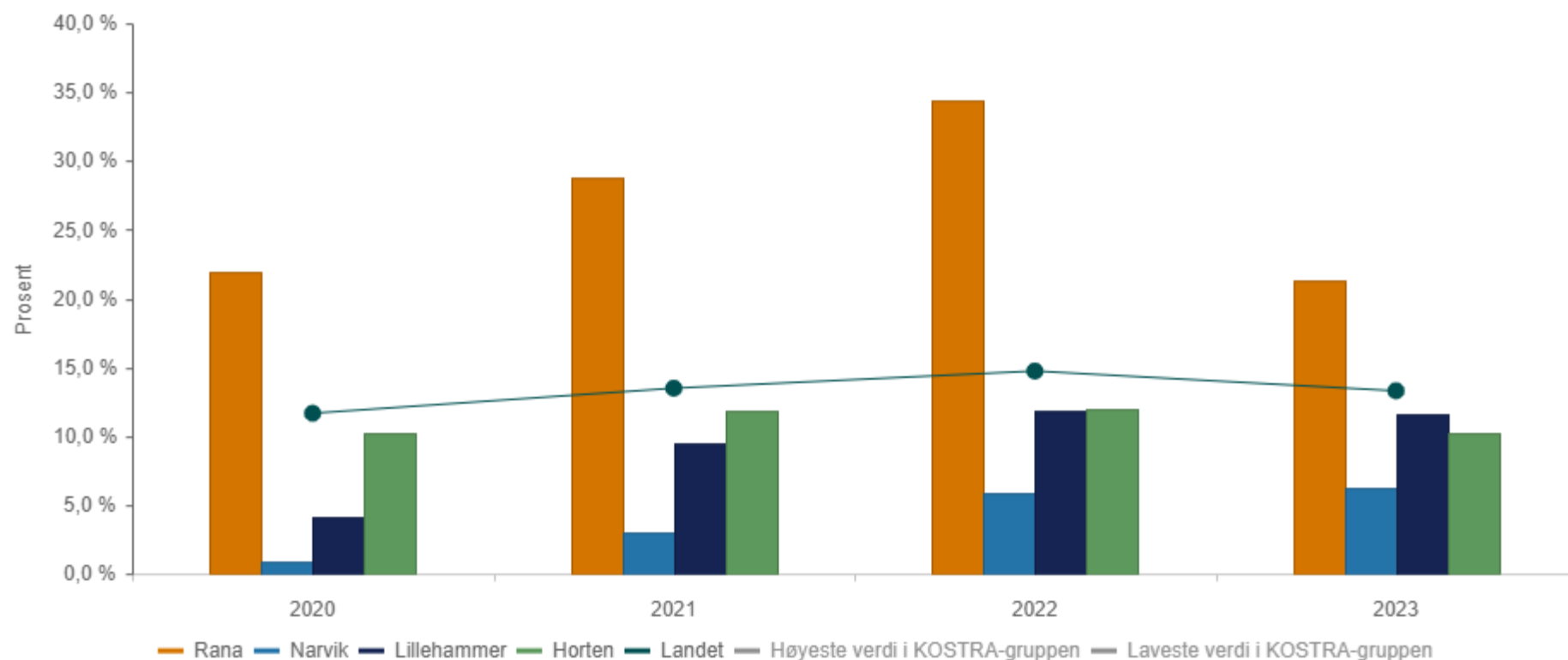

	2020	2021	2022	2023
Bærum	7 596 086	8 689 396	9 481 893	8 391 573

Skatteutjevningen øker til 64%

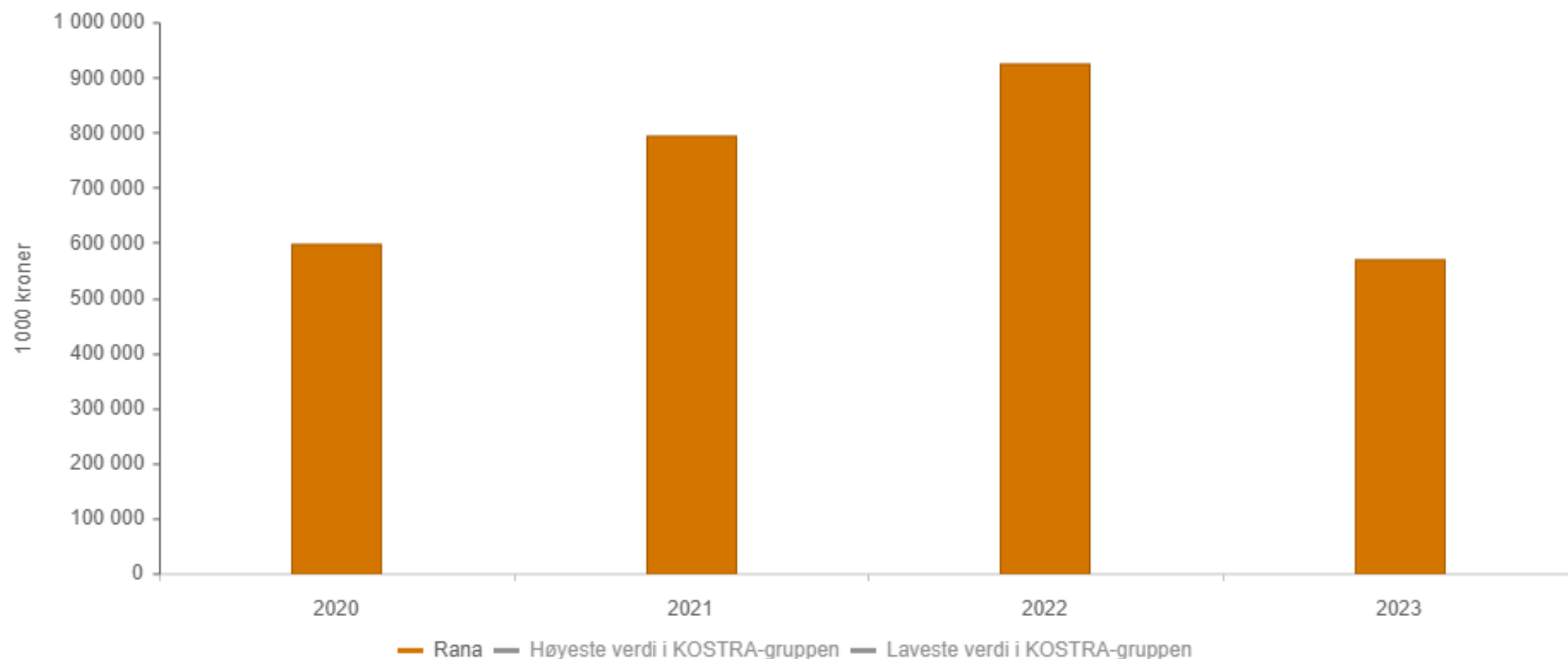
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter (B)

	2020	2021	2022	2023
Rana	22,0 %	28,8 %	34,3 %	21,3 %
Narvik	0,9 %	3,0 %	5,9 %	6,2 %
Lillehammer	4,1 %	9,4 %	11,9 %	11,6 %
Horten	10,2 %	11,8 %	11,9 %	10,3 %
Landet	11,7 %	13,5 %	14,7 %	13,3 %

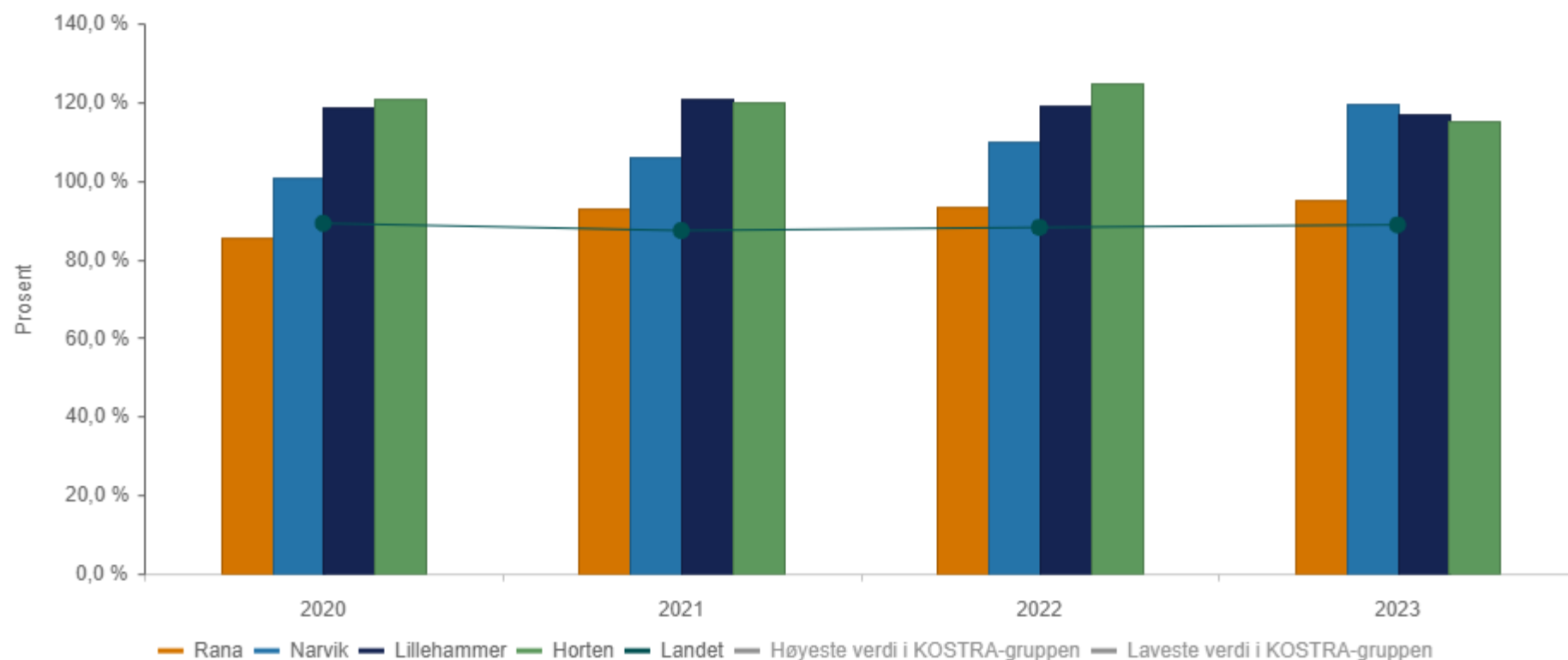
Disposisjonsfond (K) (Fylkes-)Kommunekasse Beløp (1000 kr)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

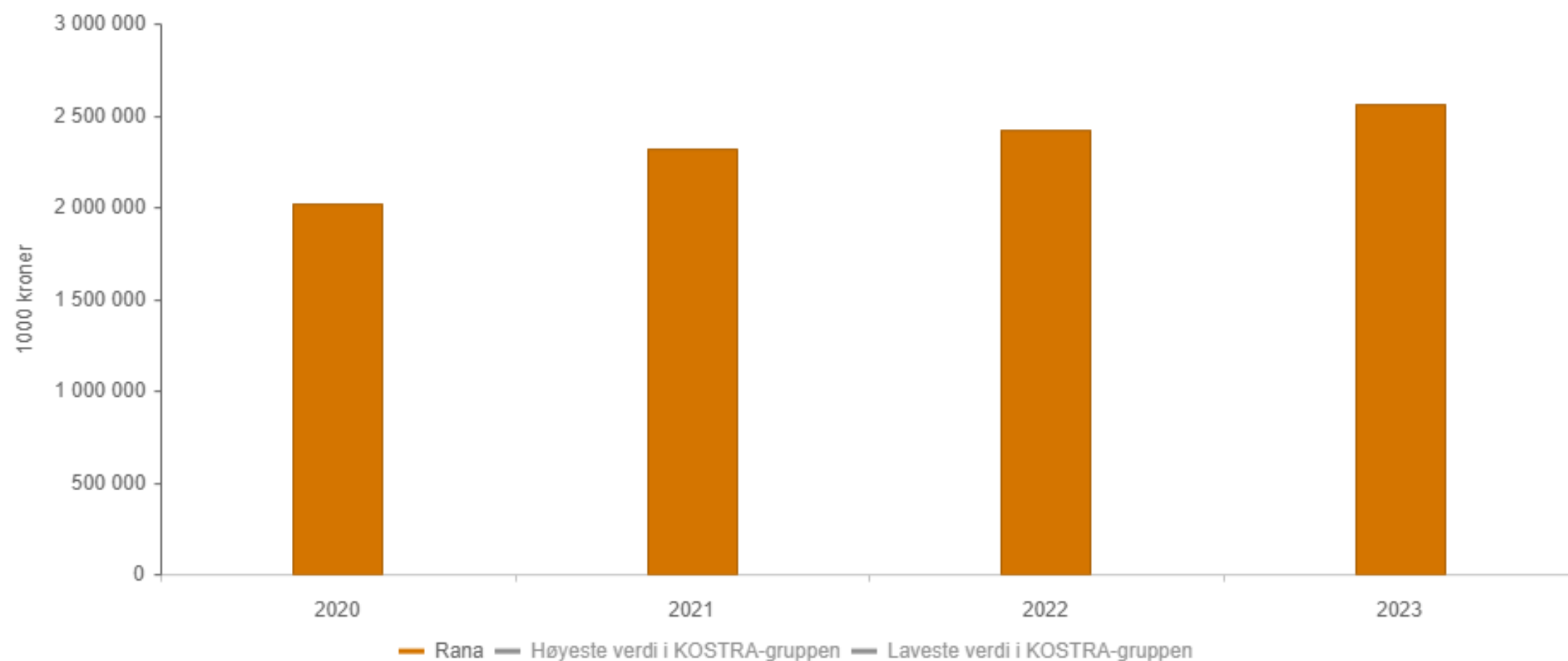
	2020	2021	2022	2023
Rana	597 226	795 790	925 397	569 075

Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter (B)

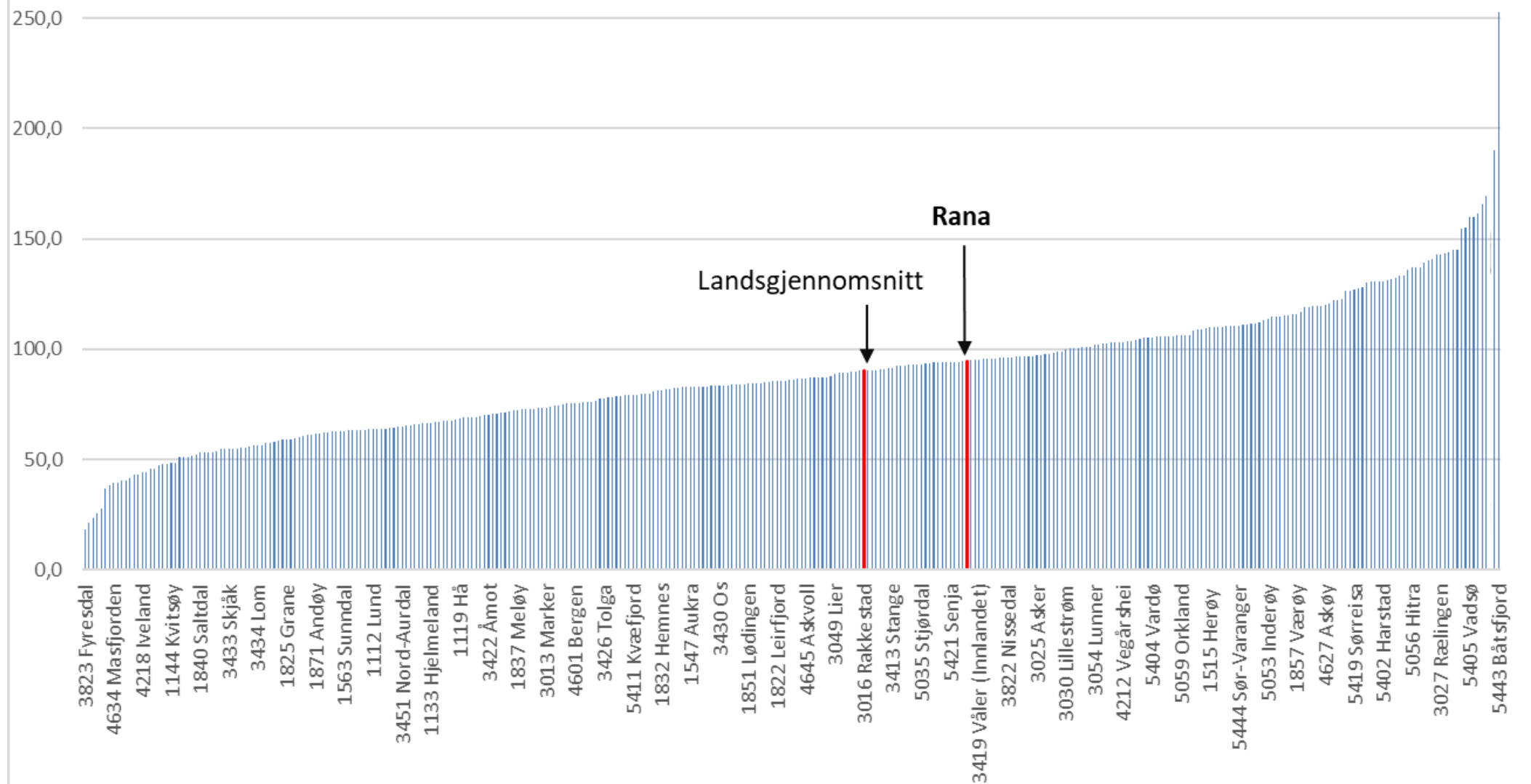
	2020	2021	2022	2023
Rana	85,7 %	93,0 %	93,5 %	95,1 %
Narvik	100,5 %	105,9 %	109,9 %	119,4 %
Lillehammer	118,6 %	120,7 %	119,1 %	117,0 %
Horten	120,9 %	120,0 %	124,7 %	115,3 %
Landet	89,1 %	87,3 %	88,1 %	88,8 %

Netto lånegjeld Beløp (1000 kr)

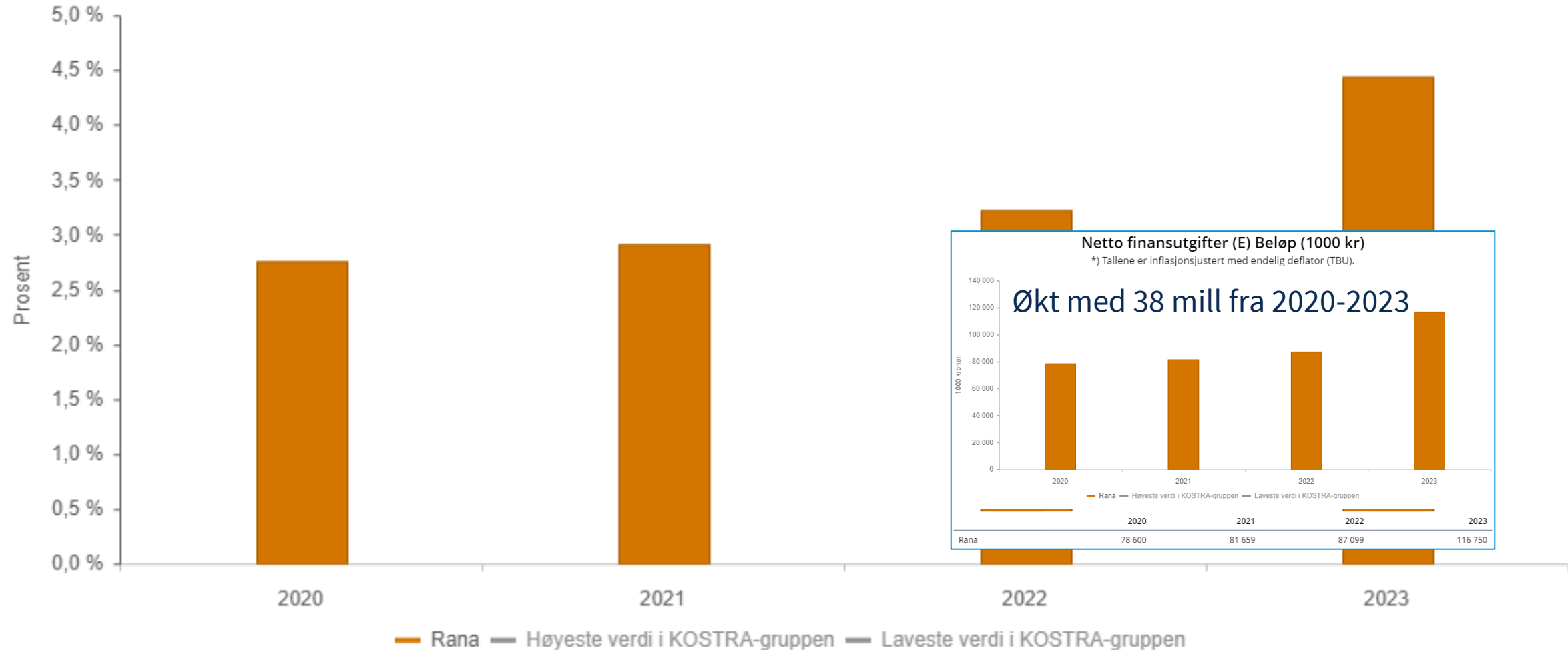

	2020	2021	2022	2023
Rana	2 022 858	2 316 003	2 423 488	2 562 573

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter - 2023

Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter (B) (Kommunekasse)

Rana

2020

2,8 %

2021

2,9 %

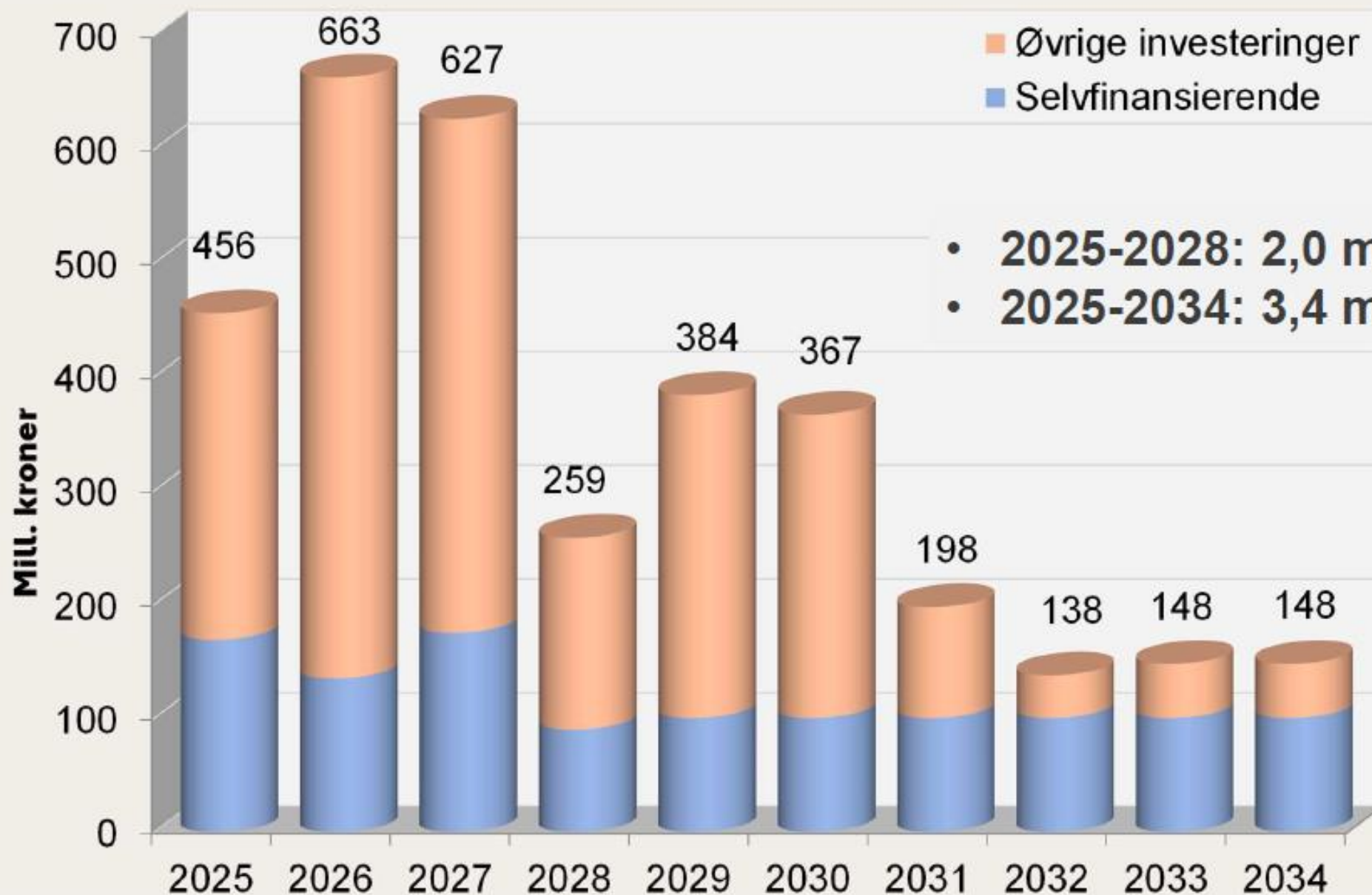
2022

3,2 %

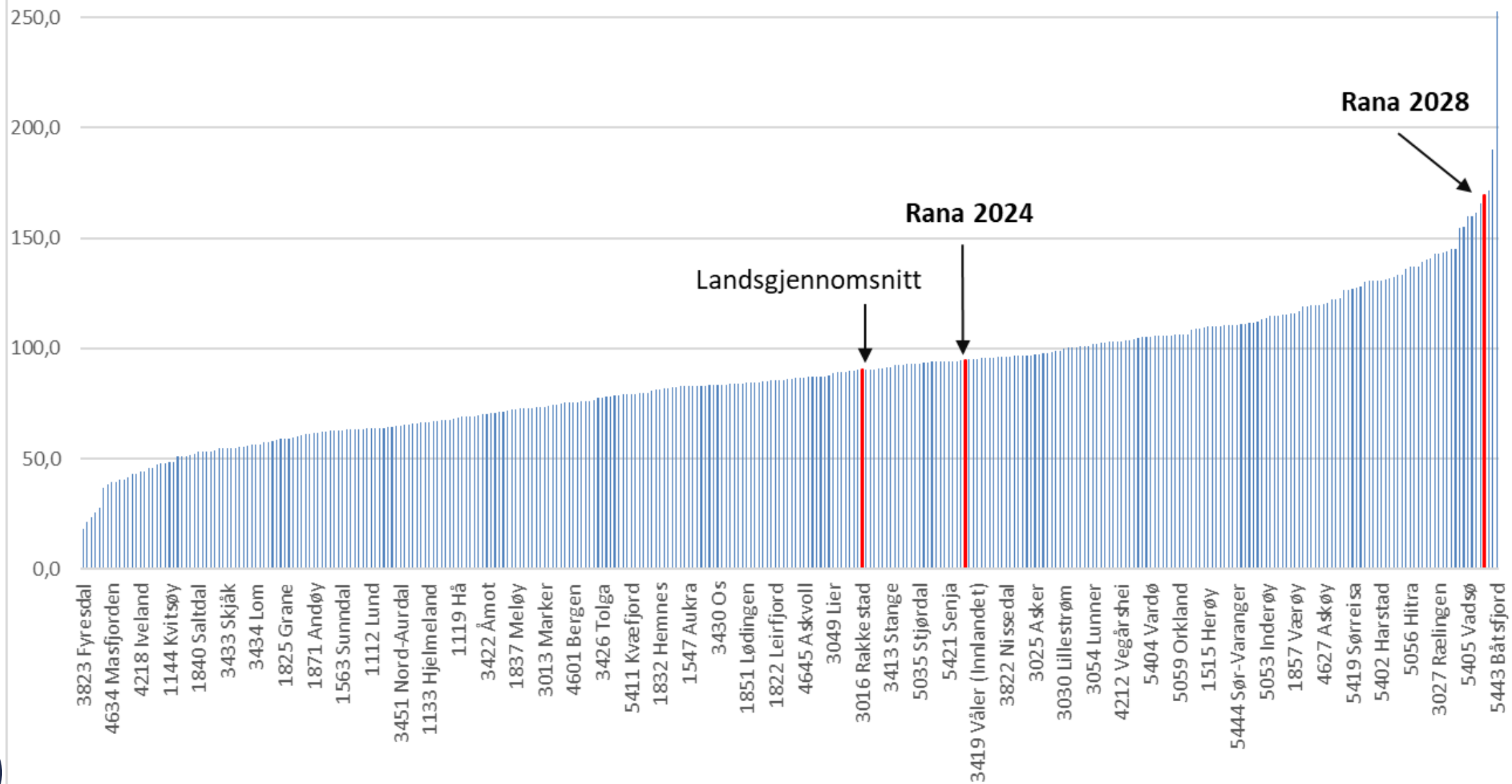
2023

4,4 %

Investeringskasse 2025 - 2034

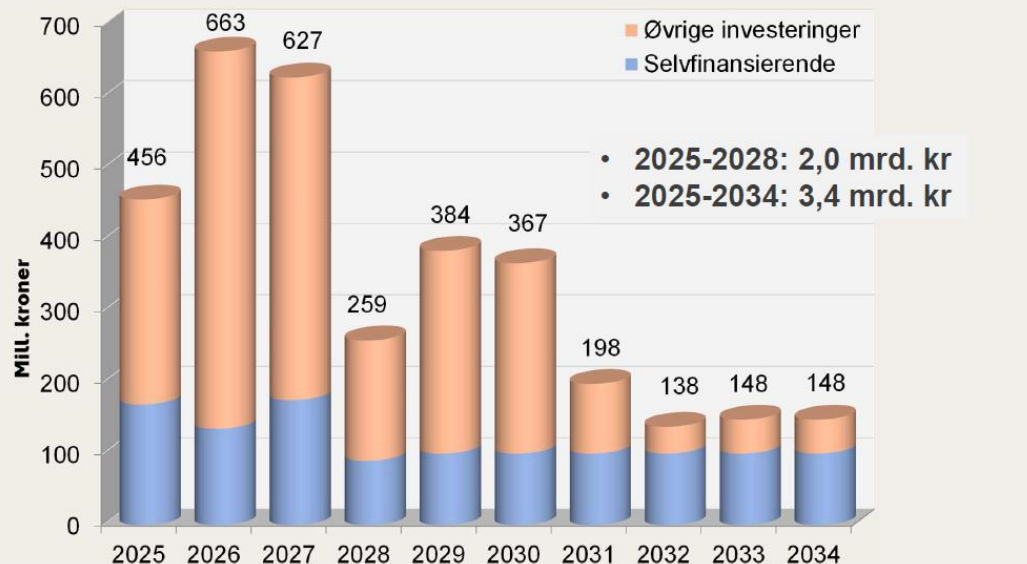

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter - 2023

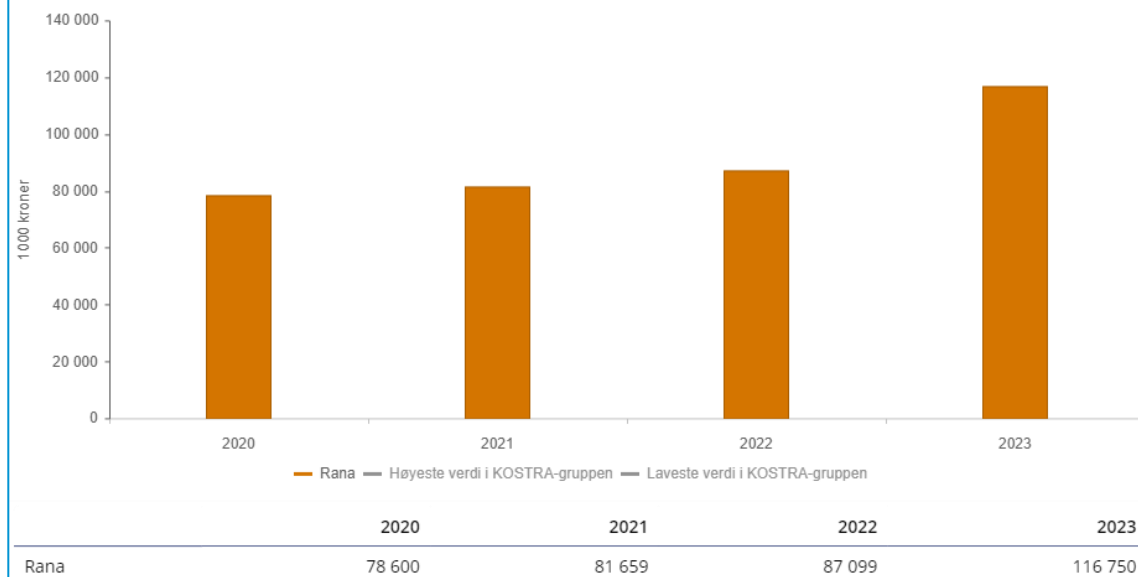
Er dere beredt på å (nesten) doble gjeldsgraden?

Investeringsskisse 2025 - 2034

Netto finansutgifter (E) Beløp (1000 kr)

*) Tallene er inflasjonsjustert med endelig deflator (TBU).

Netto lånegjeld Beløp (1000 kr)

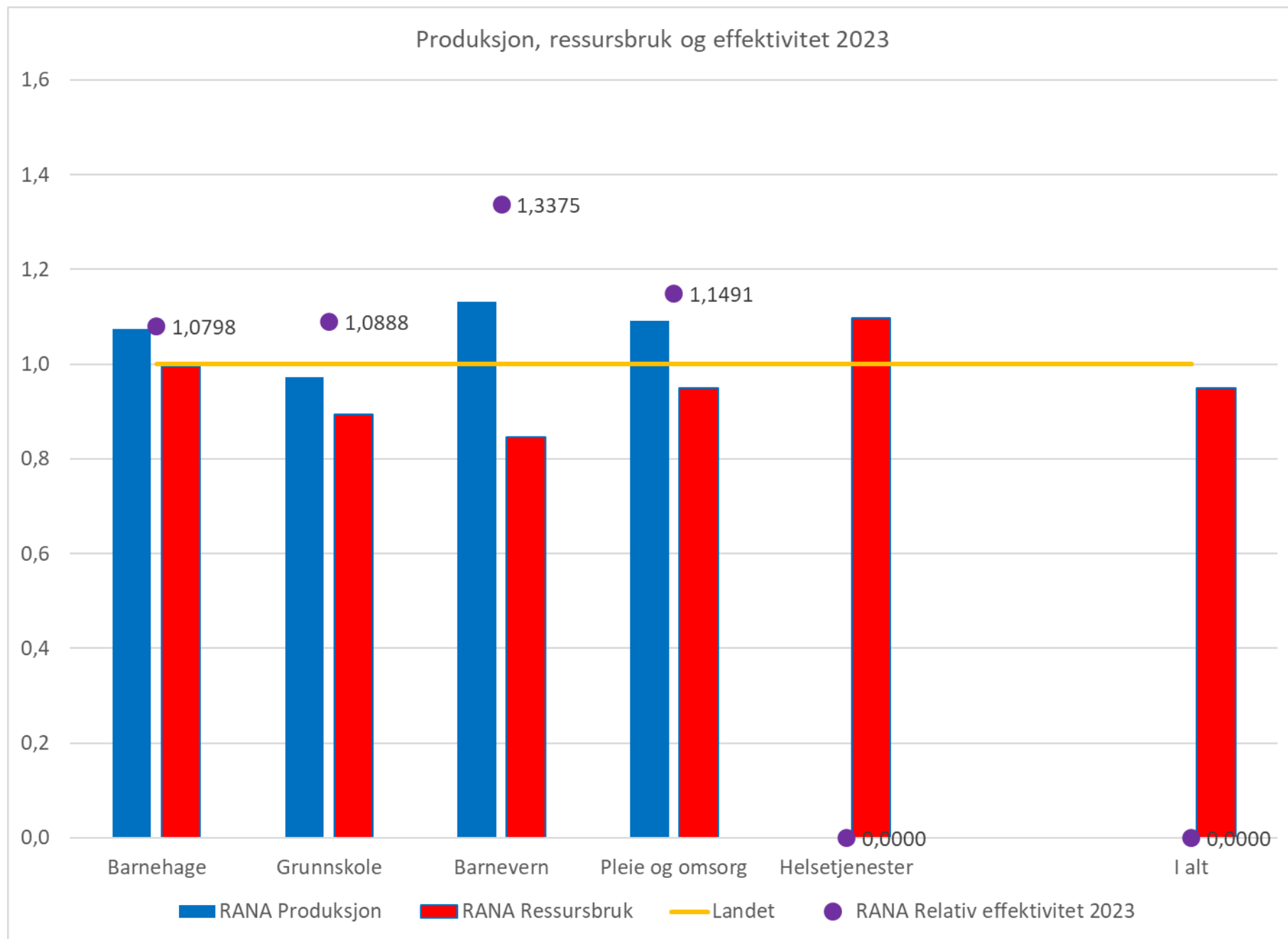
	2020	2021	2022	2023
Rana	2 022 858	2 316 003	2 423 488	2 562 573

Hva bruker Rana pengene på?

Utvikling produktivitet 2020 – 2023 - Rana

Tjenesteområde						Landet
			Diff pr innb	Endring	%-vis økning/reduksjon 2020-2023	%-vis økning/reduksjon 2020-2023
Netto driftsutg pr innb (utg. korrigert)	2020	2023	20-23	20-23		
Administrasjon, styring og fellsutgifter	5 351	5 891	540	14 102 100	10 %	9 %
Pleie og omsorg	21 671	24 290	2 619	68 395 185	12 %	12 %
Helse	3 810	5 014	1 204	31 442 460	32 %	16 %
Sosial	4 403	4 289	-114	-2 977 110	-3 %	20 %
Barnevern	2 169	2 440	271	7 077 165	12 %	23 %
Grunnskole	16 088	16 338	250	6 528 750	2 %	6 %
Barnehage	9 821	10 437	616	16 086 840	6 %	3 %
Kultur og idrett	3 142	2 698	-444	-11 595 060	-14 %	7 %
Kirke	605	514	-91	-2 376 465	-15 %	-16 %
Plan, miljø	833	1 028	195	5 092 425	23 %	31 %
Brann	1 154	1 295	141	3 682 215	12 %	9 %
Samferdsel	2 704	2 285	-419	-10 942 185	-15 %	21 %
Endring 2020-2023	71 751	76 519		124 516 320	7 %	10 %

Hvor er
«handlingsrommet»?

«Beste praksis» - Rana

Tjenesteområde					
		Beste praksis 2023	Rana 2023	Diff	Diff beste praksis
Netto driftsutg pr innb (utg. korrigert)	Bestepraksiskommune				
<i>Administrasjon, styring og fellesutgifter</i>	Horten	4 027	5 891	-1 864	-48 678 360
<i>Pleie og omsorg</i>	Horten	22 672	24 290	-1 618	-42 254 070
<i>Helse</i>	Lillehammer	4 549	5 014	-465	-12 143 475
<i>Sosial</i>	Rana	4 289	4 289	0	0
<i>Barnevern</i>	Horten	1 944	2 440	-496	-12 953 040
<i>Grunnskole</i>	Rana	16 338	16 338	0	0
<i>Barnehage</i>	Rana	10 437	10 437	0	0
<i>Kultur</i>	Rana	2 698	2 698	0	0
<i>Kirke</i>	Narvi	437	514	-77	-2 010 855
<i>Plan, miljø</i>	Narvik	534	1 028	-494	-12 900 810
<i>Brann</i>	Horten	956	1 295	-339	-8 852 985
<i>Samferdsel</i>	Horten	445	2 285	-1 840	-48 051 600
				SUM	-187 845 195

Hva har vi å jobbe med?

Hva driver kostnadene i en kommune?

Kostnadsdrivere i kommunal tjenesteproduksjon

Effektivitet/produktivitet

- Produktivitet – *gjøre tingene riktig*:
 - Det er alltid mulig å løpe fortere - færre ansatte pr bruker, flere saker pr ansatt, etc
- Effektivitet – *gjøre de riktige tingene riktig*:
 - jobbe smartere, egenomsorg/samskaping, ny teknologi, etc

Struktur (er svinedyrt!)

- Skolestruktur, barnehagestruktur, institusjonsstruktur, plassering av omsorgsboliger, vaktmestersentraler, pumpestasjoner, turnuser, etc

Nivå/terskel for å få tildelt tjenester

- Hvor enkel er tilgangen på hjemmetjenester, antall lærere i skolen, kulturskole, PPT, skoleskyss, snøbrøyting, brukerbetalinger, etc

Drivkreftene som utfordre kommune-Norge

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom – stadig mer presset økonomi

Innbyggernes og statens forventninger

Forventninger til kommunen?

- Kan vi innfri og hvis ikke; hvem skal si nei?

Nytt nivå av politisk sløseri

Regningen for å løse opp sammenslåtte fylker og kommuner har steget til 800 millioner kroner. Det stopper nok ikke med det.

ABONNENT

1 MIN | PUBLISERT: 27.11.23

Sliter med å få tak i kommune- psykolog

Fra 2020 ble det lovpålagt for alle kommuner å ha egen psykolog. Frøya kommune har gjentatte ganger lyst ut stillingen, men enda er det ingen kommunepsykolog på plass.

Kompetansekrav

I ny opplæringslov er det presisert at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli ansatt i lærerstilling og kompetansekravene for å undervise i de enkelte fagene.

Regjeringen innfører bemanningsnorm for barnehager

Lærernormen største stridsspørsmål i budsjettforhandlingene

Drivkreftene som utfordre kommune-Norge

Demografi – flere eldre – færre barn og unge

Mangel på arbeidskraft og kompetanse

Økonomisk handlingsrom – stadig mer presset økonomi

Innbyggernes og statens forventninger

Manglende politisk omstillingsevne og vilje

SKULESAKA: Fleirtalet i dagens kommunestyre har gått inn for at dei ynskjer 1-10-skule på Gjerstad i framtida. Dersom nye parti kjem til makta er det ikkje umogleg at dette vedtaket blir omgjort. Arkivfoto: Øystein Vaage

Skuledebatten blir sentral også i årets valkamp

POLITIKK KJARTAN BERLAND ELDTREOMSORG LILLESTRØM KOMMUNE SØRUMSAND

Lover flere sykehjemsplasser: – Dette må vi ta på høyeste alvor

Tips oss Dødsannonser Direktesport Annonsering

SKOLESTRUKTUR

Eigedomssal Dødsannonser Helsingar eAvis

Eigedomsskatten må fjernast

Sør-Trøndelag

Tips oss Nyheter Marked Kultur Sport Lokalfotballen eAvis Debatt Eiendom

Forslag i utredning: Kun to ungdomsskoler i Orkland

Eksempel Porsgrunn kommune

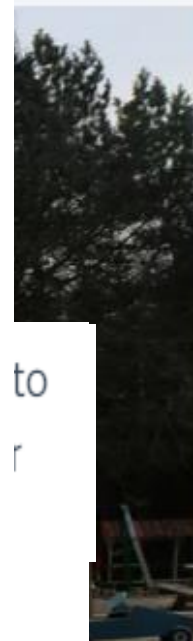
Porsgrunn har vedtatt en omstillingsplan 244 mill frem mot 2027.
Rådmannens første forslag er å legge ned to barnehager for å spare 6,1 mill

Kom altfor fort på

Anders Rambekk og de to andre KrF-bystyremedlemmene var blant få som har vært åpne for å se på skolestrukturen i kommunen og eventuelt legge ned gamle Brattås.

Men i denne saken er de veldig klare på hvor de står:

– Vi har landa på at vi ønsker å beholde barnehagene. Vi gikk ikke til valg på at vi skulle gjøre noe med barnehagestrukturen. Det at vi nå plutselig snakker om å legge ned så tidlig etter valget, – det er helt feil, sier Rambekk.

Politisk unnfallenhet.....

Eiendomsskatt

Lillestrøm kommune forventer 122 millioner i inntekter fra eiendomsskatten i 2022. Dette avsnittet gjennomgår foreslåtte tiltak finansiert av eiendomsskatt

E41013	GRATISPRINSIPP/DRIFTSTILSKUDD	7 732	7 732	7 732	7 732
E41015	SØNDAGSÅPENT HOVEDBIBLIOTEK - (SKE 9242)	585	585	585	585
E41016	UNGDOMSLOKALER I KIRKEGATA - (SKE 9243)	1 062	1 062	1 062	1 062
E41018	EKSTRA TILSKUDD SKOLEKORPS - (SKE 9246)	323	323	323	323
E41019	AKTIVITETSMIDLER BARN OG UNGE - (SKE 9255)	649	649	649	649
E41021	LEKEAPPARATER I DET OFFENTLIGE ROM - (SKE 9269)	539	539	539	539
E41022	UTVIDET STILLING FRIVILLIGSENTRALEN - (SKE 9271)	335	335	335	335
E41023	DEN KULTURELLE SPASERSTOKKEN - (SKE 9273)	534	534	534	534
E41024	KULTURFAGLIG STØTTE, LILLESTRØM KULTURSENTER - (SKE 92302)	3 908	3 908	3 908	3 908
E41025	DRIFT HUSEBYLÅVEN - (SKE 9303)	450	2 000	2 000	2 000
E41026	DRIFT NYLENDIA SKISENTER - (SKE 9305)	323	323	323	323
E41029	DRIFTSTILSKUDD TIL NITJA SENTER FOR SAMTIDSKUNST	1 593	1 593	1 593	1 593

Saksprotokoll

Arkivsak-dok. 23/24029
Saksbehandler Ragnhild Pedersen

Økonomiplan 2024-2027 og årsbudsjett 2024

Formannskapet har behandlet saken i møte 29.11.2023 sak 37/23

Eiendomsskatt

Det legges til grunn at eiendomsskatten skal avvikles i økonomiplanperioden. For år 2024 endres bunnfradraget fra 1,8 millioner kroner til 2,2 millioner kroner.

Dagens inntekter fra eiendomsskatt er å anse som en del av kommunens samlede inntekter. Det skal i fremtidige årsbudsjett og økonomiplan ikke være et eget budsjett for eiendomsskatt som angir kommunedirektørens forslag til hvilke tiltak som eventuelt dekkes inn ved bruk av eiendomsskatt. Kommunedirektøren bes om å gjøre nødvendige endringer i dagens praksis for håndtering av eiendomsskatt i grunnlagsdokumentene for kommende budsjettbehandlinger. Denne endringen gjøres gjeldende fra og med utarbeidelse av forslag til årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028.

Kommunescenarier 2040

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

KS KONSULENT

Tidslinje:

Sammenbruddet – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Det blir langt flere eldre som har behov for helse og omsorgstjenester, men kommunesektorene har ikke klart å rigge seg i forhold til dette.
- Frem mot **2030** blir det tydelig at svært mange kommuner er ikke forberedte på eldrebølgen og ikke har en troverdig plan for hvordan dette skal håndteres – «omsorgsskandalene» i media står i kø. Helse og omsorgstjenesten i kommunesektoren får etter hvert svært dårlig rykte og få med helsefaglig utdanning søker seg dit. De vil heller jobbe på sykehus da dette har høyere status og mindre stressende arbeidsmiljø. Det politiske presset på at «noe må gjøres» øker betraktelig.
- I **2030** meldes kommune nr 100 inn i ROBEK. Kjennetegnet er kommuner med fallende folketall, kraftig økning i antall eldre, få unge og høy kommunegjeld.
- Konflikten mellom by og landkommuner eskalerer da distriktskommunene krever en større del av kommunekaka, mens de store bykommunen føler at distriktskommunene bare er en klump om foten. KS klarer ikke å stå i denne spagaten og i **2031** sprekker KS og deler seg opp i Norges Bykommuneforbund og Norges Herredsforbund.
- I **2031** overføres grunnskolen til fylkeskommunen som et ledd i å sikre innbyggernes rettigheter på kvalitativt god opplæring og et helhetlig utdanningsløp da kommunen har vært mer opptatt av nærscole enn kvalitet i utdanningen
- Kommunene klare ikke å ta helhetlig og bærekraftige beslutninger for å sikre klima, miljø, biologisk mangfold og effektiv arealutnyttelse og i **2032** flyttes plan- og reguleringsmyndigheten over til fylkeskommunene
- I **2033** leverer det statlig oppnevnte *Omsorgsutvalget* sin rapport. Konklusjonene at det er enormt store forskjeller i pleie og omsorgstjenesten, og at et stort antall kommuner er langt unna å levere de tjenesten som innbyggerne har krav på. Utvalget anbefaler at de statlige helseforetakene overtar pleie og omsorgstjenestene fra kommunesektoren.
- I behandlingen av rapporten fra Omsorgsutvalget i Stortinget høsten **2034** uttaler statsminister Tonje Brenna: «Hverken Stortinget eller kommunesektoren selv ønsker egentlig å statliggjøre pleie og omsorgstjenesten, men slik situasjonen nå har blitt er det ingen annen utvei».
- Norge har nå fått små kommuner med små oppgaver.

Smertens vei

Tilpasning år for år

KS KONSULENT

Tidslinje:

Smertens vei– hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. De store sentrale bykommune er (relativt) godt rigget for veksten, mens de mindre kommunene sliter med å bygge ut tilstrekkelig kapasitet og skaffe kvalifisert personell.
- I **2028** blir Langfjella kommune den første kommunen som drive pleie og omsorgstjenesten med 100 % bemanning av sykepleier gjennom vikarbyrå da de ikke greier å få ansatt noen fast.
- I **2031** gjør Pensjonistpartiet et brakvalg med over 12 % av stemmene og kommer i regjering sammen med Høyre og Frp.
- Kommunesektoren sliter med klarer å flytte ressursene fra oppvekstsektoren (legge ned skoler og barnehager) til pleie- og omsorgssektoren og i **2032** blir finansieringen av pleie- og omsorgstjenester statliggjort gjennom en ordning der midlene tas ut av rammetilskuddet og øremerkes. Det gjøres unntak for de 20 største kommunen som fortsatt får finansieringen som rammetilskudd. Generalistkommuneprinsippet oppheves samtidig og oppgaver differensieres ut fra kommunestørrelse.
- På begynnelsen av **2030-tallet** legges de fleste små grendeskoler ned da de ikke lenger greier å rekruttere kvalifisert personell. Skole og barnehage samles i kommunesentrene, men sliter fortsatt med å få tak i kvalifisert personell og generelt stor fraflytting mot de store byene.
- I **2033** oppheves retten på å motta pleie og omsorgstjenester i eget hjem, og kommunen gis frihet til å organisere tjenestene i omsorgslandsbyer. Får du medisinsk hjelpebehov, kan kommunen kreve at du flytter dit. De fleste kommunene samler heldøgns omsorgstjenester i større helsehus i regionsentrene.
- I **2035** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der blir bestemt at ingen kommuner skal være på under 5 000 innbyggere.

Tenke langt

- handle nå

KS KONSULENT

Tidslinje:

Tenke langt – hva skjer?

- Fra **2025** øker presset på de kommunal omsorgstjeneste kraftig. Kommunesektorene kjenner at de ikke er rigget for å møte disse store demografiske utfordringen alene, og mange kommuner begynner å søke sammen i forpliktende oppgavefelleskap. Men mange små kommuner sliter fortsatt med kraftig fallende folketall, høy gjeld, mangel på arbeidskraft og kompetanse.
- I **2027** etableres det en ordning med omfattende rentekompensasjon og investeringstilskudd til kommunale formålsbygg i distriktet. Forutsetningen for å få tilskudd er at kommunen(e) kan dokumentere at det er realisme i at de kan drive forsvarlig med kvalifisert personell i minimum 30 år fremover i bygget.
- I **2028** etableres det et forbud mot vikarbyråer i helse og omsorg. Dette virker kraftig kostnadsdempende på kostnadsutviklingen i sektoren total sett, men får dramatiske konsekvenser ved at distriktskommuner ikke får tak i tilstrekkelig kompetanse.
- I **2029** blir det et forlik på Stortinget mellom Høyre og Arbeiderpartiet der man blir enig om å avvikle fylkeskommunen og etablere 100 regionkommuner.
- Ut over **2030-tallet** sentraliseres tjenester med heldøgns omsorg mot regionsentrene i de nye regionkommunene.
- Ut over **2030-tallet** blir «IKEA-kommunen» idealet i alle sektorer – «stort, raskt, trygt, billig – og en stor dose; gjør det selv»
- I **2037** er igjen normen to beboere pr rom i heldøgns omsorg
- I 2040 snakker vi om «Byenes Norges»

Grupperefleksjon (til 13.00)

1. Hva mener dere blir de største utfordringene når det gjelder å skape gode tjenester i årene som kommer i Rana kommune?

- Mangel på arbeidskraft, kompetanse, utenforskap, kommuneøkonomi, manglende omstillingsvilje og innovasjon, forventningsnivå fra innbyggere og brukere, etc?

2. Hvilke konkrete tiltak og strategiske grep må vi jobbe med og gjennomføre i denne kommunestyreperioden i Rana for å være rustet for de utfordringen som nå kommer?

- Drift?
- Investerings?
- Annet?

3. Hvilke av de tre fremtidsscenariene (Sammenbruddet, Smertens vei, Tenke langt – handle nå) tror du er mest aktuelle for Rana kommune om dere fortsetter med de planene og den omstillingstakten dere har nå?

Hva skjer?

-Kanskje først og fremst et spørsmål om politiske valg og handlekraft?

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Smertens vei

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Mulige fremtider

Hva er mest sannsynlig?

Ikke vet jeg, men.....

Mener kommuner driver med faktafornektelse: – 100 kommuner på Robek om 10 år

Seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent frykter sammenbrudd i deler av kommunesektoren om få år.

ELIN SVENDSEN
917 34 715

– Den største bekymringen er den faktafornektelsen som foregår i deler av Kommune-Norge nå, sier seniorrådgiver Håvard Moe i KS Konsulent.

Han utdyper:

– Folketallet stuper i mange kommuner, men man planlegger for vekst. Antall eldre går til himmels, men mange kommuner har ingen plan for hvordan det skal håndteres. Barnetallet faller kraftig, men ingen plan for å kutte kostnader i grunnskole og barnehage. Kompetanse- og arbeidskraftmangelen er prekær, men ingen tar inn over seg konsekvensene av dette. Man satser bare på at alt dette løser seg, sier Moe.

MER OM

› NYHETER

SV stiller habilitetsspørsmål om ny Oslo-byråd

Ordfører ga blaffen i kvalifikasjonsprinsippet – får refs av Sivilombudet

Nytt borgerlig byråd presentert i Oslo

MEST LEST

Siste døgnet

› NYHETER | KULTUR

Ny rangering: Disse kommunene er best på kultur

Er Rana
kommune en av
de 100?

Vanskelige valg kan ikke unngås ved å la være å ta de. Det å ikke velge er også et valg....

Vår største utfordring nå er mangelen på:

TID

To viktige ting dere MÅ huske
etter dagens innlegg:

1. Dette kan ikke løses med mere
penger!

2. Det går ikke over!

Takk for oppmerksomheten

havard.moe@ks.no

48148813

